

UURAISTEN PÄIVÄKOTITOIMINNAN LAATUA MÄÄRITTÄMÄSSÄ

Anne Hietikko

**Opinnäytetyö
Joulukuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijä(t) HIETIKKO, Anne	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 87+21	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Uuraisten päiväkotitoiminnan laatua määrittämässä		
Koulutusohjelma Sosiaalian koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) HINTIKKA, Timo		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tehtävä oli selvittää Uuraisten kunnan päiväkotien toiminnan laadukkuutta lasten, vanhempien ja henkilöstön näkökulmasta. Tutkimuksen avulla haluttiin nostaa esiin sekä toiminnan kehittämistarpeet että vahvuudet. Tutkimuksessa haluttiin selvittää myös vanhempien mielipiteitä eri yhteistyömuodoista.</p> <p>Tutkimus toteutettiin puolistrukturoiduin kyselylomakkein lapsille, vanhemmille ja henkilöstölle. Tutkimukseen osallistuivat päiväkotien henkilöstö, vanhemmat sekä 3-5-vuotiaat lapset. Tutkimus oli määrällinen, johon liittyi myös laadullisia piirteitä.</p> <p>Tutkimus osoitti, että niin lapset, vanhemmat kuin henkilöstökin arvioivat päiväkotitoiminnan laadun olevan pääosin hyvä. Lasten vastauksissa alle hyvän keskiarvon sai nukkuminen. Laatutekijöistä vahvimpina lapset pitivät ulkoilua, kavereita ja ruokaa. Vanhempien vastauksissa puolestaan kritiikkiä saivat muun muassa pihan turvallisuus, henkilökunnan määrä ja henkilökunnan pysyvyys. Vanhemmat puolestaan pitivät päiväkodin vahvuuksina aukioloaikoja, ruokailuja, henkilökunnan suhtautumista lapsiin ja lapsen tutustumisen järjestämistä päiväkotiin hoidon alkaessa. Henkilöstön vastauksista alle hyvän keskiarvon jäivät lähimmän esimiehen kyky puuttua työyhteisön epäkohtiin, tiedonkulku työyhteisössä, halukkuus osallistua työnkiertoon, työntekijöiden määrä verrattuna työtehtäviin, työyhteisön työ- ja apuvälineet, lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arviointi vähintään kaksi kertaa vuodessa sekä lasten toivomusten ja mielipiteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa. Henkilöstö piti laatutekijöistä vahvimpina vaihteluvälineiden noudattamista ja vanhempien asiantuntijuuden arvostamista.</p> <p>Tärkeimmäksi yhteistyömuodoksi vanhemmat nostivat päivittäiset keskustelut, perhekohtaiset keskustelut ja tiedottavat vanhempainillat. Vähiten vanhemmat arvostivat henkilökunnan vierailuja lasten kotona.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Varhaiskasvatuksen laatu, Pikkulan päiväkoti, Hirvasen päiväkoti, lapset, vanhemmat, henkilökunta, yhteistyö		
Muut tiedot		

Author(s) HIETIKKO, Anne	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 87+21	Language finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Defining the quality of daycare in Uurainen		
Degree Programme Social services		
Tutor(s) HINTIKKA, Timo		
Assigned by		
Abstract <p>The aim of the study was to survey the quality of function of municipal daycare centres in Uurainen from the point of view of the children who are taken care of in the daycare centres, their parents and the staff of the day care centres. The study brought out the success in some areas of the function as well as the need for development in others. The study also sought to find out the views of the children's parents on different forms of cooperation.</p> <p>The study was carried out using partly structured questionnaires for the children, parents and daycare staff. The participants of the study consist of the staff of municipal daycare, children aged from 3 to 5 years and their parents. The study was realized using quantitative methods with some qualitative elements included.</p> <p>The study has shown that the staff, parents and their children consider the quality of the daycare to be mainly good. Of the evaluated things one that was rated to be below good on the average by children was sleeping. For them the strongest quality factors were the time spent outdoors, peers and food. Parents criticized among other things yard safety and the quantity and permanence of day care staff. As strengths of the daycare they considered the opening hours, meals, the attitude of staff towards the children and the way a child is first familiarized to the day care centre. Of the answers of the daycare staff an average that was under the grade good was given to the ability of the nearest superior to intervene in case of a problem in the work community, flow of information in the work community, willingness to circulate responsibilities between co-workers, the amount of staff compared to duties, implements and instruments available in the work community, the assessment of the realization of children's personal early childhood education plans at least twice a year and the visibility of the wishes and opinions of children in the planning of activities. As the strongest quality factors the staff saw the professional discretion of the staff and appreciation of the expertise of the parents.</p> <p>The parents considered the most important forms of cooperation to be the daily discussions, conversations with the family and the informational parents' meetings. The parents valued the least the visits of the daycare staff at the children's homes.</p>		
Keywords Quality of early childhood education, Pikkula's daycare center, Hirvanen's daycare center, children, parents, cooperation		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ.....	1
1 UURAISTEN PÄIVÄKOTITOIMINNAN LAATUA MÄÄRITTÄMÄSSÄ	3
2 VARHAISKASVATUKSEN LAATUA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	4
2.1 Laatuvaatimukset.....	5
2.2 Laatutavoitteet.....	10
3 VARHAISKASVATUKSEN LAATU JA SEN ARVIOINTI.....	14
3.1 Varhaiskasvatuksen laadun arviointi.....	15
3.1.1 Päivähoidon henkilöstö laadunarvioijana	16
3.1.2 Vanhemmat laadunarvioijina	17
3.1.3 Lapset laadunarvioijina.....	18
4 LAATUTEKIJÄT VARHAISKASVATUKSESSA	19
4.1 Palvelutaso – riittävyys ja saatavuus	20
4.2 Puitetekijät	20
4.3 Välillisesti ohjaavat tekijät.....	22
4.4 Prosessitekijät.....	30
4.5 Vaikuttavuustekijät.....	35
5 PÄIVÄHOITO UURAISTEN KUNNASSA	38
5.1 Uuraisten varhaiskasvatussuunnitelma.....	39
5.2 Uuraisten päiväkotien toimintatavat.....	40
6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	41
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	41
7.1 Tutkimuksen laadun arviointimenetelmä	42
7.2 Määrällinen ja laadullinen tutkimus	43
7.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu.....	44
7.4 Aineiston analyysi	48
7.5 Tutkimuksen luotettavuus.....	49
8 TUTKIMUSTULOKSET	50
8.1 Vanhempien, lasten ja henkilöstön arviointia päivähoidon laadusta Pikkulan ja Hirvasen päiväkodeissa	51
8.2 Vanhempien ja henkilöstön mielipiteitä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta yleensä ja sen toteutumisesta Uuraisilla	64
8.3 Vanhempien ja henkilöstön näkemyksiä päivähoidon kehittämisestä Uuraisilla	70
8.4 Vanhempien mielipiteitä eri yhteistyömuodoista.....	72
9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	73
9.1 Tutkimuksen toteutuksen arviointia	73
9.2 Tulosten tarkastelu	75
9.3 Jatkotutkimusaiheita	81
LÄHTEET	83
LIITTEET	88
Liite 1.....	88
Liite 2.....	89
Liite 3.....	90
Liite 4.....	91
Liite 5.....	95
Liite 6.....	96
Liite 7.....	101
Liite 8.....	102
Liite 9.....	103

Liite 10.....	104
Liite 11.....	105
Liite 12.....	107
Liite 13.....	109

KUVIOT

Kuvio 1. Päivähoidon laadunarviointimalli.....	19
Kuvio 2. Kontekstuaalisen kasvun malli.....	23
Kuvio 3. Päiväkodin primaari kulttuurikenttä.....	28
Kuvio 4. Vanhempien mielipiteitä tiedottamisesta.....	55
Kuvio 5. Henkilöstön arviointia työyhteisön ihmissuhteista.....	57
Kuvio 6 Henkilöstön arviointia lähimmästä esimiehestä.....	59
Kuvio 7. Henkilökunnan ja vanhempien mielipiteitä laadukkaasta päivähoidosta.....	69
Kuvio 8 Vanhempien ja henkilöstön kehittämissuhteet Hirvasen päiväkodille....	71
Kuvio 9. Vanhempien ja henkilöstön kehittämissuhteet Pikkulan päiväkodille...	72
Kuvio 10. Vanhempien mielipiteitä eri yhteistyömuodoista.....	73

1 UURAISTEN PÄIVÄKOTITOIMINNAN LAATUA MÄÄRIT- TÄMÄSSÄ

Suomalainen päivähoitojärjestelmä on herättänyt kokonaisuudessaan ihailua yleismaailmallisesti omalla laadukkuudellaan. Suomalaisen varhaiskasvatuksen vahvuutena ovat varhaislapsuudesta huolehtimisen erilaiset keinot, mitkä muodostavat laajan perhe- ja lapsipoliittisen kokonaisuuden. Vahvuutena voidaan nähdä myös kasvatuksellisen, opetuksellisen ja hoidollisen tehtävän yhdistyminen, jossa lapsen kokonaisvaltaisen hoito, kasvatusta ja opetus muodostuvat educare-ajattelun mukaisen luontevan kokonaisuuden. (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 174–175.)

Varhaiskasvatuksen vahvuutena voidaan pitää kokonaisvaltaista näkemystä varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatuksen laatu perustuu kasvun kontekstuaalisuutta korostavan teorian mukaan perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Teoria korostaa vanhempien ja henkilöstön yhteistyön olevan lapsen tasapainoisen kasvun, kehityksen ja päivähoitossa viihtymisen peruspilari. Merkittäviä osatekijöitä laadukkuudessa ovat myös varhaiskasvattajien korkea koulutustaso ja yhteiskunnan takaama päivähoito-oikeus kaikille alle kouluikäisille. (Mts. 174–175.)

Uuraisilla päivähoito on kasvanut koko ajan tarpeen lisääntymisen myötä. Tämän vuoksi Uuraisille on perustettu myös Hirvasen päiväkotit uutena päivähoitoyksikkönä vuonna 2006. Uusia toimitiloja kaivataan koko ajan lisää. Päiväkotien täyttöastetavoitteet ovat kasvaneet viime vuosina. Vanhempien työsuhteet ovat nykyään enemmän osa-aikaisia ja lyhytkestoisia. Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten määrä on lisääntynyt. Ylisuuret ja entistä vaativammat lapsiryhmät tiukentavat henkilöstön työoloja. Tällä kaikella on vaikutusta myös päivähoitolaatuun.

Vaikka suomalainen varhaiskasvatusta on yleisellä tasolla ollut maailmalla ihailun kohteena, on yksittäisissä päiväkodeissa silti aina omat haasteensa ja kehitettävät kohtansa. Näin ollen päiväkodeissa on hyvä saada tietoa siitä, mitkä asiat päiväkodeissa toteutuvat hyvin ja mitkä asiat vaativat vielä kehittämistä. Tutkimuksen avulla voidaan nähdä, minkälainen laatu päiväkodeissa on parhaillaan, ja tutkimuksen valossa päivähoitolaatua pystytään kehittämään tarpeen mukaan.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää lasten, vanhempien ja henkilöstön näkemyksiä päivähoiton laadusta ja sen kehitystarpeista Uuraisten päiväkodeissa. Tutkimuksella haluttiin saada myös selville vanhempien mielipiteitä eri yhteistyömuodoista kodin ja päiväkodin välillä. Tutkimus suuntautui kaikille Pikkulan ja Hirvasen päiväkotien henkilöstölle ja vanhemmille sekä 3-5-vuotiaille lapsille. Kyselytutkimus jaettiin kyseisille kohderyhmille, joissa vastausprosentit vaihtelivat suuresti. Tutkimustulokset käsiteltiin manuaalisesti. Tutkimustulosten viitekehyksenä oli Hujalan, Parrilan, Lindbergin, Nivalan, Tauriaisen ja Vartiainen (1999) laadunarviointimalli.

2 VARHAISKASVATUKSEN LAATUA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Seuraavaksi tuodaan esille varhaiskasvatuksen laatua ohjaavat asiakirjat ja niiden kautta nousevat *laatuvaatimukset* ja *laatutavoitteet* varhaiskasvatuksen laadulle. Laatuvaatimukset, joita ovat muun muassa lait ja asetukset, luovat päivähoidolle perustan. Laatutavoitteet tuovat esille varhaiskasvatuksen tavoiteltavan tilan. *Laatukriteerit*, jotka toimivat arvioinnin pohjana niin kunta kuin yksikkötasolla, määrittellään laatuvaatimusten, -tekijöiden ja -tavoitteiden pohjalta. (Hujala, Parrila, Lindberg, Nivala, Tauriainen & Vartiainen 1999, 60–61.)

Laatuvaatimukset ovat perusedellytyksiä itse toiminnalle. Laki ja asetukset sekä niihin pohjautuvat kunnan päätökset velvoittavat ja ohjaavat laatuvaatimuksia. Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan perustana ovat viralliset, varhaiskasvatusta sitovat kansalliset ja kansainväliset asiakirjat, joiden pohjalta rakentuvat laatuvaatimukset varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. Laatuvaatimusten oletetaan täyttyvän ennen kuin laatutavoitteiden toteutumista lähdetään arvioimaan. Päivähoiton laatuvaatimukset, jotka rakentuvat lainsäädännön kautta ovat ehdottomia. Laatuvaatimukset ohjaavat päivähoiton toteuttamista ja sitovat päivähoiton toimimaan niin, että laatuvaatimukset täyttyvät. (Hujala ym. 1999, 60.)

Laatutavoitteet näyttävät kasvatuksen tavoiteltavan tilan, johon laadunhallinnalla pyritään. Laatutavoitteet rakentuvat varhaiskasvatustutkimuksen ja -teorian sekä asiantuntijapalautteen pohjalta. Laatutavoitteissa huomioidaan päivähoiton sosiaalipalvelullinen ja varhaiskasvatuksellinen tehtäväalue. Laatutavoitteet määrittävät siis päivähoi-

don tavoiteltavan tilan ja näyttävät suunnan kehittämiseksi sekä ne ovat ideaaleja, joita kohden pyritään. Laatuvaatimusten asettamisesta vastaavat varhaiskasvatuksen tutkijat ja muut päivähoitoalan asiantuntijat. (Hujala ym. 1999, 61.)

2.1 Laatuvaatimukset

Laki ja asetus lasten päivähoitolaista

Lasten päivähoitolailla tarkoitetaan lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Lasten päivähoitoa voivat saada lapset, jotka eivät ole vielä oppivelvollisuusikäisiä sekä milloin erityiset olosuhteet sitä vaativat eikä hoitoa ole voitu muulla tavoin järjestää. (Laki lasten päivähoitolaista 19.1.1973/36.)

Päivähoitolaissa määritellään, että päivähoitoalan keskeisenä tavoitteena on tukea päivähoitolaissa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä sekä edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä yhdessä kodin kanssa. Päivähoitoalan tulee tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä suotuisa kasvuympäristö. (Laki lasten päivähoitolaista 19.1.1973/36.)

Päivähoitolaissa mukaan päivähoitoalan tulee yleisen kulttuuriperinteen huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen älyllistä, esteettistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta ottaen huomioon lapsen iän ja yksilölliset tarpeet. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on lapsen vanhempien tai hoitajan vakaumusta kunnioitettava. (Laki lasten päivähoitolaista 19.1.1973/36.)

Päivähoitolaissa mukaan kunnan velvollisuutena on huolehtia siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa joko kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa edellyttämä tarve vaatii. Jokaisen kunnan on huolehdittava myös siitä, että lapsi voi olla päivähoitolaissa siihen saakka, kunnes hän siirtyy perusopetuslaissa tarkoitettuna oppivelvollisena peruskouluun. (Laki lasten päivähoitolaista 19.1.1973/36.) Kunnan on järjestettävä päivähoitopalvelut niin, että lasten kasvatuksen ja hoidon tarve eri ikäryhmissä tulee tasapainoisesti ja paikallisten olojen edellyttämällä tavalla turvatuksi. (Asetus lasten päivähoitolaista 16.3.1973/239.)

Päiväkodin hoito- ja kasvatustehtävissä tulee olla vähintään yksi henkilö, jolla on sosiaalihuollon ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden tai vähintään yksi ammatillisen kelpoisuuden omaava, enintään neljää alle kolmivuotiasta lasta kohden. Päiväkodin hoito- ja kasvatustehtävissä tulee olla vähintään yksi ammatillisuuden kelpoisuuden omaava henkilöä enintään 13 osapäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Jos päiväkodissa on vähintään yksi lapsi, joka tarvitsee erityistä hoitoa ja kasvatusta, on tämä huomioitava joko hoidettavien lasten lukumäärässä tai päiväkodissa erikseen tätä varten työskentelevällä erityisavustajalla. (Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239.)

Jos päivähoitossa olevien lasten keskimääräiset hoitopäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toiminta päivät, kunta voi poiketa edellä mainituista suhdeluviista. Poikkeaminen voi tapahtua ainoastaan siten, että lapsia ei ole jatkuvasti yhtäaikaisesti hoidossa enempää kuin mitä kokonaissuhdeluku edellyttää. (Asetus lasten päivähoitosta 16.3.1973/239.)

Laki ja asetus ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista

Lain tarkoituksena on edistää sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta saada laadultaan hyvää kohtelua ja hyvää sosiaalihuoltoa. Tämän toteutumiseksi edellytetään, että sosiaalihuollon ammattilaisilla on tarvittava koulutus ja perehtyneisyys. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005.)

Lain seitsemännen pykälän mukaan lastentarhan opettajan tehtäviin vaaditaan vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus tai sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulu tutkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot siinä laajuudessa kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005.) Valtioneuvos on säätänyt sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista siten, että varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan suuntautuneiden opintojen tulee olla vähintään 60 opintopisteen laajuiset (Asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuus vaatimuksista 29.7.2005/608).

Lain mukaan kelpoisuusvaatimuksena lähihoitajan tehtäviin vaaditaan tehtävään soveltuva sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto tai muu vastaava tutkinto. Päivähoidon

ammattillisiin johtotehtäviin vaaditaan seitsemännen pykälän mukainen kelpoisuus ja riittävä johtamistaito. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005.)

Sosiaalihuoltolaki

Kunnilla päivähoidopalvelut ovat joko sosiaalihuollon tai sivistystoimen alaisena. Uuraisten kunnassa päivähoido järjestetään sosiaalihuollon alaisena. Sen myötä sitä koskettaa myös sosiaalihuoltolaki.

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan muun muassa sosiaalipalveluja, joiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaalihuollon toimintoja varten kunnalla on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet. Kunta on alueellaan velvollinen toimimaan sosiaalisten olojen kehittämiseksi ja sosiaalisten epäkohtien poistamiseksi. Sen lisäksi, että kunta huolehtii sosiaalipalvelujen järjestämisestä, on sen huolehdittava myös sosiaalihuoltoa koskevan tiedotustoiminnan järjestämisestä. (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.)

Sosiaalihuollon toimintaperiaatteet

Sosiaalihuollon toimintaperiaatteet ovat tarkoitettu sekä sosiaalihuollon järjestämistä että asiakastyötä ohjaaviksi normeiksi. Sosiaalihuollon toimintaperiaatteita ovat palveluhenkisyys, normaalisuus, valinnanvapaus, luottamuksellisuus ja salassapito, ennaltaehkäisy ja omatoimisuuden edistäminen. (Kettunen, Ihalainen & Heikkinen 2001, 34.)

Palveluhenkisyydellä tarkoitetaan asiakkaan oikeutta saada parasta mahdollista palvelua ja työntekijän parasta mahdollista työpanosta ja ammattitaitoa. Asiakkaan tulisi saada palvelut mahdollisemman joustavasti ja helposti käyttöönsä. Asiakkaan tarpeita tulisi seurata jatkuvasti, ja palvelujen luonnetta, määrää ja laatua tulisi muuttaa asiakkaan tarpeiden mukaisesti. Palvelut tulisi järjestää kunnassa esiintyvän tarpeen mukaan, mutta kunnan talousarvion rajoissa. (Kettunen ym. 2001, 34–35.)

Normaalisuudella tarkoitetaan nykyisen sosiaaliturvan ja sosiaalihuollon kohdistuvan kaikkiin kansalaisiin ja olemaan yhtä normaalia ja hyväksytyä kuin mikä tahansa palvelujärjestelmä. Normaalisuuden periaatteella tarkoitetaan myös palvelujen järjestämistä niin pitkään kuin on mahdollista ja tarkoituksen mukaista kaikille kuntalaisille

tarkoitetuun palveluun. Esimerkiksi vammaisia lapsia ei sijoiteta omiin erityispäiväkoteihin, vaan mahdollisuuksien mukaan tavalliseen päiväkotiin tarvittavien erityisjärjestelyjen avulla. (Kettunen ym. 2001, 36.)

Valinnanvapaudella tarkoitetaan, että asiakas saa itse päättää, mitä palveluja hän haluaa, missä muodossa, laajuudessa ja kuinka usein. Esimerkiksi perhe saa valita eri palveluvaihtoehtojen väliltä, haluaako se kodinhoidon tukea, yksityisen hoidon tukea vai kunnallista päivähoidoa. (Kettunen ym. 2001, 36.)

Luottamuksellisuuden ja salassapidon tarkoitus on asiakkaan yksityisyyden suojaaminen. Luottamuksellisuus tarkoittaa hienotunteisuutta ja avoimuutta asiakassuhteissa. Luottamuksellisuuteen liittyy vaitiolovelvollisuus, jonka lastensuojelulaissa määritelty ilmoitusvelvollisuus ohittaa lapsen edun vuoksi. (Kettunen ym. 2001, 37–38.)

Ennaltaehkäisyllä tarkoitetaan sitä, että ongelmiin pyritään vaikuttamaan ennen kuin ne ovat edes ongelmia. Mitä aikaisemmassa vaiheessa asiakkaita päästään tukemaan ja auttamaan, sitä paremmat mahdollisuudet on päästä katkaisemaan syvenevä vaikeuksien kierre. (Kettunen ym. 2001, 38–39.)

Omatoimisuuden edistäminen tapahtuu kannustamalla, ohjaamalla, neuvomalla ja järjestämällä tarvittavat palvelut ja tuet. Asiakkaan omien voimavarojen ja niiden tunteminen on tärkeää, kun pyritään siihen, että asiakas auttaa itse itseään. (Kettunen ym. 2001, 39.)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

Lain tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisyyttä, asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä asiakkaan oikeutta hyvään kohteluun ja palveluun sosiaalihuollossa. Laki velvoittaa kohtaamaan asiakkaan hänen vakaumusta ja yksityisyyttä kunnioittaen sekä loukaamatta asiakkaan ihmisarvoa. Asiakkaalla on oikeus saada hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Sosiaalipalveluja toteuttaessa ovat asiakkaan toivomukset, etu, mielipiteet, yksilölliset tarpeet sekä äidinkieli ja kulttuuritausta huomioitava sekä asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioitettava. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta 22.9.2000/812.)

Sosiaalihuollon järjestämisen tulee perustua joko viranomaisen tekemään päätökseen tai yksityistä sosiaalihuoltoa järjestäessä sosiaalihuollon toteuttajan ja asiakkaan väliin kirjalliseen sopimukseen. Asiakkaalle on annettava mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä asiakasta koskeva asia on käsiteltävä ja ratkaistava siten, että huomioon otetaan ensisijaisesti asiakkaan etu. Sosiaalihuoltoa toteuttaessa on laadittava yhdessä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma, jollei kyseessä ole tilapäinen ohjaus ja neuvonta. Sosiaalihuollon asiakirjat ovat salassa pidettäviä, kun nämä sisältävät tietoa asiakkaasta tai muusta yksityisestä henkilöstä. Sosiaalihuollon palveluksessa työskentelevillä työntekijöillä on vaitiolovelvollisuus. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta 22.9.2000/812.)

Lastensuojelulaki

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Kunnan on sosiaali- ja terveydenhuoltoa, opetustoimintaa sekä muita lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja järjestäessään ja niitä kehittäessään huolehdittava siitä, että näiden palvelujen avulla tuetaan vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lasten kasvatuksessa sekä saadaan selville lasten, nuorten ja lapsiperheiden erityisen tuen tarve. Kunnan on tarvittaessa järjestettävä erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. Palveluja järjestettäessä ja kehitettäessä kunnan on kiinnitettävä erityisesti huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

Kuntalaki

Kuntalaisilla on oltava edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan sekä asukkaina että palvelujen käyttäjinä. Kunnilla on tiedottamisvelvollisuus vireillä olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä sekä tehdyistä ratkaisuista ja vaikutuksista. Kunnan asukkailla on oikeus tietää miten asioista voi esittää kysymyksiä ja miten kysymyksiä ja mielipiteitä voi tuoda esille asioiden valmistelijoille ja päättäjille. Kuntalaisilla on myös aloiteoikeus, jolloin kuntalainen voi tehdä aloitteita kunnalla sen toimintaa koskevista asioista. (Kuntalaki 17.3.1995/365.)

Suomen perustuslaki

Suomen perustuslaissa sanotaan, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Laissa tuodaan ilmi myös, että ketään ei saa asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lain mukaan julkisen vallan on turvattava kaikille riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/31.)

2.2 Laatuavoitteet

Laatuavoitteita varhaiskasvatukselle on laadittu niin valtakunnallisesti, Euroopan sisällä kuin maailmanlaajuisesti. Suomessa on laadittu valtakunnalliset varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jotka luovat omat tavoitteet varhaiskasvatukselle. Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lasten oikeuksista on puolestaan lähes maailmanlaajuinen. Myös Euroopan sisällä on laadittu varhaiskasvatukselle tavoiteohjelma vuosille 1996–2006. Euroopan yhteisöjen komission lastenhoitoa ja muita toimennpiteitä käsittelevä Verkosto naisten ja miesten työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi teki raportin Euroopan komissiolle, joka sisälsi ehdotukset 40 laatuavoitteeksi pienten lasten hoidolle ja kasvatukselle. Kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot hyväksyivät tämän suosituksen, jonka tarkoituksena oli, että asetetut 40 laatuavoitetta toteutuisivat kaikkialla EU:n alueella vuoteen 2006 mennessä. (Lasten päivähoidon ja esiopetuksen laatuavoitteet 1996, 5-6.)

Lapsen oikeuksien sopimus

Lapsen oikeuksien kannalta erittäin tärkeä sopimus on Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista. Sopimus hyväksyttiin vuonna 1989 ja se astui voimaan syyskuussa 1990. Suomi allekirjoitti sopimuksen heti 1990, kun se avattiin allekirjoitettavaksi yhdessä 57 muun valtion kanssa. (Honkanen & Syrjälä 2000, 36.)

Sopimuksen keskeinen sisältö ja tavoitteet on tiivistetty kolmeen ydinkäsitteeseen. Nämä velvoittavat turvaamaan lapsille ja nuorille osuuden yhteiskunnan voimavarois-

ta (provision), oikeuden suojelemaan ja huolenpitoon (protection) ja oikeuden osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskuntaelämään (participation). (Lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteita 2008.)

Lapsen oikeuksien sopimuksen 2. artiklan mukaan lasta suojellaan kaikenlaiselta syrjinnältä ja rangaistukselta, jotka perustuvat lapsen vanhempien tai muiden perheenjäsenten asemaan, toimintaan, mielipiteisiin tai vakaumuksiin. 3. artiklan mukaan kaikissa lasta koskevissa julkisen huollon toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. (Honkanen & Syrjälä 2000, 106.)

Lapsen oikeuksien sopimuksen 12. artiklan mukaan lapsella, joka kykenee ikänsä ja kehitystasonsa puitteissa muodostamaan omat näkemyksensä, on oikeus ilmaista vapaasti näkemyksensä häntä koskevissa asioissa. Myös artiklan 13 mukaan lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä vapaasti sekä 14. artiklan mukaan oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnon vapauteen. (Honkanen & Syrjälä 2000, 107–108.)

Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset

Valtioneuvosto antoi 28.2.2002 periaatepäätöksen varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Valtioneuvosto hyväksyi asiakirjan sosiaali- ja terveydenhuollon 2000–2003 tavoite- ja toimintaohjelman mukaisesti. Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset koostuvat varhaiskasvatuksen keskeisistä periaatteista ja kehittämisen painopisteistä ja ne luovat pohjan valtakunnalliselle varhaiskasvatussuunnitelmalle. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Kaikilla *lapsilla* on oikeus turvattuun elinympäristöön, hoitoon, huolenpitoon, kasvuun ja oppimiseen. Lasten tulee saada tarvitsemaansa erityistä hoitoa, kasvatusta ja opetusta ja erityiskasvatus tulee toteuttaa mahdollisimman pitkälle yleisten varhaiskasvatuspalveluiden yhteydessä. Varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huolehtia etnisen sekä sukupuolten välisen tasa-arvon toteuttamisesta ottaen huomioon myös tyttöjen ja poikien kehitykselliset erot. Lasten omat näkemykset tulee ottaa huomioon iän ja kehitystason mukaisesti. Lapsilla on oikeus omaan äidinkieliensä ja varhaiskasvatuksen tulee tukea lasten äidinkielen oppimista sekä vieraskielisten lasten suomen tai ruotsin kielen oppimista. Jokaisella lapsella on oikeus omaan kulttuuriinsa ja myös kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdolli-

suus kasvaa sekä oman kulttuuripiirinsä että suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Lapsille tulee tarjota mahdollisuuksia leikkiin ja monipuoliseen toimintaan. Lapsille tulee mahdollistaa turvallisten kiintymyssuhteiden kehittyminen. Varhaiskasvatuksen kasvu- ja oppimisympäristön tulee olla varhaiskasvatukselle sopiva. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu. Hyvän varhaiskasvatuksen olennainen osa on lasten, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien kasvatuksellisen kumppanuus. Vanhemmilla tulee olla oikeus tietää eri hoitomahdollisuuksista ja vapaus valita lapselleen ja perhetilanteeseensa sopiva hoitopaikka. Vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö ovat kumppaneita lasten kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemisessa. Vanhempien tulee saada osallistua oman lapsensa varhaiskasvatukseen sekä sen suunnitteluun ja arviointiin. Vanhempia tulee tukea mahdollisuuteen muodostaa omaehtoisia vertaisvuorovaikutuksen ja tuen ryhmiä sekä vaikuttaa varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Varhaiskasvatuksessa korostuu moniammatillinen yhteistyö lasta ja perhettä palvelevan laajan verkoston kanssa. Varhaiskasvatuksen merkittävä voimavara on ammattitaitoinen ja yhteistyökykyinen *henkilöstö*, jonka riittävyteen, koulutukseen ja jaksamiseen tulee kiinnittää huomiota. Henkilöstön tulee tunnistaa lasten erityisen tuen tarpeet ja huolehtia, että tarvittavaa asiantuntemusta on saatavilla. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan useiden eri ammattiryhmien saumatonta yhteistyötä, jossa jokaisen työntekijän on tuotava varhaiskasvatustyöhön oman tieteenalansa, koulutuksensa ja asiantuntemuksensa mukainen panos. Henkilöstö tulee luoda edellytykset kodin ja päivähoidon yhteistyölle ja vahvistaa vanhempien osallisuutta siihen. Varhaiskasvatuksessa henkilöstön tehtävänä on myös lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen jatkuvuuden turvaaminen. Henkilöstön tehtävä on toimia yhteistyössä päivähoidon, esiopetuksen, koulun ja muun sosiaali- sekä terveydenhuollon kanssa. Henkilöstön tulee tukea vanhemmuutta ja kodin kasvatustyötä sekä ohjata tarvittaessa lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmien käyttöön ja tiedottaa niiden toiminnasta. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Opetushallitus vahvisti Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2002 noudatettavaksi 19.12.2000 lukien toistaiseksi. Päätös annettiin esiopetuksen järjestäjille, päiväkodeille ja peruskouluille. Päätös perustuu siihen, että koulutuksen järjestäjän tulee sekä laatia että hyväksyä opetusta varten opetussuunnitelma noudattaen sitä, mitä opetussuunnitelman perusteissa on määrätty. Opetussuunnitelman perusteet otettiin käyttöön 1.8.2001 alkaen. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000, 3.)

Esiopetuksen tavoitteet määräytyvät niin yksittäisen lapsen kehittymisen mahdollisuuksista ja oppimisedellytyksistä kuin yhteiskunnan tarpeista. Tavoitteena on, että lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja oppimaan oppimisen taito kehittyy. Leikin kautta oppiminen on tärkeää esiopetuksessa. Tavoitteena on myös, että lapsi oppii pohdintaa oikeasta ja väärästä ja oppii paremmin hallitsemaan itseään sekä selviytymään arkipäivän tilanteista. Tavoitteena on myös, että lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetti sekä lapsen kyky ilmaista itseään monipuolisesti vahvistuu ja kehittyy. Esiopetuksen tavoite on, että lapsi kiinnostuu luonnosta ja saa käsityksen omasta riippuvuudestaan ja vastuustaan sekä luonnosta että rakennetusta ympäristöstä. Esiopetuksessa on tärkeää myös, että eri tiedonalat otetaan suunnittelussa huomioon ja niitä käsitellään kulloinkin valittuna teemakokonaisuutena, ei yksittäisinä sisältöinä. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000, 8, 10.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman on varhaiskasvatuksen sisältöä ohjaava asiakirja, jonka Stakes on laatinut yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön, opetushallituksen, Suomen kuntaliiton ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman pohjalla toimivat varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet valmistui vuonna 2003 ja siitä saadun palautteen myötä tehtiin osittain uudistettu toinen painos vuonna 2005. Varhaiskasvatussuunnitelma on nostanut varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun uudelleen ja innostavaan keskusteluun pitäen keskeisenä tavoitteena lapsen hyvinvointia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 1, 3-4).

Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen toteuttamista koko maassa, ohjata varhaiskasvatuksen sisällöllistä kehittämistä sekä luoda osaltaan edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi yhdenmukaistamalla toiminnan

järjestämisen perusteita. Tavoitteena on myös lisätä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoutta, vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksen palveluissa ja moniammatillista yhteistyötä, joilla tuetaan lasta ja perhettä ennen lapsen oppivelvollisuuden alkamista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 7.)

Varhaiskasvatussuunnitelman yhtenä tärkeänä tavoitteena on hyvinvoiva lapsi, koska silloin lapsella on hyvät kasvun, kehittymisen ja oppimisen edellytykset. Lapsen tulisi nauttia yhdessä olosta hoitajien ja toisten lasten kanssa ja lapsella tulisi olla kiireetön ja turvallinen ilmapiiri. Lasta tulisi kuunnella ja arvostaa ja hänen perustarpeistaan tulisi huolehtia. Lapsi tulisi nähdä yksilönä ja hänelle tulisi luoda pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsen suhteita niin vanhempiin, kasvattajiin kuin vertaisiin tulisi tukea. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 15.)

3 VARHAISKASVATUKSEN LAATU JA SEN ARVIOINTI

Seuraavaksi määritellään mitä on varhaiskasvatuksen laatu ja kerrotaan laadunarvioinnin historiasta ja tämän hetken tilanteesta. Lisäksi määritellään mitä on varhaiskasvatuksen laadunarviointi, jonka jälkeen tuodaan esille tässä tutkimuksessa mukana olleiden ryhmien, henkilöstön, vanhempien ja lasten, näkemyksiä laadunarviointiin.

Varhaiskasvatuksen laatu määritteellä halutaan viestittää sitä, että laatu voidaan jäsentää tiettyjen laatutekijöiden (kts. kuvio 1) kautta hahmottuvaksi kokonaisuudeksi ottamatta vielä kantaa näiden laatutekijöiden sisältöön. Tässä vaiheessa laatua tarkastellaan neutraalina käsitteenä, joka rakentuu tietyistä osatekijöistä. Varsinaisen sisällön laatu saa sitten, kun pohditaan millaista varhaiskasvatustoiminnan tulisi olla suhteessa eri tekijöihin, esimerkiksi millaista on laadukas johtajuus. Varhaiskasvatuksen laatu kytkeytyy näin käytännön varhaiskasvatustyöhön ja sille asetettaville laadun määritelleille, joiden kautta pyritään erottamaan hyvää ja huonoa laatua. (Hujala ym. 1999 54–55.)

Varhaiskasvatuksen laadunarviointi on alkanut Yhdysvalloista ja tullut sieltä Euroopan kautta Suomeen (Hujala ym. 1998, 197). Varhaiskasvatuksen laatuun kohdistuvassa tutkimuksessa on erotettavissa erilaisia tutkimusaloja, jotka kuvaavat sitä mi-

ten varhaiskasvatusta koskeva tutkimus on painottunut eri aikoina. Ensimmäisen aallon aikana, 1970-luvulla keskityttiin vertailemaan kotihoitoa ja kodin ulkopuolista hoitoa tarkoituksena selvittää onko päivähoidolla negatiivisia vaikutuksia lapsen kehitykseen ottamatta huomioon laatutekijöitä. Toisen aallon tutkimuksissa 1980-luvulla perehdyttiin selkeämmin päivähoidon yksittäisiin laatutekijöihin vertailemalla erilaisia päivähoitomuotoja lapsen kasvuun ja kehitykseen. Tällä toiminnolla vakiinnutettiin laadunarviointi yhdeksi keskeiseksi osaksi varhaiskasvatuksen toteuttamista ja kehittämistä. Varhaiskasvatuksen laadun kolmas aalto lähestyy tutkimuskohdettaan kokonaisvaltaisesti tarkastelemalla hoitoympäristöjen laatua, perheiden ominaisuuksia ja lasten yksilöllisiä eroja sekä näiden yhteisvaikutusta päivähoitoon. Nykyään varhaiskasvatuksen laadunarviointi on niin sanotulla neljännellä aallolla. Tämä näkemys korostaa laadun subjektiivista ja arvosidonnaista ulottuvuutta, jonka mukaan laatu merkitseksellistyy eri tavalla eri ihmisille. Mielenkiinnon kohteeksi ovat nousseet niin varhaiskasvatuksen laatuun vaikuttavat tekijät kuin päivähoidon eri toimijoiden subjektiiviset käsitykset ja kokemukset laadusta. (Parrila 2004, 70–71.)

3.1 Varhaiskasvatuksen laadun arviointi

Laadun arviointi määritellään toiminnoksi, jonka avulla arvioidaan varhaiskasvatuksen laatuvaatimusten ja -tavoitteiden toteutumista. Parhaimmillaan arviointi on vahvuuksien etsimistä, mahdollisuuksien osoittamista, rohkaisemista ja kehitystarpeen selventämistä. Arviointi perustan rakentaminen yhteistoiminnallisesti on hyvin perusteltua, vaikka sen rakentaminen ei ole helppoa, sillä eri toimijoiden näkökulmat ja arvostukset voivat olla hyvinkin erilaisia. (Hujala ym. 1999 64–65.)

Varhaiskasvatuksessa arviointi on keskeinen osa laadunhallintaa, koska sen avulla analysoidaan kunkin yksikön heikkouksia, vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Laadunhallinta on jokapäiväistä työtä, jolle luo pohjan toiminnan perusteiden pohdinta. Varhaiskasvatuksen laadunhallintaan liittyy myös julkishallinnon voimavarojen kohtaaminen ja käyttötapa, kuten palvelujärjestelmien toimivuus ja niiden kyky vastata tasapuolisesti koko väestön tarpeisiin. (Hujala ym. 1999 56–57, 64.)

Ainesojan artikkelissa Kirsi Alila kertoo, että laadun arvioinnin tilanne vaihtelee kunnittain suuresti, sillä yhteisiä käytäntöjä ja valtakunnallista ohjausta ei ole. Kunnissa ei

ole käyttökelpoisia arvioinnin mittareita, menetelmiä ja välineitä tarpeeksi, eikä myöskään laadunhallinnan teoreettista osaamista. Kunnat keskittyvät usein liikaa tai jopa ainoastaan taloudellisiin seikkoihin. Joissakin kunnissa on tehty asiakastyytyväisyyskyselyitä, jotka ovat hyvä alku laadunarvioinnille, mutta vain jäävuoren huippu koko asiassa. Alila näkisi mielellään, että varhaiskasvatuksen laadunhallintaan laadittaisiin selvät suositukset, jotka ohjaisivat kuntien henkilöstöä yleisellä tasolla laadunhallintaan ja arviointiin (Ainasoja 2006, 18.)

Ainesojan artikkelissa esiintyvän Kirsi Alilan mukaan varhaiskasvatuksen laadunarviointiin tulee kuitenkin hiljalleen eloa, koska varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa ja linjauksissa on tuotu laatu asioita esille. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edesauttavat varhaiskasvatuksen laadun edistämistä kunnissa pidemmällä aikavälillä. Myös erilaisilla hankkeilla on kehitetty mittareita ja laadun sisältöön liittyvää ohjausta, kuten sosiaali- ja terveysministeriön ja Stakesin yhteistyöhanke VALOA I ja VALOA II hankkeilla. (Ainasoja 2006, 18.)

3.1.1 Päivähoidon henkilöstö laadunarvioijana

Henkilöstön käsityksiin laadukkaasta päivähoidosta vaikuttavat käytännön kokemukset. Näkemyksiä muokkaavat myös koulutus, itseopiskelu ja toimintaa ohjaavat säädökset sekä niiden taustalla vaikuttavat kasvatustieteelliset, teoreettiset ja tutkimukselliset suuntaukset. 1990-luvun muutokset lapsilähtöisessä ajattelutavassa, oppimisen tukemisessa ja perheiden osallisuudessa kasvatustyöhön vaikuttavat myös henkilöstön laatuajatteluun. (Tauriainen 2000, 33.)

Henkilöstön arkityössä vaikuttava tieto on kokemuksellista, äänetöntä ja usein tiedostamatonta. Henkilöstön toimintatapoihin, kuten lapsiin suhtautumiseen, kasvatus- ja opetustilanteiden suunnitteluun ja organisointiin ja lasten kehityksen ja oppimisen arviointiin vaikuttavat arvot, eettinen orientaatio, tunteet, oma elämän kokemus ja näkemys tulevaisuudesta. Tämä kaikki vaikuttaa myös osaltaan henkilöstön laatuajatteluun. (Esotola 1999, 132.)

3.1.2 Vanhemmat laadunarvioijina

Tutkimusten mukaan vanhemmat ovat yleensä hyvin tyytyväisiä lastensa päivähoitoon ja arvioivat sen laadun paremmaksi, kuin asiantuntijat. Osa tutkijoista väittää, että vanhemmat ovat tietoisia päivähoiton laadusta, mutta he arvostavat erilaisia asioita kuin asiantuntijat. Täten esimerkiksi asiantuntijoiden huonolaatuiseksi määrittelemä hoitopaikka saattaa vanhempien mielestä olla hyvälaatuinen hoitopaikka. Osa tutkijoista taas väittää, että vanhemmat arvostavat päivähoiton laadussa samoja asioita, kuin asiantuntijat, mutta heillä ei ole riittävästi tietoa laadun vaikuttavien tekijöiden konkretisoitumisesta päivähoiton arjessa, jotta he voisivat arvioida päivähoiton laatua. Mikkosen (2002) tutkielmassa esiintyvien Cryerin ja Burchinalin (1997 35–38) sekä Kärrbyn ja Giotan (1994, 6) mukaan vanhemmat eivät ole tietoisia siitä, mitä päivähoitossa tapahtuu, koska heillä ei ole ollut mahdollisuuksia viettää siellä aikaa tutustuakseen päivähoiton toimintaan. (Mikkonen 2002, 47–48.)

Mikkosen (2002) tutkielmassa esiintyvän Barracloughin ja Smithin (1996, 5-26) tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat tyytyväisiä lastensa päivähoitoon sekä hyvänlaatuisissa että huonolaatuisissa päiväkodeissa. Hyvänlaatuisissa päiväkodeissa vanhemmat olivat jopa vähän kriittisempiä päivähoitoa kohtaan kuin huonolaatuisten päiväkotien vanhemmat. Tulos saattaa tutkijoiden mukaan selittyä sillä, että vanhempien voi olla vaikeaa tiedostaa ja myöntää lapsensa päivähoiton olevan huonolaatuista. Samassa tutkielmassa Mikkonen tuo esille Larnerin ja Phillipsin (1994) tutkimuksen, jonka mukaan vanhemmat pitävät päivähoiton laatua itsestään selvänä niin kauan kuin heidän lapsensa ovat tyytyväisiä, kehittyvät hyvin ja heidän hoitopaikkansa vaikuttaa turvalliselta. (Mikkonen 2002, 48.)

Mikkosen (2002) tutkimuksessa Cryclinin ja Burchinalin (1997 35-58) mukaan vanhemmat käyttävät arviointimenetelmänä kapeampaa skaalaa arvioinnissaan kuin tutkijat. Vanhemmat katsovat arvioinnissaan ryhmää yksittäisen lapsen kannalta, kun taas asiantuntijat katsovat koko ryhmän kannalta. Vanhemmat eivät myöskään välttämättä arvioi päivähoiton todellisuutta, vaan sitä, mitä haluaisivat päivähoiton olevan lapsensa hoidon kannalta. (Mikkonen 2002, 49.)

3.1.3 Lapset laadunarvioijina

Lasten omien laatukäsitysten ja -arviointien kuuleminen on laadukkaan varhaiskasvatuksen edellytys. Lasten kuuleminen lisää lasten osallisuutta lapsia itseään koskevissa asioissa. Aina lapsiin ei kuitenkaan suhtauduta vaikuttavana ja antavana osapuolena, vaan lapsuus voidaan nähdä vain aikuisuuteen valmistautumisena eikä niinkään omalla tärkeänä elämänalueena, jota eletään tässä ja nyt. Turjan (2004) artikkelissa esiin nousseessa Katzin (1993) näkemyksessä lasten haastattelemalla saadut tiedot ovat epäluotettavia ja hänen mielestään lapsihavainnointi on parempi tapa arvioida laatukokemuksia. Tämän näkemyksen mukaan lasta siis tavallaan suojellaan oman elämäntilanteensa tiedottamiselta, ja luotetaan aikuisten havaintoihin. Aikuiskeskeinen lapsuskäsitys ja lasten aliarvioiminen tiedon tuottajina liittyvät positiiviseen tutkimusperiaatteeseen, jossa tavoitellaan yhtä ainoaa totuutta ja yleispätevää tietoa. Näkemyksen mukaan lasta pidetään kyvyiltään puutteellisena ja ajatuksiltaan liian ailahtelevaiselta tuottamaan luotettavaa tietoa omasta todellisuudestaan. (Turja 2004, 9-11.)

Parrilan (2002) tekstissä esiintyneiden Kankaanrannan (1998) ja Tauriaisen (2002) tutkimusten mukaan tietty toiminta saattaa tuntua toisesta lapsesta mukavalta ja saada aikaan positiivisia emootioita, kun taas toinen lapsi voi kokea saman toiminnan voimakkaasti negatiivisesti. Näin ollen lasten suorittamasta arvioinnista konkretisoituu selvästi näkemysten ja kokemusten yksilöllisyys. Lasten kokemukset eri asioista ovat niin yksilöllisiin mielikuviin kuin tilanteisiin sidottuja. Yhdellä kerralla satuhetki voi olla lapselle epämiellyttävä kokemus, jos satu ei herätä mielenkiintoa tai lapsen ajatukset ovat jonkin muun innostavamman toiminnan parissa. Toisella kerralla satuhetki voi saada aikaan positiivisia kokemuksia, jos kyseessä on esimerkiksi lapsen lempisatu ja satu imaisee lapsen täysin mukaansa. (Parrila 2002, 223-224.)

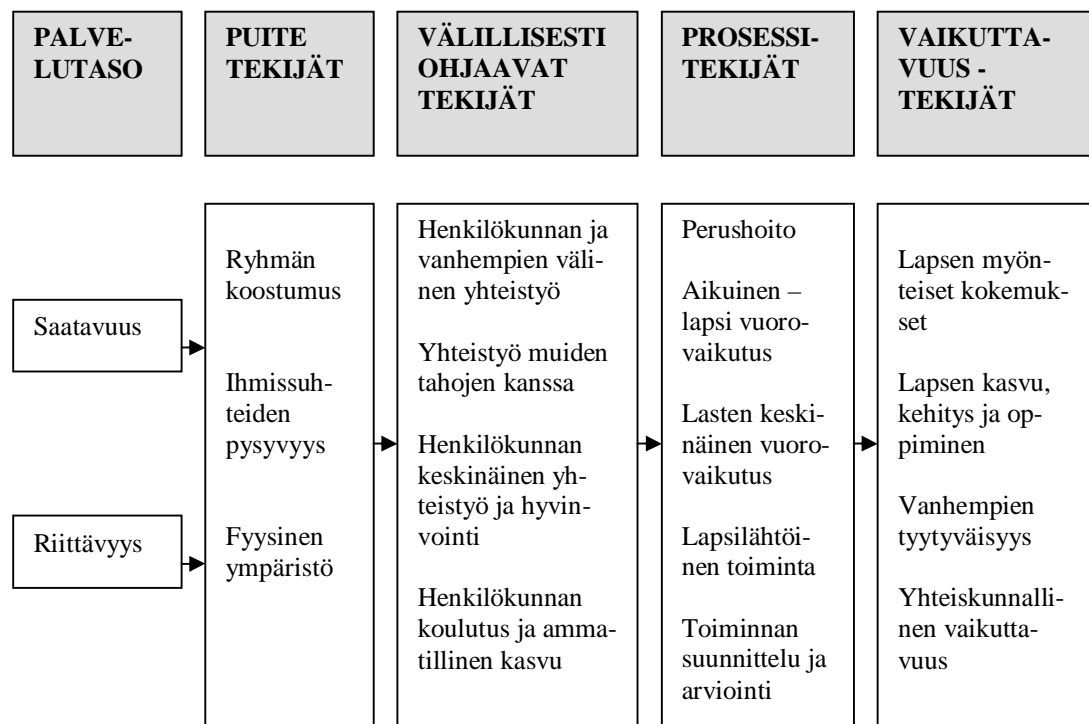
Lasten tulkinnat ovat yhtä tosia ja arvokkaita kuin aikuisten tulkinnat, vaikka ne olisivatkin toisistaan poikkeavia. Lasten esittämien näkökulmien huomioiminen voi haastaa myös aikuisia kyseenalaistamaan omia totuttuja ajattelu- ja toimintatapoja sekä etsimään niiden tilalle uusia. (Turja 2004, 11.)

4 LAATUTEKIJÄT VARHAISKASVATUKSESSA

Alla esitetään Hujalan ja muiden (1999) laadunarviointimalli kokonaisuudessaan, jonka mukaan tutkimustulokset on jaettu tässä tutkimuksessa. Tämä laadunarviointimalli antaa päivähoidon laadusta hyvin laajan tiedollisen näkemyksen.

Laatutekijät

Varhaiskasvatuksen laatutekijöillä tarkoitetaan varhaiskasvatustutkimukseen ja teoriaan perustuvia laadun keskeisiä tekijöitä, joilla asetetaan tiettyjä vaatimuksia ja - tavoitteita laadulle (Hujala ym. 1999, 59). Tutkimukset, jotka ovat selvittäneet päivähoiton laatua eri näkökulmista, ovat osoittaneet sen, että laatua arvioitaessa voidaan erottaa neljä näkökulmiltaan erilaista laatutekijää. *Puitetekijät* ovat reunaehtoja laadukkaan päivähoiton toteuttamisessa ja *välilliset tekijät* säätelevät laatua toiminnallisesti. *Prosessitekijät* liittyvät itse kasvatusprosessiin ja kasvatuksen sisältöön sekä *vaikuttavuustekijät* antavat kuvaa tuotoksen tasosta. Näiden kaikkien osatekijöiden laatua voidaan tarkastella erikseen, mutta yhdessä ne muodostavat kokonaisuuden, jonka avulla päivähoiton laatua voidaan arvioida laajasti ja kokonaisvaltaisesti. (Hujala-Huttunen & Tauriainen 1995, 10.)

KUVIO 1. Päivähoiton laadunarviointimalli (Hujala ym. 1999, 78).

4.1 Palvelutaso – riittävyys ja saatavuus

Suomessa kunnilla on lainsäädännön ja itsehallinnan puitteissa suuri vastuu julkisten palvelujen saatavuudesta ja riittävydestä. Palveluiden saatavuudella kuvataan ihmisten realistisia mahdollisuuksia saada palveluja. Tällöin palvelujen piiriin hakeutumisen kynnyks on mahdollisemman matala eikä palvelujen käyttöä estä esimerkiksi leimautumisen pelko. Muita palvelujen saatavuudelle asetettavia kriteereitä ovat uskotavuus, luotettavuus ja käytön helppous. Sosiaali- ja terveystoimen palveluissa saatavuutta mitataan yleensä ”saannin nopeutena” ja subjektiivisen oikeuden tasapuolisena toteutumisenä. Palveluiden riittävydellä tarkoitetaan palvelujen tarjonnan ja kysynnän suhdetta väestöryhmittäin sekä palvelujen kattavuutta. (Hujala ym. 1999, 80–81.)

Yhdistettäessä toisiinsa palvelujen saatavuus ja riittävyys käytetään termiä palvelutaso. Palvelutaso yleisterminä painottaa muun muassa palvelupisteen sijaintia, aukioloaikoja, henkilökunnan määrää ja taitoja ja ulkoista ilmettä. Päivähoitopalvelujen osalta ei ole mielekästä puhua saatavuudesta ja riittävydestä erikseen, vaan palvelutasosta, jolloin sillä viitataan sekä laadullisiin että sisällöllisiin kysymyksiin. Esimerkiksi määrällis-painotteiset vivahteet menettävät merkitystään kaikkien alle kouluikäisten subjektiivisen oikeuden myötä päivähoitoon. Päivähoidon laatua arvioitaessa huomio kannattaakin kiinnittää kyseisten termien sisällöllisiin kysymyksiin, esimerkiksi saatavuudella kuvataan tällöin sitä, että perhe saa valita heille sopivan päivähoitomuodon. (Mts. 81–83.)

4.2 Puitetekijät

Päivähoidon puitetekijöiden merkitystä laadun määrittäjänä on tutkittu runsaasti varsinkin viime vuosikymmeninä ja niistä on tullut yksi hyvin keskeinen laadun määrittäjä (Hujala ym. 1999, 86).

Ryhmän koostumus: ryhmäkoko, ryhmän rakenne ja henkilöstön ja lasten välinen suhdeluku

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Niirasen (1987) ruotsalaistutkimuksessa kävi ilmi, että aikuinen – lapsi suhdeluvulla havaittiin olevan merkitystä niin lasten kuin aikuisten käyttäytymiseen. Henkilöstön lisäämisen todettiin vähentävän lasten

ahdistuneisuutta ja käytöshäiriöitä. Lapsista tuli myös aktiivisempia ja he toimivat enemmän yhdessä. Henkilöstön poissaolot vähenivät ja asenteet vanhempia kohtaan tulivat myönteisemmiksi, samoin vanhempien asenteet niin päiväkotia kuin henkilökuntaa kohtaan. (Mts. 87.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esiintyvien Phillipsin (1987) ja Niirasen (1987) tutkimuskoottien mukaan lapsiryhmän koolla ja aikuinen-lapsi suhdeluvulla on vaikutuksia muun muassa lasten kielelliseen kehitykseen ja leikkiin. Tutkimuskoottien mukaan lasten kielellinen vuorovaikutus on vilkasta pienissä ryhmissä, lapset leikkivät paljon esimerkiksi roolileikkejä sekä lasten on helpompi jäädä pienempään päiväkotiin hoitoon. Pienissä ryhmissä lapset myös osallistuvat toimintaan esittäen omia ajatuksiaan. Pienissä ryhmissä aikuiset osallistuvat myös itse toimintaan, eivätkä keskity pelkästään valvomaan sitä. Hujalan ja muiden teoksessa esitetyn Fredenin (1995) tutkimuksen mukaan aikuinen – lapsi suhdeluvun ja ryhmäkoon vaikutus voidaan nähdä siten, että pienen lapsiryhmän aikuisella on parempi mahdollisuus viettää aikaa yksittäisen lapsen kanssa ja oppia tuntemaan lapsen mielenkiinnonkohteita ja oppimisvaikeuksia. (Mts. 87–88.)

Ryhmien koostumusta suunniteltaessa tulisi huomioida niin lasten ikärakenne, lasten yksilölliset piirteet, erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten määrä kuin fyysiset tilat. Lapsille tuttua henkilökuntaa tulisi olla riittävästi paikalla koko päivän ajan. Puuttuva henkilökunta tulisi korvata välittömästi ammatillisesti pätevillä ja mahdollisuuksien mukaan lapsille entuudestaan tutuilla sijaisilla. (Mts. 94–95.)

Ihmissuhteiden pysyvyys

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Melhuihuishin (1993) tutkielman mukaan pienet lapset reagoivat eri tavalla pysyviin hoitajiin, kuin vaihtuviin aikuisiin. Pysyvän hoitosuhteen myötä aikuiset oppivat ymmärtämään paremmin pienen lapsen kommunikaatiota ja pystyvät täten reagoimaan herkemmin ja asianmukaisemmin lapsen ilmaisemiin tarpeisiin. (Hujala ym. 1999, 94.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esiteltyjen Howesin ja Hamiltonin (1992b) sekä Bollin (1993) mukaan pysyvä hoitosuhde antaa perustan lapsen ja aikuisen väliselle vuorovaikutukselle ja sen myötä rakentuvalla kiintymyssuhteelle. Erityisesti alle 3-vuotiaille lapsille on hyvin tärkeää turvallisen ja hyvän kiintymyssuhteen rakentumi-

nen. Alle 3-vuotiaille lapsille myös hoitajan vaihtumisella on selvästi negatiivisempi vaikutus kuin sitä vanhemmillä lapsilla. (Mts. 94.)

Fyysinen ympäristö

Fyysinen ympäristö käsite pitää sisällään päivähoitoyksikön sisä- ja ulkotilat sekä välineet ja materiaalit. Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Leinosen, Lumpeen ja Salosen (1998) tutkimuksessa turvallinen hoitoympäristö, ja hoitotilat nousivat yhdeksi tärkeimmistä vanhempien arvostamista laatutekijöistä. (Hujala ym. 1999 96.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Melhuishin (1993) tutkimuksen mukaan ympäristön turvallisuus korostuu lapsen oppimis- ja toimintamahdollisuuksien näkökulmasta. Vaarallisessa ympäristössä kasvattajat keskittyvät lasten toiminnan kontrollointiin, eivätkä pysty tarjoamaan lapsille rikkaita ja uusia kokemuksia. Vaarallisesta ympäristöstä johtuen aikuiset joutuvat rajoittamaan ja kontrolloimaan ja täten lasten tutkiva käyttäytyminen estyy. (Mts. 96.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Varhaiskasvatuksen työryhmän muistiossa (1999) todetaan, että päivähoidon laadun kannalta on tärkeää voida kiinnittää huomiota terveellisen ja turvallisen ympäristön rakentamiseen ja suunnitteluun niin sisä- kuin ulkotiloissa. Ympäristön tulee olla monipuolinen ja tarjota lapsille erilaisia valinnan mahdollisuuksia. Hyvässä ympäristössä korostuvat ekologiset ja elämykselliset ominaisuudet sekä se luo mahdollisuuden riittävään liikuntaan. (Mts. 96.)

4.3 Välillisesti ohjaavat tekijät

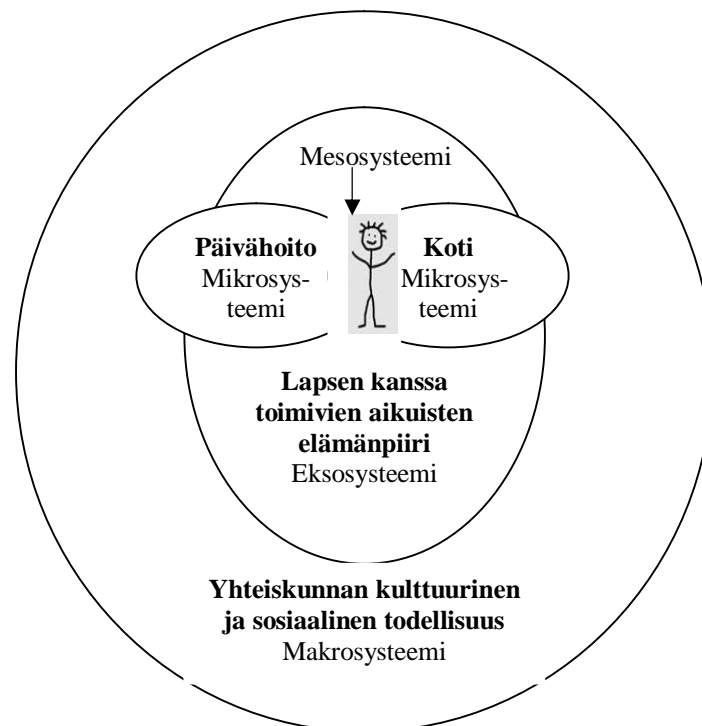
Henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö

Päiväkotihenkilöstön tehtävä on luoda edellytyksiä vanhempien kanssa tehtävälle yhteistyölle sekä tukea vanhemmuutta ja kodin kasvatustyötä. Henkilöstön tulee myös toimia yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa sekä tarvittaessa ohjata perheitä muiden palvelu- ja tukijärjestelmien piiriin tai ainakin tiedottaa niiden palveluista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 18.)

Varhaiskasvatus on parhaimmillaan lapsen merkityksellisten elinympäristöjen välistä kasvatuskumppanuutta. Kasvatuskumppanuudesta on kirjattu myös lakiin lasten päi-

vähoidosta, jonka mukaan päivähoidon yhtenä tarkoituksena on perheiden kotikasvatuksen tukeminen. Viime aikoina on keskusteltu paljon kasvatustuun jakamisesta perheen ja yhteiskunnan välillä. (Karila & Nummenmaa 2001, 15.)

Päivähoidon rakenteellinen muutos sekä eri kasvatusteoriat puoltavat vanhempien ja päivähoiton yhteistyön tärkeyttä. Pääosin Bronfenbrennerin (1979, 1989) kehittämä ekologinen kasvatusteoria nosti perheiden ja päivähoiton yhteistyön selkeäksi päivähoitokasvatuksen perustaksi. Teoria korostaa kasvuympäristöjen vuorovaikutusta, jolloin kasvatusta nähdään niiden aikuisten yhteistyönä, jotka toimivat lapsen kasvuympäristössä. Ekologinen teoria korostaa lapsen kontekstuaalisuutta – yksilön ja ympäristön vuorovaikutusta lapsen kehityksessä. Se ottaa huomioon kaikki ympäristö elementit ja ympäristöjen väliset suhteet, jotka epäsuorasti vaikuttavat siihen ympäristöön, jossa lapsi kasvaa ja kehittyy. Teoriassa perhe nähdään subjektina, kun taas aiemmin perhe nähtiin päivähoiton kohteena, jolle tuotettiin palveluita ulkoapäin. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 5, 21, 23, 36.)

KUVIO 2. Kontekstuaalisen kasvun malli (Hujala ym. 1998, 15).

Kasvun kontekstuaalisena perusolettamuksena voidaan pitää sitä, että jokainen lapsi on erottamaton osa mikrosysteemiä. Mikäli mikrosysteemien välillä vallitsee ristiriitaa, se on omiaan aiheuttamaan lapselle ongelmia. Teorian mukaan mesosysteemi tarkasteleekin lapsen kasvuympäristössä toimivien ihmisten välistä vuorovaikutusta.

Lapsen vaikuttaa myös välillisesti vanhempien, henkilöstön ja muiden lasten kanssa toimivien aikuisten elämänpiiri, jota teoriassa kutsutaan ekosysteemiksi. Viimekädessä lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä säätelee yhteiskunnallinen ja kulttuuriympäristö, jotka vaikuttavat välillisesti lapseen. Häiriöitä lapsen psyykkisessä kehityksessä ja käyttäytymisessä tarkastellaan tasapainon puutteena tai ristiriitana systeemissä. Kasvatuksen päämäärä on saada koko systeemi toimimaan. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 28–29.)

Päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välisessä yhteistyössä vanhempien vahvuutena on oman lapsen tuntemus, lapsen yksilöllisten piirteiden ja tarpeiden tunnistus. Varhaiskasvattajan vahvuutena on puolestaan lasten kasvatuksen ammattitaito ja tietämys yleisistä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Vanhempien ja henkilöstön yhteistyön tavoitteena on näiden kahden tekijän yhdistäminen ja yhteensovittaminen. Henkilöstön tulisi kertoa vanhemmille, että vanhempien näkemykset lapsesta ovat ensisijaisia lapsen kasvatuksen lähtökohtia ja sen vuoksi niitä halutaan kuulla. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista sekä perheen arvoista ja arvostuksista, joista keskustellaan vanhempien kanssa. Henkilöstöllä on ensisijainen vastuu kasvatuskumppanuuden sisällyttämisestä alusta alkaen varhaiskasvatukseen. (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2006, 38–40.)

Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja päiväkodin henkilöstö tukevat toisiaan lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Tieto ja asiantuntemus kasvavat tiiviin vuorovaikutuksen ansiosta, ja se turvaa lapsen hyvinvoinnin. Vuorovaikutuksen toimivuus korostuu etenkin hankalien aiheiden esille tuomisessa eli huolen puheeksi ottamisessa. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2002, 13–18.)

Leinon (ks. Tiilikkala 2004, 4-5) mukaan päiväkodeissa tulisi tiedostaa ja suhtautua avoimesti erilaisiin perhetilanteisiin sekä pyrkiä tarkastelemaan niitä irti stereotyyppisistä ja omista ennakkoluuloista joita ne herättävät. Kasvatuskumppanuuden toteutumisen edellytyksenä on asiakasperheiden ja heidän erilaisten arvovalintojen oivaltaminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen (Leino. 2006, 24). Henkilökunnan tulee nähdä vanhemmat voimavarana. Puhe vanhemmista tulee olla kunnioittavaa ja heidän näkemyksiään arvostavaa. (Määttä 1999, 106.)

Keskisen ja Virjosen teoksessa (ks. Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 20) käy ilmi, että kotikasvatuksen tukeminen päiväkotikasvatuksessa on lähdettävä lapsen yksilöllisten kehitystarpeiden huomioimisesta, jolloin vanhemmilta saatu asiantuntija tieto omasta lapsesta on hyvin arvokasta. Toisaalta päivähoiton tehtävä on tukea vanhemmuutta korostamalla perheen myönteisiä voimavaroja ja vahvistamalla positiivisia asioita. Päivähoidon tulee tehdä myös yhteistyötä muiden lasten ja perheiden hyvinvoinnista vastaavien tahojen kanssa, kuten neuvolan ja sosiaalitoimen lastensuojelun kanssa. (Keskinen & Virjonen 2004, 82–83.)

Yhteistyömuotoja lapsen kodin ja päiväkodin välillä on useita. Erilaisilla hankkeilla on etsitty ja etsitään koko ajan uusia muotoja yhteistyöhön. (Leino 2006, 35.) Esimerkiksi vanhemmuuden aika-hankeessa yhteistyömuodoiksi nostettiin vanhempainillat, -ryhmät ja -verkostot sekä projektit ja luennot vanhemmille. Yhteistyömuotoina kyseisessä hankkeessa mainittiin myös keskustelut vanhempien kanssa lasta tuodessa ja hakiessa sekä säännölliset ja ennalta sovitut tapaamiset vanhempien kanssa. Myös erilaiset tapahtumat ja retket toimivat yhteistyömuotoina. (Lammi-Taskula & Varsa 2001, 35, 39–43.)

Yksittäinen perhe voi tarvita myös erilaisia yhteistyö strategioita eri aikoina. Välillä perhe voi tarvita tukea, ohjausta ja neuvontaa, välillä taas kasvatuksellista kumppanuutta. Olisi hyvin luontevaa ajatella, että yhteistyön toteutuminen olisi riippuvainen pääasiassa vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan yksittäisistä ominaisuuksista, vuorovaikutustaidoista tai luonteenpiirteistä. Kuitenkin Hujalan ym. teoksessa esitellyn Powelin (1991) tutkimuksen mukaan myös monet organisaatiossa ja yhteiskunnassa vallitsevat rakenteelliset tekijät, kuten päiväkodin päiväjärjestys, suuret ryhmäkoot, henkilökunnan työaikaratkaisut ja päiväkodin tilaratkaisut, vaikuttavat sosiaalisten suhteiden muotoutumiseen. (Hujala ym. 1998, 131–132.)

Hujala-Huttunen ja Nivala (1996) teoksessa esitellyistä Huttusen & Nivalan (1991) sekä Hujala-Huttusen & Nivalan (1995) käyttäjätutkimusten mukaan suurin osa vanhemmista on halukkaita vaikuttamaan oman lapsensa päivähoitokasvatukseen ja päivähoiton kehittämiseen. Samojen tutkimusten mukaan vanhemmat pitävät tärkeinä kahdenkeskeisiä keskusteluja vanhempien ja henkilökunnan välillä, vasta sen jälkeen tulevat ryhmäkohtaiset vanhempainillat, retket ja niin edelleen. (Hujala-Huttunen & Nivala 1999, 19.)

Hujalan (2004, 86) artikkelissa tuodaan esille Hujalan & Kyrölampi-Kylmäsen (2003) tekemä tutkimus, jonka mukaan vanhemmat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä kodin ja päivähoidon yhteistyöhön, mutta he kaipaavat enemmän tietoa oman lapsensa päivähoitokasvatuksesta. Samassa artikkelissa Hujala jatkaa, että päivähoidon henkilöstö ei puolestaan ole yhtä tyytyväisiä yhteistyön toteutumiseen.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Kontekstuaalisen kasvun näkökulma korostaa lapsen toimintaympäristön ulkopuolisen elämäntodellisen suhdetta lapseen ja hänen lähiympäristönsä elämään. Lapsi on itse osa yhteiskunnallista todellisuutta ja vaikuttaa siihen omalla elämällään, mutta yhteiskunnallinen ympäristö vaikuttaa myös lapseen ja kasvatukseen. Ympäristö vaikuttaa niin suoraan kuin välillisesti vanhempien, päivähoitajien, muiden kasvattajien ja aikuisten elämänpiirin vuorovaikutussuhteiden kautta. Päivähoidon laadukas varhaiskasvatus edellyttää laaja-alaista yhteistyötä lapsen eri kasvu ympäristöjen välillä. (Hujala ym. 1999, 106.)

Eräs päivähoidon yhteistyötaho on neuvola. Päivähoitossa toteutettavan varhaiskasvatuksen lähtökohta on sama kuin neuvolan: lasten ja perheiden tarpeet. Varhaiskasvatuksella on kuitenkin lapsiperheisiin erilainen näkökulma kuin neuvolalla, koska päivähoidon henkilöstö tapaa päivähoidossa olevien lasten vanhempia joka päivä. Joissakin kaupungeissa on kehitetty 3- ja 5-vuotiaiden lasten seurantaan vanhempien, neuvolan ja päivähoidon yhteistyömalli, mikä on kokemusten mukaan auttanut päiväkotihenkilökuntaa entistä paremmin tiedostamaan lapsen yksilöllisen tuen tarpeet. Terveystyöntekijöille puolestaan yhteistyö on mahdollistanut lapsiperheiden entistä monipuolisemman tukemisen. (Yhteistyö päivähoidon ja varhaiskasvatuksen kanssa 2004.) Keskeisiä päivähoidon yhteistyötahoja ovat myös esiopetus ja koulu. Varhaiskasvatuksen ja siihen kuuluvan esiopetuksen ja perusopetuksen tulee muodostaa lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus. (Oleander 2006, 4.)

Henkilökunnan keskinäinen yhteistyö ja työhyvinvointi päiväkodissa

Kiesiläisen (2001) mukaan päivähoitoyhteisö tarvitsee selkärangakseen rakenteet, kuten keskustelukäytännöt ja toimivat työnjaon, joiden mukaisesti henkilöstö toimii. Tiimityö on malli, jota useissa päivähoitoyksiköissä opetellaan parhaillaan. Tiimityö vaatii kykyä suunnitella, neuvotella ja arvioida yhdessä. Tiimityö vaatii myös johtajuuden ja vastuujärjestelmän uudelleen arviointia. (Kiesiläinen 2001, 266.)

Kiesiläisen (2001, 267) mukaan työyhteisö voi myös ”sairastua” joskus niin pahasti, että tarvitaan ”tehohoitoa”. Kiesiläinen jatkaa, että tavallisimpia yhteisöjä haavoittavia tekijöitä ovat yksilöllisiin ihmissuhteisiin liittyvät asiat, kuten henkilökemioiden yhteensopimattomuus, erilaiset arvot ja koulutuksien tuomat ymmärryserot. Kiesiläisen mukaan koulutus ja työnohjaus ovat välttämättömiä apuja kasvatusyhteisöissä.

Henkilöstön työhyvinvointi on monien tekijöiden summa. Vain hyvinvoiva ja terve ihminen pystyy suorituksiin, jotka parhaimmillaan hyödyntävät niin asiakkaita, työyhteisöä kuin henkilöä itseään. Työhyvinvointia voidaan kehittää monin tavoin, kuten koulutuksin, mielikuvaharjoituksin tai liikunnan avuin. Työhyvinvoinnin perusta on se, että ihminen kokee työnsä mielekkääksi. Työn tulisikin olla kiinnostavaa, itsenäistä, monipuolista ja palautetta tarjoavaa. (Juuti & Vuorela 2002, 64–69.)

Henkilökunnan hyvinvointiin liittyy olennaisesti siis työtyytyväisyys ja työmotivaatio. Ne vaikuttavat tutkimusten mukaan niin suoraan kuin välillisesti päivähoidon laatuun. Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Keskinen (1985) tekemän tutkimuksen mukaan muun muassa työolosuhteiden ahtaus, rauhattomuus, meluisuus ja epätarkoituksenmukaisuus vähentävät päiväkotihenkilöstön työtyytyväisyyttä. Työmotivaatioon liittyen Keskinen tutkimuksessa tuli esille päiväkotihenkilöstön itsensä toteuttamisen ja kehittämisen tarpeisiin liittyvät puutteellisuudet. Jopa 81 % päiväkotihenkilöstöstä koki mahdollisuutensa edetä tai yletä ammattuurallaan riittämättömäksi. (Hujala ym. 1999, 111–112.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Hujalan ja Puroilan (1998) tutkimuksen mukaan päiväkodeissa eri ammattiryhmien tehtävien osittainen päällekkäisyys liittyneenä perus- ja ammattikoulutuksen erilaisuuteen aiheuttaa jonkin verran kitkaa ja paineita ihmissuhteissa. Työpaikan ihmissuhteita rasittaa myös työn kokeminen henkisesti raskaana suuren lapsiryhmän tai työn yksitoikkoisuuden vuoksi. Työn yksitoikkoisuuden kokemuksia on Hujalan ja Puroilan mukaan havaittu pienten lasten parissa työskentelevän päiväkotihenkilöstön parissa. (Mts. 1999, 112–113.)

Henkilöstön välinen yhteistyö muodostuu tärkeämmäksi laatutekijäksi, kuin aikuinen-lapsi suhdeluku. Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitetyn Palmerus & Hägglund (1991) tutkimuksen mukaan lapsilähtöiset toiminnot ja lasten keskinäinen vuorovaikutus lisääntyvät aikuinen-lapsi suhdelukuun vaikuttamalla vain siinä tapauksessa, että

henkilökunta on yksimielinen työnsä tavoitteista ja menetelmistä. Tämä korostuu myös kontekstuaalisen kasvun perspektiivistä. (Mts. 1999, 111.)

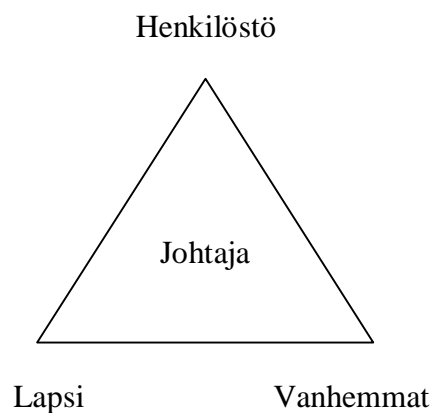
Henkilökunnan koulutus ja ammatillinen kasvu

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Cochran (1993) mukaan Suomessa päiväkodeissa työskentelevät kasvattajat ovat koulutukseltaan maailman huippuluokkaa. Samassa teoksessa esitetyn Cassiby, Bruell, Pugh-House & Russel (1995) tutkimus on osoittanut, että sekä kasvattajien yleinen koulutustaso että varhaiskasvatuksellinen koulutus ovat keskeisiä tarjotun hoidon laatuun vaikuttavia tekijöitä. (Mts. 116.)

Ammatillisen kasvun kehittymisessä on kyse merkitysperspektiivien, kuten tunteiden, epävarmuuden ja vaikeiden asioiden käsittelyn kehittymisestä ja uudistumisesta (Kupila 2007, 41). Jokaisella työntekijällä tulisi olla selkeästi määritellyt vastualueet ja jokaisen työntekijän vahvuuksien kehittämistä tulisi tukea. Henkilöstön tulisi seurata varhaiskasvatuksen ajankohtaista tietoa ja tutkimusta. Jokaisella työntekijällä on myös oikeus ja mahdollisuus saada tarvittaessa koulutusta työn ohessa. (Hujala ym. 1999, 119.)

Johtajuus päiväkodissa

Kun johtajuutta tarkastellaan sekä rakenteeseen että toimintaan yhdistyneenä, voidaan johtajuutta tarkastella johtajuuden kontekstuaalisesta näkökulmasta. Johtajuuden kontekstuaalinen malli sitoo siis johtajuuden toimintaympäristöön. (Hujala ym. 1998, 159–160.)

KUVIO 3. Päiväkodin primaari kulttuurikenttä (Hujala ym. 1998, 161).

Päiväkodissa johtajuus toteutuu siinä kulttuurisessa ympäristössä, jossa myös hoito, kasvatus ja opetus toteutuvat. Johtajan ja ympäristön välinen vuorovaikutus, eli se kuinka hyvin ne käyvät toisiinsa määrittää viime kädessä johtamisen onnistumista. Päiväkodin johtamisen välitön toimintaympäristö pitää sisällään ne toimintaympäristöt, joissa johtajalla on aktiivinen rooli. Tärkein näistä on oma työyksikkö. Toisen toimintaympäristön muodostavat vanhemmat ja lapset. Johtaja, perhe ja työyhteisö muodostavat päiväkotihoidon välittömät vuorovaikutussuhteet, joiden välistä yhteyttä voidaan kutsua primaarikulttuurikentäksi. Onnistunutta johtamistyötä edellyttää onnistunut yhteistyö henkilöstön ja perheiden välillä. Vastaavasti epätasapaino yhteistyössä kasvattaa suuria paineita johtajuudelle. Vanhempien ja henkilöstön omat elämänpiirit vaikuttavat myös johtajuuteen välillisesti. Esimerkiksi työntekijän henkilökohtainen elämän kriisi voi vaikuttaa paljon siihen, miten johtaja suuntaa toimintaansa. (Hujala ym. 1998, 160–162.)

Johtajuuden kehityssuunta on hallinnollisesta johtamisesta varhaiskasvatustyön ja työyhteisön johtamiseen, josta käytetään nimitystä pedagoginen johtajuus. Pedagoginen johtajuus pitää sisällään muun muassa perustehtävien kehittämistä, huolehtimista henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työyhteisössä, jossa toteutuu laadukas varhaiskasvatuksen johtaminen, henkilöstö kokee merkityksellisyytensä asiantuntijatiimin jäsenenä ja henkilöstön ääni kuuluu päätöksenteossa. Perustehtävää kehittävä johtamistyö vaatii kehittämistyön perustaksi varhaiskasvatuksen mission jäsentämistä, vision rakentamista sekä toimintasuunnitelman ja arvioinnin ankkuroimista. Laadukkaan päivähoidon perustehtävän toteutumista tukee pedagoginen johtajuus. (Hujala & Heikka 2008, 32.)

Useissa tutkimuksissa on osoitettu, että keskustelevaa johtamistapaa käyttävät esimiehet luovat työyhteisöön avoimuuteen, luottamukseen, keskinäiseen avuliaisuuteen sekä arvostukseen perustuvan ilmapiirin. Keskustelevan esimiestyön keskeisimpiä apuvälineitä ovat kehityskeskustelut, jotka eivät ole päivittäisten keskustelujen korvikkeita. Kehityskeskustelujen avulla luodaan muun muassa puitteet yhteistyölle, poistetaan työnjakoon ja tehtäviin liittyviä epäselvyyksiä sekä luodaan puitteet henkilöstön jatkuvalla kehitykselle. Keskustelevan johtamisen toinen keskeinen työväline ovat säännöllisesti toistuvat palaverit, jotka toimivat yhteisten sopimusten areenoina. Hyvän palaverin ominaisuus on, että se on yhteinen keskustelufoorumi, jossa kaikki

osallistujat voivat tuntea tulleen kuulluksi ja arvostetuksi. (Juuti & Vuorela 2002, 106–108, 113–114.)

Esimiehen tärkeä tehtävä työelämässä on myös sovittaa ja ratkoa erilaisia ristiriitoja, jolloin erityisesti esimiehen vuorovaikutustaitoja tarvitaan. Esimiehen on puututtava vastuualueellaan olevien ihmisten ristiriitoihin nopeasti, sillä on parempi mitä aikaisemmassa vaiheessa niihin puututaan, koska pitkittyessään asiat saattavat mutkistua. (Mts. 123, 125.)

4.4 Prosessitekijät

Puitetekijät ja välillisesti ohjaavat tekijät eivät takaa laatua, vaan ne ovat laadukkaan varhaiskasvatuksen edellytyksiä. Sen sijaan varhaiskasvatuksen laatukseskustelun tulisi suuntautua kasvatustilanteeseen, sillä useat tutkimukset ovat osoittaneet, että prosessin laadulla on enemmän merkitystä kuin laadun rakenteellisilla tekijöillä. Puite- ja välillisesti ohjaavat tekijät muodostavat reunaehdot sille, millaiseksi itse kasvatustilanne muotoutuu sekä millainen on lapsen oma näkemys päivähoitosta. (Hujala ym. 1999, 128.)

Perushoito

Päivähoitossa yhdistyvät lapsen kokonaisvaltainen hoito, kasvatustilanne ja opetus luontevaksi toimintakokonaisuudeksi educare-ajattelun mukaisesti. Lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille päivähoitossa luo pohjan fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen. Lapsen ollessa hoitopaikassa koko päivän, oleelliseksi laadun tekijäksi nousee fyysinen hyvinvointi, jonka edellytyksenä on perushoidosta huolehtiminen. Perushoito sisältyy kaikkeen päivähoiton toimintaan tietoisesti ja tavoitteellisesti. Perushoidon tavoitteena on lapsen fyysisen ja psyykkisen kehityksen ja kasvun edistäminen, lapsen toimintakyvyn ja terveyden vahvistaminen ja suojeleminen sekä omatoimisuuden tukeminen. Hyvä perushoito ottaa huomioon lapsen yksilölliset tarpeet ja se tulisi toteuttaa yhteistyössä vanhempien kanssa. Perushoito koostuu terveellisestä ravitsemuksesta, riittävästä levosta ja unesta, ulkoilusta, liikunnasta, henkilökohtaisesta puhtaudesta ja hygieniasta sekä tarkoituksenmukaisesta vaatetuksesta. (Hujala ym. 1999, 128–129.)

Perushoito pitää sisällään myös lapsen oman toiminnan ja kasvattajan ja lapsen aktiivisen vuorovaikutuksen ja yhteistoiminnan perushoitotilanteissa. Perushoitotilanteet voivat olla lapsen kannalta päivänkulun tärkeimpiä tilanteita toteuttaa tunnetankkausta ja kohdata aikuinen yksilöllisesti, läheisesti ja henkilökohtaisesti. Perushoitotilanteet ovat tärkeitä niin lapsen terveyden ja vireystilan kannalta kuin kasvatuksellisia ja itseenäiseksi oppimisen mahdollisuuksia. (Häkki, Kuokkanen & Virolainen 2006, 117–118.)

Aikuinen-lapsi vuorovaikutus

Lapsen elämänlaatu on yhteydessä siihen, minkälaisen suhteen kasvattaja ja lapsi rakentavat toisiinsa. Tämän suhteen luomisessa aikuisella on keskeinen asema. Mikäli aikuinen onnistuu tehtävässään, syntyy lapsen ja aikuisen välille niin sanottu subjekti-subjekti suhde, jossa molemmat antavat ja saavat. Suhteen syntyminen edellyttää, että kasvattaja tavoittaa lapsen näkökulman ja pyrkii ymmärtämään lasta sekä ottaa huomioon lapsen yksilölliset tavoitteet ja toiminnan motiivit. (Hujala ym. 1999, 135–136.)

Fontaine, Torre, Grafwallner & Underhill (2006) tuovat esille Fuller, Kagan, Caspary & Gauthier (2002) tutkimuksen, joka on sitä mieltä, että aikuisten suhtautuminen ja kontaktinotto lapseen on päivähoidon jopa kaikista tärkein laatutekijä. Tutkimusten mukaan lapset, jotka ovat tekemisissä emotionaalisesti kannustavien, heidät huomioon ottavien ja heidän tarpeisiin vastaavien henkilöstön kanssa, ovat muita onnellisempia ja luovat läheisiä suhteita henkilöstöön. Turvalliset aikuiset auttavat myös lasta suojautumaan negatiivisilta kokemuksilta ja antavat hyvät eväät elämään. Päivähoidon positiiviset aikuissuhteet vaikuttavat myös kognitiiviseen sekä kielen kehitykseen, kouluvalmiuteen ja koulumenestykseen. (Fontaine, Torre, Grafwallner & Underhill 2006, 158–159.)

Lapsen kuunteleminen vaatii aikuiselta aikuiskeskeisen asemansa tiedostamista ja erityistä valppautta. Aikuisen velvollisuus on kuunnella lasta. Tämän taidon harjoittamiseen pitäisi kiinnittää erityistä huomiota lasten kanssa työskentelevien koulutuksessa sekä vanhempainkasvatuksessa. (Kyrönlampi-Kylmänen 2007.) Henkilöstön vuorovaikutus lasten kanssa tulisi olla lasten tarpeista lähtevää. Jokaisen lapsen tulisi saada yksilöllistä huomiota ja kannustusta päivittäin. Henkilöstön tulisi auttaa lapsia ymmärtämään ja käsittelemään omia tunteitaan päivittäin. (Hujala ym. 1999, 137.)

Lasten keskinäinen vuorovaikutus

Lasten ystävyysuhteiden merkitys päivähoiton laatuun on merkittävä. Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esiintyvän Howesin (1983) tutkimuksen mukaan ystävät tuovat lasten päivään turvallisuutta ja vähentävät lasten stressiä. Lapset oppivat vertaisvuorovaikutuksen kautta hyvin monenlaisia toimintoja ja taitoja. Tutkijat korostavat leikin merkitystä vertaisryhmän vuorovaikutuksessa. (Hujala ym. 1999, 138–139.)

Munterin (2001) mukaan lapsilla on pienestä pitäen oma vertaissuhteiden maailma, mitkä kutsuvat lapsia tutkimiseen, seikkailuun sekä uuden luomiseen ja löytämiseen. Vertaistensa kanssa lapset rakentavat itse ominta elämisen kulttuuriaan, riemuitsevat, riitelevät ja solmivat ystävyysuhteita ja kumppanuutta. Lapset tarkastelevat yhdessä aikuisten maailman käytäntöjä, ja luovat niitä uusiksi arkipuuhissaan ja leikeissään. (Munter 2001, 93.)

Munterin (2001) mukaan myös lasten keskinäinen kumppanuus voi kehittyä vain silloin, kun lapsia kunnioitetaan ihmisinä, jotka tarvitsevat ja luovat läheisiä vertaissuhteita. Kun lapselle tulee päivähoitossa mahdollisuus vertaissuhteisiin, olisi henkilökunnan voitava kaikin tavoin tukea lapsen mukanaoloa samassa ryhmässä mahdollisemman pitkään, jotta lapsi voisi ryhmässään vapaasti rakentaa pysyviä ystävyysuhteita. (Munter 2001, 109.) Aikuisen tehtävä on siis antaa sijaa lasten keskinäiselle vuorovaikutukselle ja rohkaista lapsia toimimaan yhdessä sekä keskustelemaan keskenään (Hujala ym. 1999, 140).

Vertaisryhmillä on tärkeä merkitys lapsen kehityksen kannalta, mutta aikuinen toimii lapsille tärkeänä tukipilarina. Erityisesti lapset, joilla on aggressiivisuuteen tai syrjään vetäytymiseen liittyviä pulmia, tarvitsevat paljon aikuisen tukea. Aikuinen ja vertaisryhmä toimivat yhdessä rakennustelineinä, jotka tarjoavat lapselle ihanteellisen kasvun ainekset. (Krongvist 2001, 74.)

Sosiaalisten suhteiden tärkeys on huomattu kasvattajien keskuudessa ja sen tukemiseen on pyritty kiinnittämään huomiota muun muassa erilaisin projektein. Oulun yliopistosta lähtöisin oleva Laadunarviointi päivähoitossa -päämääränä on lapsen mahdollisemman täysipainoinen osallistuminen yhteiskunnan elämään. Projekti tukee muun muassa lasten sosiaalista kehitystä asettamalla laatutavoitteiksi henkilökunnan osaamisen lasten sosiaalisten suhteiden tukijana. Laatutavoitteisiin kuuluu lasten kes-

kinäisen vuorovaikutuksen tukeminen ajankäytön suunnittelun, ympäristön, erilaisten tilanteiden, ristiriitatilanteiden ratkaisuun kannustamisen sekä erityislasten kohdalla vertaisryhmän avulla. (Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa 2004, 29–32.)

Lapsilähtöinen toiminta päiväkodissa

Kasvatuksen ja toiminnan suunnittelun sekä toteutuksen tulee lähteä lapsesta. Lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Toimimalla luontevalla tavalla lapsen hyvinvointi vahvistuu ja lapselle tulee käsitys itsestään sekä lapsen osallistumismahdollisuudet lisääntyvät. Toimiessaan lapsi ilmaisee myös ajatuksiaan ja tunteitaan. (Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2005, 20.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitellyn Bredekampin (1993) tutkimuksen mukaan lapsi oppii parhaiten ollessaan kiinnostunut opittavasta asiasta, jota edellyttää, että lapsi pitää toimintaa tärkeänä ja merkityksellisenä omassa elämässään. Lapselle tärkeitä asioita ovat hänen leikkinsä ja päivittäiset elämäntaidot, kuten perushoitoon, sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja lähiympäristössä liikkumiseen kuuluvat taidot. Lapsen omalla kulttuuritaustalla on myös merkityksensä siihen, mitä asioita lapsi pitää tärkeänä. Samassa teoksessa esitellyn Baileyn & McVilliamin (1996) tutkimuksen mukaan toiminta, joka perustuu lapsen vahvuuksiin ja mielenkiinnon kohteisiin, lisää lapsen itsetuntoa ja motivaatiota oppia. (Hujala ym. 1999, 143.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esitetään Vygotskyn (1978) teoria lähikehityksen alueesta. Tämän ajatuksena on, että tietyllä kehitystasolla oleva lapsi tarvitsee toimintaa ja informaatiota, jotka ovat lapsen nykyisen kehityksen yläpuolella, mutta kuitenkin lapsen mahdollisten kykyjen rajoissa. Toiminnot ja leikit, jotka ovat liian helppoja tai vastaavasti liian vaikeita lapselle, eivät edistä lapsen kehitystä. Lähikehityksen vyöhykkeelle sijoittuvat ne lapsen toiminnot, joista lapsi ei pysty vielä selviytymään itsenäisesti, mutta pystyy suoriutumaan niistä jonkun ohjauksella ja tuella. (Mts. 144.)

Hujalan ja muiden (1999, 145) teoksessa esitellyn Wienin (1996) mukaan keskeinen lapsilähtöisen toiminnan määrittäjä on päiväkodin päiväjärjestys ja se miten kasvattaja suhtautuu työhönsä. Wienin mukaan aikuisten määrittelevää päiväjärjestystä tärkeäm-

pää on lasten spontaani toiminta lapsen kehityksen, oppimisen ja mielekkyyden kannalta.

Toiminnan suunnittelu ja arviointi

Laadukas varhaispedagogiikka ei voi toteutua ilman suunnittelun ja arvioinnin ulottuvuutta. Päivähoitotoiminnan suunnittelu on lasten toiminnan suunnittelun lisäksi työn tekemisen henkinen kehikko, jonka avulla ennakoidaan ja ohjataan yhteisön toimintaa asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Suunniteluun kuuluu myös tapahtuneiden muutosten arviointi. Suunnittelun avulla aikuisyhteisölle muodostuu vähitellen yhteinen tietoinen toimintatapa. Päiväkotitoiminnan suunnittelua on totuttu jäsentämään erilaisina aikajänteinä, joita ovat tuokio-, viikko-, kuukausi- ja vuosisuunnitelma. Jaottelua on tehty myös suunnittelun sisällön suhteen, kuten keskusaiheen-, teeman- ja sisältö-alueensuunnitelmat. (Karila 2001, 274–275.)

Lähtökohtana varhaiskasvatuksen suunnittelussa on, että jokainen lapsi on erilainen. Jokaisella lapsella on oikeus yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen ja jokaisella kasvatustajalla on velvollisuus toimia tämän mukaisesti. Suunnitelmien tulee lähteä lapsia varten, ei opettajaa tai toimintoja varten. Suunnitelmat sopeutetaan lapsiin, eikä lapsia sopeuteta ja motivoita suunnitelmiin. (Hujala 1998, 66, 69.)

Tauriainen (2003, 203) toteaa väitöskirjassaan, että kasvattajan on tärkeä pitää lapsen paras etusijalla sekä pyrkiä havainnoimaan lapsen oma rytmi päiväkodin arjessa ja suunnitella toimintaa joustavasti sitä mukaillen. Tauriaisen mukaan tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että etukäteen suunniteltua toimintatuokiota voi hieman lykätä, jos lapsilla on kesken hyvä leikki.

Päivähoidon perinteistä kasvatuksen suunnittelua voidaan kritisoida suunnitelmien painottumisesta toimintatuokioiden suunnitteluun ja henkilöstön ammatillisuuden korostamiseen vanhempien omaa lasta koskevat asiantuntijuuden kustannuksella. Tämän päivän varhaiskasvatuksessa kontekstuaalinen ja konstruktivistinen teoria antavat selkeän perustan vanhempien mukaan ottamiseksi kasvatuksen ja opetuksen suunnitteluun. Varhaiskasvattajilla on ikäspesifi tietoa lapsista ja vanhemmilla on puolestaan yksilöspesifi asiantuntemusta. Nämä kaksi asiantuntijuutta tulisi näkyä varhaiskasvatuksen suunnittelussa lasten omien mielipiteiden lisäksi. (Hujala 1998, 68, 70–71.)

Konstruktivistisen näkökulman mukaan suunnittelu ja arviointi liittyvät erottamattomasti toisiinsa. Arvioivalla havainnoinnilla tarkoitetaan jatkuvaa lapsen kehityksen ja oppimisen seuranta, joka tapahtuu lapsen toimintoja katsomalla, kuuntelemalla ja dokumentoimalla. Arvioivan havainnoinnin avulla kasvattaja pystyy suunnittelemaan oppimisprosessien tavoitteet, sisällöt ja menetelmät siten, että lasten kehityksen ja oppimisen jatkuvuus pystytään turvaamaan. Arvioivan havainnoinnin kautta suunnitteluprosessista tulee katkeamaton spiraali, jossa oppimistoimintojen suunnittelu lähtee lapsesta ja palaa lapseen. (Mts. 68, 96.)

Arviointitiedon tulee hyödyntää lasta ja perhettä sekä sen tulee johtaa lapsen kehittymistä ja itsenäistymistä tukevaan toimintaan. Arvioinnista tulee ilmetä lapsen tarpeet, vahvuudet, mielenkiinnon kohteet ja kehityspotentiaali. Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esiintyvän Neisworth (1993) on tuonut esille sen, että arviointi tiedoista tulee kertoa vanhemmille ja se tulee jakaa kaikkien asianosaisten kesken. Samassa teoksessa Turbivillen ym. (1993) mukaan suunnittelu- ja arviointityö on jatkuvaa ja dynaamista. Lasten portfolioarviointi tai -toiminta on yksi esimerkki arviointitavasta. (Hujala ym. 1999, 150.)

4.5 Vaikuttavuustekijät

Päivähoidon vaikuttavuustekijöillä tarkoitetaan niitä asioita, mitä päivähoito saa aikaan palvelujen käyttäjissä tai toimintaympäristössä. Vaikuttavuutta voidaan arvioida niin lasten, vanhempien kuin yhteiskunnan näkökulmasta. (Hujala ym. 1999, 155.)

Lapsen myönteiset kokemukset

Hujalan ja muiden teoksessa (1999, 156) esiintyvän Melhuishin (1993) tutkimusanalyysin mukaan varhaiskasvatuksen prosessitekijöiden laadukkuus ja toimivuus on edellytys lasten onnellisuudelle ja tyytyväisyydelle. Saman tutkimuksen mukaan lasten myönteiset kokemukset johtavat lapsen myönteiseen kehitykseen ja ovat täten laadua päivähoitossa.

Lahtinen (2007) on tutkinut sitä, mitä asioita lapset pitävät päiväkodissa positiivisina ja negatiivisina. Tutkimuksen mukaan konkreettisesti lapselle tärkeitä asioita päivähoitossa ovat kaverit, mielekäs tekeminen ja leikki. Kiusaamisen ja sen ettei lapsella

ole kavereita, lapset kokevat ikäväksi. Henkilöstöltä lapset toivovat kiltteyttä ja iloisuutta sekä enemmän aikaa lasten kanssa. (Lahtinen 2007, 60, 63, 70.) Kyrönlampi-Kylmänen on todennut myös tutkimuksessaan kuinka merkittäviä asioita leikki ja kaverit ovat lapselle päivähoitossa (Kyrönlampi-Kylmänen 2007).

Tauriainen (2000) mukaan kaikissa lasten omia näkemyksiä ja kokemuksia kartoittaneissa tutkimuksissa nousevat kaverisuhteet ja sosiaalinen hyväksyminen esiin, sillä lapset arvostavat omaehtoista toimintaa ja haluavat vapautta ja tilaa sen toteuttamiseksi. Lapset haluavat olla mukana myös aikuisille tärkeissä toiminnoissa. Aikuiset ovat lapsille tärkeitä myös turvallisuuden ja hyvän hoidon kannalta. (Tauriainen 2000, 60–61.)

Lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen

Varhaiskasvatus on prosessi, joka edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Lapsi itse on prosessissa aktiivisena tekijänä. Lapsi toimii tavoitteellisesti ja tietoisesti suunnitellussa kasvu- ja oppimisympäristössä yhdessä aikuisten ja muiden lasten kanssa. Laadukas varhaiskasvatus tasoittaa lasten elinolosuhteista seuraavia eroja ja tarjoaa siten kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä omien mahdollisuuksiensa mukaisesti. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Päivähoito on laadukasta silloin, kun lapsi saa tukea yksilölliselle kasvulleen, kehitykselleen ja oppimiselleen. Lapsi oppii oppimistaitoja ja saa myönteisiä oppimiskokemuksia siten, että opettava asia on kiinnostava ja lapsen kokemusmaailmassa tarpeellinen. Päivähoito edistää myös lapsen sosiaalisia suhteita ja vastaa lapsen kasvatuksellisiin ja kehityksellisiin tarpeisiin. (Hujala ym. 1999, 161.)

Hujalan ja muiden (1999) teoksessa esiteltyjen Melhuishin (1993) ja Hujala-Huttusen (1995) tekemien tutkimusten mukaan päivähoiton ja kotikasvatuksen laadulla sekä lapsikohtaisilla tekijöillä on vaikutusta siihen kuinka lapsi pärjää myöhemmin koulussa, selviytyy sosiaalisissa tilanteissa ja sopeutuu yhteiskuntaan. Useissa tutkimuksissa on todettu, että suoria syy-seuraus-suhteita päivähoiton vaikutuksista lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen on vaikea tehdä, koska siinä tulisi huomioida laajalti sekä lapsi- ja perhe- että päiväkotikohtaiset tekijät. (Hujala ym. 1999, 158–160.)

Vanhempien tyytyväisyys

Väisänen (2000) tekemän tutkimuksen mukaan vanhemmat pitävät lapsen viihtymistä päivähoitossa tärkeimpänä laatutekijänä. Hoitajan ymmärrys ja herkkyys lasta kohtaan nähtiin toiseksi tärkeimpänä tekijänä. Kolmannelle sijalle nousi lasten kehitystason ja taipumusten huomioon ottaminen ja neljännelle sijalle lapsen omatoimisuuden tukeminen. Nämä kaikki elementit liittyvät lapsen yksilölliseen huomioimiseen. (Väisänen 2000, 56.)

Mikkosen (2002) tekemän tutkimuksen mukaan vanhempien mielestä toimiva vuorovaikutus kaikkien osapuolten kesken on laadun ydin. Vanhemmat painottivat myös erityisesti kasvatusprosessiin liittyviä tekijöitä, kuten lapsen hyvinvointia, lapsen yksilöllistä hoitoa ja kasvatusta, turvallisia ja lämpimiä ihmissuhteita, lapsen itsetunnon tukemista, kavereita sekä monipuolista ja kehitystä tukevaa toimintaa. Myös kodin ja päivähoiton välinen yhteistyö, henkilökunnan ammattitaito ja keskinäiset suhteet nousivat vanhempien mukaan tärkeiksi tekijöiksi. Puitetekijöistä Mikkosen tutkimuksessa korostuivat pienet lapsiryhmät sekä pysyvä ja riittävä henkilökunta. (Mikkonen 2002, 85–94.)

Myös Jääskeläisen (2000) tekemän tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia edellisten tutkimusten kanssa. Tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat kokonaisuutena tyytyväisiä lapsensa päivähoiton laatuun. Kriittisemmin vanhemmat suhtautuvat päivähoiton puitetekijöihin, kuten hoitopaikan tiloihin, lapsiryhmän kokoon ja henkilöstön määrään. Tutkimuksen mukaan päivähoiton laadun määrittelyssä vanhemmat painottivat eniten toiminnan monipuolisuutta, turvallisuutta, lapsen yksilöllistä huomioimista, lapsen viihtymistä, henkilökunnan ammattitaitoa sekä kodin ja päivähoiton välistä vuorovaikutusta. Tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä kodin ja päivähoiton yhteistyöhön, josta erityisen tärkeänä he pitävät päivittäisiä keskusteluja vanhempien ja henkilökunnan välillä. (Jääskeläinen 2000, 48, 51–52, 58–59.) Olen tuonut luvussa 3.1.2 ”Vanhemmat laadunarvioijina” esille seikkoja, jotka vaikuttavat vanhempien arvioiden tuloksiin.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallisella vaikuttavuudella tarkoitetaan päivähoiton tuottamia pitkän aikavälin vaikutuksia yhteiskunnassa. Vaikuttavuutta arvioitaessa pohjana on yhteiskunnan päivähoitolle asettamat tehtävät. Varhaiskasvatuksen ja sosiaalipalvelun näkö-

kulmasta päivähoitoa on ensisijaisesti perusteltu sen vaikutuksilla lapsiin ja perheisiin. Päivähoidolla on työvoima-, koulutus- ja perhepoliittisia vaikutuksia. (Hujala ym. 1999, 167–168.)

5 PÄIVÄHOITO UURAISTEN KUNNASSA

Seuraavassa esitellään Uuraisten kunnan päivähoitoa ja kerrotaan Hirvasen ja Pikkulan päiväkodeista, joissa tämä tutkimus on toteutettu. Ohessa tuodaan esille myös Uuraisten kunnan varhaiskasvatussuunnitelma ja päiväkotien toimitavat laadun näkökulmasta.

Uuraisten kunta on asukasluvultaan koko ajan kasvava, jossa tällä hetkellä asukkaita on noin 3300. Uurainen kuuluu Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän maalaiskunnan, Korpilahden, Muuramen, Laukaan, Petäjäveden ja Toivakan kanssa alueeseen, jossa asukkailla on mahdollista hakea lasten päivähoitopaikkaa ja ilmoittautua päivähoidossa tapahtuvaan esiopetukseen yli kuntarajojen. (Uurainen 2007.)

Uuraisilla toimii tällä hetkellä kaksi päiväkotia. Pikkulan päiväkodissa päivähoitopaikkoja on 21, Hirvasen päiväkodissa paikkoja on 33. Ryhmäperhepäiväkoteja Uuraisilla on kolme: Kirkonkylän ryhmäperhepäiväkoti, Kuukkelin ryhmäperhepäiväkoti ja Jokihaaran ryhmäperhepäiväkoti. Näissä hoitopaikkoja on yhteensä 30. Perhepäivähoitajia Uuraisilla on niin keskustan alueella kuin sivukylillä. Niissä hoitopaikkoja on yhteensä tällä hetkellä 36 kokopäiväistä ja 18 puolipäiväistä. Päivähoitopaikkoja Uuraisilla on kaiken kaikkiaan siis 120, mutta todellinen hoidossa olevien lasten määrä on 137. Tämän mahdollistavat lapset, jotka eivät ole kokopäivä hoitopaikalla. Uuraisilla toimii myös neljä esiopetusryhmää, joissa lapsia on yhteensä 58. (Aatsinki 2008.)

Pikkulan päiväkoti on aloittanut toimintansa tammikuussa 1991. Toimintakaudella 2007–2008 päiväkodissa toimii 21-paikkainen 3-6-vuotiaiden ryhmä, Tiitiäiset sekä 10 lapsen esiopetusryhmä. Tiitiäisen ryhmässä työskentelee lähihoitajan lisäksi kaksi lastentarhanopettajaa, joista toinen on Uuraisten päiväkotien johtaja. Esiopetusryhmässä työskentelee lastentarhanopettaja. Lisäksi henkilökuntaan kuuluu ruokapalvelutyöntekijä/siistijä sekä Tiitiäisten ryhmän henkilökohtainen avustaja. (Uurainen 2007.)

Hirvasen päiväkoti on aloittanut toimintansa elokuussa 2006. Tällä hetkellä päiväkodissa toimii kaksi ryhmää Puolukat ja Mustikat. 0-3-vuotiaiden Puolukoissa on 12 paikkaa ja 3-7-vuotiaiden Mustikoissa on 21 paikkaa. Molemmissa ryhmissä työskentelee yksi lastentarhanopettaja sekä kaksi lähihoitajaa. Lisäksi henkilökuntaan kuuluu ruokapalvelutyöntekijä/siistijä. (Uurainen 2007.)

5.1 Uuraisten varhaiskasvatussuunnitelma

Uuraisilla on laadittu kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma vuonna 2005. Varhaiskasvatuksen laadun näkökulmasta kyseisessä asiakirjassa on useita arvoja, tavoitteita ja päämääriä, joita kohti varhaiskasvatuksessa pyritään. Varhaiskasvatussuunnitelma painottaa kasvatuskumppanuuden toteutumista varhaiskasvatuksessa. Sen mukaan aikuiset ottavat yhdessä vastuun lapsen lapsuuden vaalimisesta sekä turvallisesta kasvusta ja kehityksestä. Yhteistyö henkilöstön ja vanhempien välillä tulisi olla avointa ja kunnioittavaa sekä perustua luottamukseen. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatuksen toteuttamiseen sekä vanhempien keskinäisiä yhteistyömuotoja ja -tapoja tulee edistää. (Uuraisten varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 8, 10.)

Uuraisten kunnan omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan myös turvallisuutta ja rakkautta, jonka mukaan lapsen tulee saada kokea itsensä hyväksytyksi ja rakastetuksi. Lasta tulee kuunnella ja lapselle pitää tuoda ilon ja turvallisuuden tunnetta. Lapsuutta tulee kunnioittaa sekä lapsella tulee olla oikeus olla pieni ja tietämätön. Lapsen kanssa tulee harjoitella oikean ja väärän tunnistamista sekä hyviä tapoja. Lapsille opetetaan toisen kunnioittamista ja tasavertaisuutta. Päivähoitoon tulee luoda kiireetön ilmapiiri. Varhaiskasvatuksen päämääränä Uuraisilla on muun muassa hyvinvoiva ja osallistuva lapsi sekä toimiva kasvatuskumppanuus. Päämääränä on myös vastata erityistä tukea ja kasvatusta tarvitsevien lasten tarpeisiin. (Uuraisten varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 9.)

5.2 Uuraisten päiväkotien toimintatavat

Hirvasen päiväkodissa arvoja ovat läsnäolo ja läheisyys, turvallisuus ja luottamus, kiireettömyys sekä kunnioitus lasten, aikuisten, henkilöstön ja yhteisen ympäristön osalta (Veijonen 2008). *Läsnäolo ja läheisyys* tarkoittavat sitä, että lapsella on lähellä aikuinen, joka kuuntelee ja huomioi jokaisen lapsen ja aikuisen erikseen ainakin jollain tavalla joka päivä. *Turvallisuus ja luottamus* taas perustuvat avoimuuteen vanhempien, henkilöstön ja lasten kanssa. Ilot ja "rypyt" tulee voida kertoa luottamuksellisesti. Myös perheiden koko elämäntilanteen huomioiminen on tärkeää. *Kiireettömyys* on päiväkodin jokaisen eri tahon, esimerkiksi keittiön ja eri ryhmien, huomioimista siten, ettei toiminnalla järjestä seuraavalle taholle tahallista kiirettä. Kiireettömyydellä painotetaan myös sitä, että lapset saisivat aikaa olla lapsia ja tehdä ja toimia heidän luontaisen temperamenttinsa rajoissa. *Kunnioitus vanhempien, lasten ja työntekijöiden välillä sekä yhteisen ympäristön osalta* tarkoittaa sitä, että päiväkodissa kunnioitetaan ja arvostetaan perheiden kasvatuseriaatteita. Henkilöstön on kuitenkin pystyttävä hienovaraisesti antamaan tukea, jos koetaan, että lapsen turvallisuus kotona joutuu kyseenalaiseksi. Vanhempien osalta kunnioitus päivähoitoa kohtaan nousee esille esimerkiksi siinä, että päiväkotie ei voi toteuttaa jokaisen perheen toiveita, vaan päivähoito on tarjottava palvelua, mikä on yhteisen hyvinvoinnin kannalta kultainen keskitie. (Kataja-aho 2008.)

Pikkulan arvoja ovat toisen kunnioittaminen, pyrkimys kiireettömyyteen lasten kanssa, oikeudenmukaisuus ja turvallisuus. Tavoitteena toiminnalle ovat ohjaava kasvatustilasto, lapsen kasvun tukeminen yhteistyössä vanhempien kanssa, tietojen ja valmiuksien kehittäminen sekä leikin kautta oppiminen ja sosiaalisten taitojen kehittäminen. Pikkulan päiväkodissa painotetaan kasvatuksessa kasvatuskumppanuutta, leikkiä ja valmiuksia huomata lasten tarpeita. Kasvatuskumppanuutta pyritään toteuttamaan päivittäisten kuulumisten vaihtamisena, vanhempainkeskusteluina, vanhempainiltoina, päiväkodin perheille järjestettävänä juhlinna sekä kotiin jaettavilla tiedotteilla. Leikkiin halutaan panostaa tarjoamalla lapsille leikkirauha ja luomalla lapsille leikin edellytyksiä. Leikin myötä halutaan harjaannuttaa lapsen sosiaalisia taitoja. Lasten tarpeiden huomaamiseen pyritään pääsemään lapsia havainnoimalla, keskustelemalla henkilöstön kesken asioista ja kouluttamalla henkilöstöä sekä päivittämällä heidän tietojaan. (Uuraisten kunta / päivähoito esite 2005.)

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa Uuraisten päiväkotien henkilöstön, vanhempien ja lasten näkemyksiä ja mielipiteitä päiväkotien laadusta. Tutkimuksella halutaan saada selville myös vanhempien ja henkilöstön mielipiteitä laadukkaasta päivähoidosta yleensä sekä kuinka heidän mielestään se toteutuu Uuraisilla. Vanhemmilta ja henkilöstöltä halutaan myös mielipiteitä siitä kuinka päivähoitoa tulisi Pikkulan ja Hirvasen päiväkodeissa kehittää. Kodin ja päivähoidon yhteistyö on aikaisempien tutkimusten mukaan ollut niin tutkijoiden kuin vanhempien mielestä yksi hyvin tärkeä laatutekijä. Sen vuoksi tutkimuksella halutaan selvittää mitä kodin ja päivähoidon yhteistyömuotoja vanhemmat pitävät tärkeinä. Tiivistäen voisi sanoa, että tutkimuksen tarkoitus ja tavoite on antaa Uuraisten kunnalle tietoa päiväkotien laadusta, niin vahvuuksista kuin kehittämistarpeista.

Edellä mainituin tutkimuksen tavoitteiden pohjalta tutkimusongelmiksi muotoutuivat seuraavat asiat.

1. Miten vanhemmat, lapset ja henkilöstö arvioivat päivähoidon laadun Pikkulan ja Hirvasen päiväkodeissa?
2. Mitä vanhempien ja henkilöstön mielestä on laadukas varhaiskasvatus yleensä ja kuinka sitä tulisi heidän mielestään kehittää Uuraisilla?
3. Mitä kodin ja päivähoidon yhteistyömuotoja yleensä vanhemmat pitävät tärkeinä?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Seuraavassa kerrotaan millaisia laadunarviointimenetelmiä tutkimuksessa on käytetty sekä tuodaan esille määrällisen ja laadullisen tutkimuksen piirteitä kyseisestä tutkimuksesta. Seuraavassa kerrotaan myös tutkimuksen toteuttamisesta ja pohditaan tutkimuksen luotettavuutta.

7.1 Tutkimuksen laadun arviointimenetelmä

Monitahoarviointi on lähestymistapa, jonka kautta pyritään selvittämään monipuolisesti eri toimitahojen, hallinnon, henkilöstön, vanhempien ja lasten näkökulmat arviointiin ilmiöihin. Sen tarkoituksena on antaa mahdollisemman monipuolinen kuva arviointikohteen tavoitteista, toimintaperiaatteista ja toimenpiteiden vaikutuksista. Monitahoarvioinnin mukaan toiminta on tuloksellista silloin, kun se onnistuu tyydyttämään omien toimitahojen tarpeet. Monitahoarvioinnissa käytetään päämäärien saavuttamisen kuvaavien tilastollisten lukujen lisäksi eri toimiryhmien ilmaisevia arvolausekkeita, jolloin arviointi laajenee toiminnan laatua ja vaikuttavuutta kuvaavaksi kokonaisuudeksi. Monitahoarvioinnin hyviä puolia ovat sen joustavuus ja kohdespesifisyys. Sen periaatteena on, että arviointikriteerit muodostetaan arviointikohde huomioon ottaen ja arviointimetodit ja -kriteerit täsmennetään siten, että ne soveltuvat mahdollisemman hyvin arviointikohteen toimintaprosessien ja tavoitteiden arviointiin. (Hujala ym. 1999, 68–69.)

Tämä tutkimus pohjautuu periaatteessa laaja-alaiseen monitahoarviointimalliin, vaikka siitä puuttuukin hallinnon näkökulma. Tutkimuksessa mikään arviointiin osallistuva toimijataho ei ole toisia vaikutusvaltaisemmassa asemassa. Arviointiprosessia on kuitenkin jaettu eri tekijöiden arviointia eri toimijoille. Arviointiprosessista tulee helposti liian raskas, jos kaikki toimijatahot osallistuvat kaikkien eri tekijöihin sekä niille asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden arviointiin (Hujala ym. 1999, 70). Tutkimuksessa kartoitetaan myös asioita, jotka ovat poimittuja Uuraisten kunnan varhaiskasvatussuunnitelmasta, jota ovat olleet luomassa monet eri toimijatahot varhaiskasvatuksesta. Näitä asioita ovat muun muassa kasvatuskumppanuuteen ja lasten huomioimiseen liittyvät kysymykset. Näin tutkimukseen on saatu arviointikriteereitä, jotka lähtevät suoraan toimintatasosta. Arviointikriteerit koskettavat myös päiväkotien laatimia tavoitteita ja arvoja ja näin päiväkotien erityisyys ja omaleimaisuus on saatu esille. Tutkimuksen tuloksissa on tuotu tilastollisten lukujen lisäksi eri toimintaryhmien arvolausekkeita esille.

7.2 Määrällinen ja laadullinen tutkimus

Tämä tutkimus on sekä määrällinen että laadullinen tutkimus. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus selvittää lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä eri asioiden välisiä riippuvuuksia. Aineiston keruussa käytetään yleensä standardeitua tutkimuslomakkeita, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot. Määrällisessä tutkimuksessa asioita kuvataan suureiden avulla ja näin olemassa oleva tilanne saadaan kartoitettua. (Heikkilä 2004, 16.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeisinä asioina ovat muun muassa tutkittavien henkilöiden valinta, esimerkiksi tarkat otantasuunnitelmat. Merkittävänä asiana pidetään myös muuttujien muodostamista taulukkomuotoon ja aineiston saattamista tilastollisesti käsiteltävään muotoon. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136.) Tutkimuksessa käytettiin kyselylomakkeita, joissa suurimmassa osassa kysymyksiä oli valmiit vastausvaihtoehdot. Suurin osa tutkimustuloksista on myös esitetty määrällisessä muodossa.

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on voida ymmärtää itse tutkimuskohdetta, sen käyttäytymisen ja päätöksen syitä. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtäminen, ei määrien selvittäminen. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii löytämään selitykset selvittämättöminä oleviin ongelma-alueisiin. Tarkoituksena on ilmiön ymmärtäminen niin sanotun pehmeän tiedon pohjalta. (Heikkilä 2004, 16–17.)

Tutkimuksessa käytetyissä kyselylomakkeissa oli avoimia vastauskohtia niin henkilöstölle kuin vanhemmille. Henkilöstölle suunnattu kyselylomake oli jaoteltu kuuteen eri aihealueeseen, joista kunkin aihealueen perään oli laitettu avoin kysymys aihealueeseen liittyen. Avoimen kysymyksen tarkoitus oli, että henkilöstö sai laittaa mielipiteensä aihealueeseen liittyen, jos hän koki, että sillä saralla olisi jotakin kehitettävää. Myös niin vanhempien kuin henkilöstön kyselykaavakkeissa oli avoimet kysymykset aiheesta, mitä on heidän mielestään laadukas päivähoito ja mitä kehitettävää / parannettavaa on tutkimuksessa mukana olevissa päiväkodeissa. Tarkoituksena oli näin laadullista tutkimusta hyväksi käyttäen ymmärtää niin tutkimuskohteita kuin heidän mielipiteitään ja päätösten syitä kyseisissä asioissa, joita tutkimus käsittelee.

7.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu

Itse olen ollut kiinnostunut varhaiskasvatuksen laadusta jo pidempään, onhan siinä kysymys mahdollisesta tulevasta työstäni ja oman lapseni päivähoidosta. Kyselin Uuraisten kunnan päivähoiton johtajalta heidän tarpeitaan tehdä selvitystä päivähoiton laadusta. Vastaukseksi sain, että he olisivat hyvin kiinnostuneita asiasta. Uuraisten kunnan tarkoitus oli toteuttaa itse keväällä 2008 jonkinlainen päivähoiton asiakaspaute kysely niin lapsille kuin vanhemmille sekä tehdä henkilökunnalle hyvinvointikysely. Näin ollen tutkimukselleni oli sopiva tilaus myös Uuraisten kunnan näkökulmasta.

Yksin opinnäytetyötä toteuttaen aihetta piti rajata ja yhdessä niin Uuraisten päivähoiton johtajan kuin opinnäytetyöni ohjaajan kanssa päädyimme siihen, että toteutan kyselyt vain päiväkotien lasten vanhemmille, 3-5-vuotiaille lapsille sekä päiväkotien henkilöstölle jättäen pois esikoululaisten vanhemmat ja esikoulun henkilöstön sekä Hirvasen päiväkodissa 1-3-vuotiden ryhmän lapset. Uuraisten kunta toteutti omat kyselynsä ryhmäperhepäiväkotien ja perhepäivähoitajien lapsille, vanhemmille ja henkilöstölle sekä Hirvasen ja Pikkulan päiväkotien asiakkaille, joita tämä tutkimus ei koskettanut.

Tutkimusta varten hain tutkimuslupaa Uuraisten kunnan päivähoiton johtajalta. Tutkimus toteutettiin kyselykaavakkein. Lasten kyselylomakkeena (liite 2) toimi Uuraisten kunnassa aiemminkin lasten kanssa käytetty lomake, johon lisäksi kysymykset lapsen päiväkodista ja sukupuolesta. Vanhempien kyselylomakkeen (liite 4) pohjana toimi Jyväskylän maalaiskunnassa Maija Jääskeläisen (2000) tutkimuksessa aiemmin käytetty kyselylomake, jota muotoilin juuri tähän tutkimukseen sopivaksi. Henkilöstön kyselykaavakkeen (liite 6) muotoilin itse, käyttäen hyödyksi Uuraisten kunnassa aiemmin teetettyjä hyvinvointikyselyitä sekä eri päivähoiton laatutekijöitä (Hujalan ym. 1999, 80) mukaisesti.

Lasten kyselykaavakkeessa oli 12 strukturoitua kysymystä, joissa lapset saivat arvioida päivähoiton laatua ihmisten kasvoniilmeiden perusteella asteikolla 1 (huono) – 4 (erinomainen). Nämä kysymykset liittyivät ensimmäiseen tutkimusongelmaan. Päivähoiton toiminnan arviointiin liittyvät kysymykset jakautuivat eri tutkimuksen taustana oleviin laatutekijöihin seuraavasti:

- Kysymykset 1-3: toiminnan toteutuminen
- Kysymykset 4-8 + 10–12: kasvatusprosessi, päiväkodin toiminta
- Kysymys 9: puitteet, saatavuus, riittävyys

Vanhemmille suunnatussa kyselylomakkeessa oli 34 strukturoitua kysymystä, joissa vanhemmat saivat arvioida päivähoiton laatua asteikolla 1 (huono) – 5 (erinomainen). Nämä kysymykset liittyivät ensimmäiseen tutkimusongelmaan. Kodin ja päivähoiton yhteistyömuotoja vanhemmat arvioivat neliasteisella portaikolla 1 (ei ole tärkeää) – 4 (erittäin tärkeää). Nämä kysymykset liittyivät kolmanteen tutkimusongelmaan. Vanhempien käsityksiä päivähoiton laadusta ja sen kehittämisestä (tutkimusongelma 2) kysyttiin avoimilla kysymyksillä. Vanhempien mielipidettä laadukkaan päivähoiton toteutumisesta Uraisilla (tutkimusongelma 1) kysyttiin strukturoidulla kysymyksellä asteikolla A (ei toteudu) – E (toteutuu, olemme tyytyväisiä). Päivähoiton toiminnan arviointiin liittyvät kysymykset jakautuivat eri tutkimuksen taustana oleviin laatutekijöihin seuraavasti:

- Kysymykset 1-10: puitteet, saatavuus, riittävyys
- Kysymykset 11–20, 22, 24: kasvatusprosessi, päiväkodin toiminta
- Kysymykset 21, 23, 25–33, 35–42: välillisesti ohjaavat tekijät, kodin ja päivähoiton välinen yhteistyö
- Kysymykset 34, 44, 46: toiminnan toteutuminen

Päiväkotien henkilöstölle suunnatussa kyselylomakkeessa oli 43 strukturoitua kysymystä, joissa henkilöstö sai arvioida päivähoiton laatua (tutkimusongelma 1) asteikolla 1 (huono) – 5 (erinomainen). Lisäksi lomakkeeseen oli laitettu tilaa vapaille kommentteille ja mielipiteille kysymyssarjojen jälkeen. Henkilöstön käsityksiä päivähoiton laadusta ja sen kehittämisestä (tutkimusongelma 2) kysyttiin avoimilla kysymyksillä. Henkilöstön mielipidettä laadukkaan päivähoiton toteutumisesta (tutkimusongelma 1) kysyttiin strukturoidulla kysymyksellä asteikolla A (ei toteudu) – E (toteutuu, olemme tyytyväisiä). Päivähoiton toiminnan arviointiin liittyvät kysymykset jakautuivat eri tutkimuksen taustana oleviin laatutekijöihin seuraavasti:

- Kysymykset 1-20, 24–36: välillisesti ohjaavat tekijät, kodin ja päivähoiton yhteistyö
- Kysymykset 21–22: puitteet, saatavuus, riittävyys
- Kysymykset: 23, 37–43 kasvatusprosessi, päiväkodin toiminta
- Kysymys 45: toiminnan toteutuminen

Kyselykaavakkeet jaettiin Pikkulan ja Hirvasen päiväkodeihin. Pikkulan päiväkodissa 15 lasta, 15 vanhempaa ja 3 henkilöstön edustajaa saivat kaavakkeet. Päiväkodin johtaja ei kaavaketta saanut, vaikka hän toimii myös ryhmän työntekijänä. Kyselyn kysymykset olivat kuitenkin sellaisia, että hänen olisi ollut niihin vaikea vastata, koska suuri osa kysymyksistä kosketti häntä itseään. Pikkulan lastentarhanopettaja, lastenhoitaja ja ryhmän henkilökohtainen avustaja puolestaan saivat kyselyt. Hirvasen päiväkodissa 27 vanhempaa, 21 lasta ja 6 henkilöstöstä saivat lomakkeet. 3-5-vuotiaiden lasten kyselykaavakkeet jaettiin vanhempien kyselykaavakkeiden kanssa, koska vanhempien oli tarkoitus auttaa lapsia kaavakkeen täytössä. Kyselyiden mukana lähetettiin saatekirjeet vanhemmille heidän omien kaavakkeiden tiimoilta (liite 3) sekä heidän lasten kaavakkeiden tiimoilta (liite 1). Myös henkilöstön kyselykaavakkeiden mukaan jaettiin saatekirje (liite 5). Saatekirjeissä kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta ja korostettiin kaikkien osapuolten osallisuuden tärkeyttä sekä taattiin myös kyselyvastauksen käsittelemistä luottamuksellisesti.

Kyselykaavakkeet laitettiin jakoon viikolla 12. Kaavakkeiden mukana jaettiin myös kirjekuoret, jonne vastaukset pystyi sulkemaan ja palauttamaan ne niissä päiväkodeissa niille varatuille paikoille. Osapuolilla oli aikaa vastata kyselyyn hieman yli viikko. Ensimmäinen kyselykierros vastausprosentit olivat seuraavat:

TAULIKKO 1. Ensimmäisen kyselykierroksen vastausprosentit

Hirvasen päiväkot	Pikkulan päiväkot
Vanhemmat 22 %	Vanhemmat 33 %
Lapset 24 %	Lapset 33 %
Henkilökunta 50 %	Henkilökunta 100 %

Viikolla 14 tein vanhemmille muistutuskirjelmän (liite 7), jossa korostin vielä vastauksen tärkeyttä laadunarvioinnin luotettavuuden vuoksi sekä toin jälleen esille kyselyiden käsittelyn luottamuksellisuuden. Annoin vanhemmille aikaa vastata vielä vähän vajaan viikon. Toinen kyselykerta nosti vastausprosentteja Pikkulan päiväkodissa, mutta Hirvasen päiväkodista en saanut enää yhtään vastausta enempää. Päiväkodin johtaja kyseli vielä toisenkin kyselykierroksen jälkeen Hirvasen päiväkodilta lisää vastauksia, mutta aineistoa ei saatu enempää. Toisen kierroksen jälkeen vastausprosentit olivat seuraavat:

TAULIKKO 2. Toisen kyselykierroksen vastausprosentit

Hirvasen päiväkoti	Pikkulan päiväkoti
Vanhemmat 22 %	Vanhemmat 73 %
Lapset 24 %	Lapset 67 %
Henkilökunta 50 %	Henkilökunta 100 %

Hirvasen päiväkodin lapsista yksi tyttö ja neljä poikaa arvioivat päiväkodin toimintaa. Lapsista yksi oli 3-vuotias, kolme lapsista oli 4-vuotiaita ja yksi 5-vuotias. Pikkulan päiväkodin lapsista yksi tyttö ja seitsemän poikaa arvioivat päiväkodin toimintaa. Kahden arvioijan sukupuolesta ei ollut tietoa, mutta otin heidän vastauksensa kuitenkin mukaan tuloksiin. Lapsista yksi oli 3-vuotias, kaksi 4-vuotiasta, kuusi 5-vuotiasta ja yksi 6-vuotias.

Hirvasen päiväkodin vanhemmista oli kyselyn palauttanut viisi äitiä ja neljä isää. Vastaajilla oli hoidossa 1-5-vuotiaita lapsia, joista kolme oli tyttöä ja seitsemän poikaa. Kaksi vastaajien lapsista oli osapäivähoidossa, kahdeksan lapsista oli kokopäivä hoidossa. Kaksi lapsista oli ollut vähemmän kuin kuusi kuukautta kyseisessä hoitopaikassa, viisi oli ollut kuudesta kuukaudesta vuoteen. Kolme lasta oli ollut vuodesta kahteen vuoteen kyseisessä hoitopaikassa hoidossa.

Pikkulan päiväkodista seitsemän äitiä ja kolme isää sekä yksi muu huoltaja palauttivat lasten vanhemmille tarkoitetun kyselykaavakkeen. Tuloksia kertoessa käytän kuitenkin ”vanhemmat” termiä, vaikka vastaajissa oli mukana myös yksi muu huoltaja. Perustelen ratkaisuni tutkimuksen eettisyydellä, jotta yhden vastaukset eivät erotu joukosta. Palauttaneiden lapsista kuusi oli tyttöjä ja kuusi poikia. Kahdeksan lapsista oli kokopäivä hoidossa, neljä osapäivä hoidossa. Kaksi lapsista oli ollut Pikkulan päiväkodissa hoidossa vähemmän kuin kuusi kuukautta, neljä lapsista oli ollut kuudesta kuukaudesta vuoteen. Kaksi lasta oli ollut Pikkulassa vuodesta kahteen vuoteen ja neljä lasta oli ollut enemmän kuin kaksi vuotta.

TAULUKKO 3. Vastanneiden vanhempien hoidossa olevien lasten iät

Hirvasen päiväkoti	Pikkulan päiväkoti
1-vuotiaita 2 kpl	3-vuotiaita 2 kpl
2-vuotiaita 1 kpl	4-vuotiaita 2 kpl
3-vuotiaita 3 kpl	5-vuotiaita 7 kpl
4-vuotiaita 3 kpl	6-vuotiaita 1 kpl
5-vuotiaita 1 kpl	

Hirvasen päiväkodin henkilöstöstä vastaukset palauttivat kaksi lastenhoitaja koulutuksen saanutta ja yksi sosionomi koulutuksen saanut henkilö. Yksi vastaajista oli työskennellyt alalla kaksi vuotta työpaikkanaan koko ajan Hirvasen päiväkoti. Yksi vastaajista oli työskennellyt alalla viisi kuukautta, joista kolme kuukautta Hirvasen päiväkodissa. Yksi vastaajista oli työskennellyt alalla kahdeksan vuotta, josta vajaan vuoden Hirvasessa. Kaksi vastaajista työskenteli 0-3-vuotiaiden ryhmässä, yksi 3-5-vuotiaiden ryhmässä.

Pikkulan päiväkodin henkilöstöstä kaksi lastenhoitaja koulutuksen saanutta ja yksi lastentarhaopettaja koulutuksen saanut vastasivat kyselyyn. Kaikki vastaajista työskentelivät 3-5-vuotiaiden lasten ryhmässä, koska kyseisessä päiväkodissa ei esikoulu ryhmän lisäksi ole muita ryhmiä. Yksi vastaaja oli työskennellyt alalla 25 vuotta, josta Pikkulasta 16 vuotta. Yksi vastaajista oli työskennellyt alalla 10 vuotta, josta Pikkulassa vuoden. Yksi vastaajista oli työskennellyt alalla puolitoista vuotta ollen koko ajan Pikkulan päiväkodissa. Päiväkodin esimies työskentelee myös ryhmässä, mutta hän ei vastannut kyselyyn, koska suuri joukko kysymyksiä koski häntä itseään. Päiväkodissa työskentelevä lapsen henkilökohtainen avustaja puolestaan vastasi yhtenä kyselyyn.

7.4 Aineiston analyysi

Aineistoa voidaan analysoida hyvin monin eri tavoin. Pääperiaatteena on valita sellaiset menetelmät, jotka tuovat parhaiten vastaukset tutkimusongelmiin. Selittämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään usein tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa, kun vastaavasti ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään tavallisesti kvalitatiivista analyysia ja päätelmien tekoa. (Hirsjärvi ym. 2007, 210.)

Kyselylomakkeiden palaututtua aloitin tutkimustulosten analysoinnin. Tämän suoritin syksyn 2008 aikana. Käsittelin aineistoa manuaalisesti. Aineistoni analyysissä on piirteitä sekä määrällisestä että laadullisesta analyysistä.

Tutkimustulokset käsitellään tietokoneen avulla yhä useammin. Tutkimusaineisto, tutkija itse ja tarvittavat analysointimenetelmät ratkaisevat sen, mikä ohjelma parhaiten soveltuu aineiston käsittelyyn. Yksi käytetyimmistä tilasto-ohjelmista on muun muassa EXCEL. (Heikkilä 2004, 121.) Tutkimustulokset purin taulukkomuotoon EXCEL tilasto-ohjelman avulla, jota käytin hyväkseni tutkimustulosten alkuvaiheessa litteroidessani tuloksia. Taulukkoa apuna käyttäen minun oli hyvä tuoda tutkimustulokset myös kirjallisessa muodossa esille.

Avointen kysymysten vastauksien avaamiseen käytin avukseni Hujalan ja muiden (1999, 80) jakoa eri laatutekijöistä. Kirjoitin vanhempien vastaukset (kysymykset 43 ja 45) eri laatutekijöiden alle saaden näin selville mihin laatutekijöihin vanhempien vastaukset liittyivät ja montako kappaletta kuhunkin osioon oli vastauksia. Tämän jälkeen laitoin vastaukset eri laatutekijöiden alla siten, että nostin ylimmäiseksi asian, jonka vanhemmat olivat maininneet kaikista useimmin, toiseksi laitoin asian, joka tuli vastauksissa toiseksi eniten esille ja niin edelleen. Samalla tavoin käsittelin myös henkilöstön avointen kysymysten (kysymykset 44 ja 46) vastaukset.

7.5 Tutkimuksen luotettavuus

Reliabiliteetilla eli luotettavuudella tarkoitetaan tulosten tarkkuutta. Tutkijan on oltava koko tutkimuksen ajan kriittinen ja tarkka. Luotettavien tulosten saamiseksi on varmistettava, että otos ei ole vino, vaan edustaa koko tutkittavaa perusjoukkoa. (Heikkilä 2004, 29.) Olen tutkimustuloksia tarkastellessa pyrkinyt olemaan tarkka ja kriittinen. Tutkimukseni luotettavuus tosin kärsii Hirvasen päiväkodin osalta, koska vastausprosentit jäivät sieltä yrityksestä huolimatta mataliksi. Salmelan (1997, 85) mukaan tyydyttävä vastausprosentti on noin 70 %, mutta jos yli puolet palauttaa lomakkeen, voi tutkija olla tyytyväinen.

Vaikka kyselylomake laadittaisiin kuinka huolellisesti, se tulee aina esitettäväksi. Tällöin tulevat esille mahdolliset epäkohdat, esimerkiksi sama kysymys kahteen kertaan, sel-

keys ja ymmärrettävyys. (Heikkilä 2004, 61.) Testasin henkilöstön kyselykaavakkeen toimivuutta kahdella muussa päiväkodissa työskentelevällä henkilöllä. Vanhempien kyselykaavakkeen toimivuutta testasin myös kolmella vanhemmalla, joiden lapset ovat hoidossa muissa päiväkodeissa. Sain kaavakkeiden testaajilta vielä muutamia muutosehdotuksia, joiden perusteella muokkailin kaavakkeita. Hyväksytin kyselylomakkeet myös Uuraisten päivähoiton johtajalla ennen kyselyiden teettämistä.

Validiteetilla eli pätevyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tulee mitata sitä, mitä oli tarkoituskin selvittää. Tutkijan on siis asetettava tutkimukselleen täsmälliset tavoitteet ennen tutkimuksen teettämistä, näin hän osaa tutkia oikeita asioita. (Heikkilä 2004, 28.) Itse tein myös tarkat tutkimusongelmat ennen varsinaisia kyselylomakkeiden laatimista. Näin pystyin lomakkeita laatiessani pohtimaan voinko saada vastaukset kyseisillä kysymyksillä tutkimusongelmiini.

Laitoin tutkimustuloksiin myös suoria lainauksia vanhempien vastauksista, tuoden näin lisää luotettavuutta tuloksiin. Vaikka tutkimuksen tarkoituksena on ollut saada aikaan yleispätevää tietoa, yksilöllisten vastausten esille tuominen on myös ollut tärkeää, sillä jo yksi mielipide vaikuttaa kokonaisuuteen.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset on esitetty tutkimusongelmien mukaisessa järjestyksessä käyttäen hyödyksi Hujalan ja muiden (1999) laadunarviointimallia. Tuloksissa on yhdistetty lasten, vanhempien ja henkilöstön vastaukset saman teeman alle. Tuloksissa on yhdistetty myös molempien päiväkotien vastaukset, koska vastaukset olivat yleisesti ottaen hyvin samanlaisia. Jos päiväkotien välillä vastauksissa oli suurta eroa, se on tuotu tuloksissa esille. Näin ollen vastauksista on saatu selkeämmät. Suorat lainaukset ovat jaettu päiväkodeittain erikseen, näin tutkimukseen on saatu päiväkotien omaleimaisuutta paremmin esille. Tutkimuksen eettisyyden vuoksi tutkimustuloksien esittelyssä ei käytetä henkilöiden taustatietoja, vaan vastaajat on nimetty numeroin.

8.1 Vanhempien, lasten ja henkilöstön arviointia päivähoiton laadusta Pikkulan ja Hirvasen päiväkodeissa

Päiväkotilasten vanhemmat antoivat päiväkodeille hyvän arvion. Vanhempien antamaksi keskiarvoksi päiväkodeille tuli 4,4 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen). Yksi (1/20) vanhemmasta antoi päiväkodille arvosanaksi tyydyttävän, noin puolet (11/20) antoi arvosanaksi hyvän ja noin puolet (8/20) antoi arvosanaksi erinomainen.

Palvelutaso – saatavuus ja riittävyys

Vanhemmille suunnatussa kyselykaavakkeessa kysyttiin kuinka päiväkodin aukioloajat vastaavat perheiden tarpeita ja kuinka loma-aikojen hoitojärjestelyt sujuvat. Aukioloaikoja pidettiin molemmissa päiväkodeissa erinomaisena (15/20) tai hyvänä (4/20). Yksi vanhempi (1/20) piti aukioloaikoja tyydyttävänä. Loma-aikojen hoitojärjestelyjä puolestaan kaikki pitivät erinomaisena (9/20) tai hyvänä (11/20). Hieman yli puolet (11/20) vanhemmista piti päiväkotien sijaintia erinomaisena ja hieman alle puolet (8/20) piti niitä hyvänä. Vain yksi (1/20) piti päiväkodin sijaintia tyydyttävänä.

Hirvasen päiväkodin sijaintia eräs vanhempi kommentoi seuraavasti:

”Päiväkodin sijainti on huono, ei ole turvallinen.” (V5)

Pikkulan päiväkodin lasten vanhemmat kommentoivat aukioloaikoja seuraavasti:

”Aukioloaika / hoitoaika voisi olla 17:30.” (V8)

”Aukioloaika jos olisi 17:30:een, ei tarvitsisi talvella töistä ajella niin kiireellä.” (V4)

Puitetekijät

Lapsille suunnatussa kyselykaavakkeessa oli vain yksi kysymys liittyen puitetekijöihin. Lapsilta kysyttiin mielipidettä päiväkodin pihasta. Kaksi kolmasosaa (10/15) lapsista arvioi päiväkodin pihan olevan erinomainen ja noin kolmannes (4/15) arvioi pihan hyväksi. Vain yksi (1/15) lapsista arvioi pihan olevan kohtalainen. Hirvasen päiväkodin lapset olivat tyytyväisempiä päiväkodin pihaan, antaen pihalle keskiarvoksi 3,9, kun Pikkulan päiväkodin lapsen arvioivat pihan keskiarvolla 3,0 (asteikolla 1 (Huono) -4 (Erinomainen)).

Myös vanhemmilta kysyttiin mielipiteitä päiväkotien pihasta. Päiväkotien pihojen turvallisuutta kaksi (2/20) vanhempaa arvioi erinomaiseksi, kolme neljäsosaa (15/20)

hyväksi ja kolme (3/20) tyydyttäväksi. Pihan toimivuutta kolme (3/20) vanhempaa piti erinomaisena, noin kolme neljäsosa (14/20) hyvänä ja noin neljäsosa (4/20) tyydyttävänä. Sisätilojen toimivuutta kuusi (6/20) vanhempaa oli arvioinut erinomaiseksi, hieman yli puolet 13/20 hyväksi yksi (1/20) oli arvioinut sen tyydyttäväksi. Sisätilojen turvallisuutta vanhemmat olivat puolestaan arvioineet hyväksi (12/20) tai erinomaiseksi (7/20). Vain yksi (1/20) vanhempi oli arvioinut sisätilojen turvallisuuden tyydyttävä.

Hirvasen päiväkodin vanhemmat kommentoivat päiväkodin pihaa seuraavasti:

”Pieniä turvallisuusriskejä päiväkodin pihassa.” (V5)

”Päiväkodin pihan leikkimahdollisuudet voisivat olla monipuolisemmat.” (V8)

Lapsiryhmän koko, henkilökunnan määrä ja henkilökunnan pysyvyys saivat vastauksia välttävästä erinomaiseen. Noin neljäsosa (4/20) oli arvioinut lapsiryhmän koon erinomaiseksi ja noin kolme neljäsosaa (14/20) oli arvioinut lapsiryhmänkoon hyväksi. Yksi (1/20) vanhemmasta antoi arvosanaksi tyydyttävä ja yksi (1/20) antoi välttävä koskien lapsiryhmän kokoa. Neljäsosa (5/20) antoi henkilökunnan määrälle arvosanaksi kiitettävä ja puolet (10/20) vanhemmista arvioi sen hyväksi. Neljäsosa (5/20) arvioi henkilökunnan määrän olevan tyydyttävän tasolla. Henkilökunnan pysyvyyttä kolme (3/20) arvioi erinomaiseksi, noin kolmasosa (7/20) hyväksi, noin kolmasosa (8/20) tyydyttäväksi ja kaksi (2/20) välttäväksi. Erityisesti Hirvasen päiväkodissa oltiin hieman tyytymättömiä henkilökunnan pysyvyyteen. Hirvasen päiväkotien lasten vanhemmat antoivat henkilökunnan pysyvyydelle vastauksien keskiarvoksi 2,9, kun vastaavasti Pikkulan päiväkodin vanhemmat antoivat keskiarvoksi 3,9 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen).

Hirvasen päiväkodin lasten vanhempien kommentteja henkilökuntaan liittyen:

”Jatkuvat sijaiset suorastaan ärsyttävät, eikä siinä mitään jos hoitaja on sairastunut, mutta se, että viikon sijaisena voi olla neljäkin eri henkilöä ja vaihtuvuus on valtavaa. Vaipaton lapsemme reagoi sijaisiin haluttomuudella jäädä päiväkotiin ja päivän aikana saattaa tulla useampikin pissapyykkipussi kotiin vietäväksi, kun normaalisti pissa pyykkiä ei tule!!! Olisi kiva, jos olisi tuttu vakiosijainen ja lapsetkin oppisivat tunte-

maan edes nimeltä! Sijaisten vuoksi tiedonkulku ei ole aina yltänyt lapsen päivittäisiin tarpeisiin!” (V9)

”Hoitajat vaihtuvat liian usein. Liikaa sijaisia ja aina uusia kasvoja.” (V6)

Pikkulan päiväkodin lapsen vanhemman kommentti henkilökuntaan liittyen:

”Henkilökunta on varmasti lujilla erityishoidettavien lasten kanssa, joten toivoisin lisää resursseja. Määräaikaisten hoitajien vaihtuvuus on kova ja joskus hämmentää lapsia kun hoitajat vaihtuvat usein.” (V6)

Henkilöstö arvioi työyhteisön henkilöstömäärää verrattuna työtehtäviin samassa suhteessa vanhempien antamiin vastauksiin. Henkilöstöstä lähes kaikki (5/6) arvioi henkilökunnan määrän hyväksi, vain yksi (1/6) arvioi sen tyydyttäväksi. Puitetekijöihin kuuluvia työyhteisön työ- ja apuvälineitä henkilöstö arvioi Hirvasen päiväkodissa (3/3) tyydyttäväksi ja Pikkulan päiväkodissa (3/3) hyväksi.

Välillisesti ohjaavat tekijät

Molemmissa päiväkodeissa vanhemmat arvioivat tunnelman olleen hyvä (10/20) tai erinomainen (10/20) ensitapaamisella. Kohtaamista päiväkodeissa lasta tuodessa noin puolet (8/20) vanhemmista arvioi erinomaiseksi ja noin puolet (12/29) hyväksi. Kohtaamista päiväkodissa lasta hakiessa noin kolmannes (7/20) vanhemmista arvioi erinomaiseksi ja noin puolet (11/20) arvioi sen hyväksi. Yksi (1/20) vanhempi arvioi kohtaamisen lasta hakiessa olevan välttävä. Yhden (1/20) vanhemman vastausta ei voitu huomioida, koska hän ei ollut rengastanut kyseisessä kysymyksessä mitään vastausvaihtoehtoa.

Hirvasen päiväkodin vanhemmat olivat kommentoineet kohtaamista päiväkodeissa lasta hakiessa seuraavasti:

”Aika usein palaute lasten päivän kulusta on jäänyt kertomatta. Olisi mukava kuulla miten päivä on mennyt.” (V2)

”Kun lasta haetaan hoidosta, hoitajat monesti eivät puhu päivästä mitään, vaan huomioivat kenen lapsi lähtee kotia.” (V6)

”Voitais hieman paremmin kertoa mitä päivällä on tehty ja tapahtunut.” (V1)

Vanhemmilta kysyttiin myös mielipidettä siitä, kuinka heidän mielestään henkilökunta suhtautuu vanhempiin. Noin puolet (11/20) vanhemmista oli sitä mieltä, että henkilökunta suhtautuu heihin erinomaisesti ja noin puolet (8/20) oli sitä mieltä, että henkilökunta suhtautuu heihin hyvin. Yksi (1/20) vanhempi oli sitä mieltä, että henkilökunta suhtautuu heihin tyydyttävästi. Vanhemmat pitivät perheen ja päiväkodin välistä yhteistyötä erinomaisena (9/20) tai hyvänä (11/20) hyvänä.

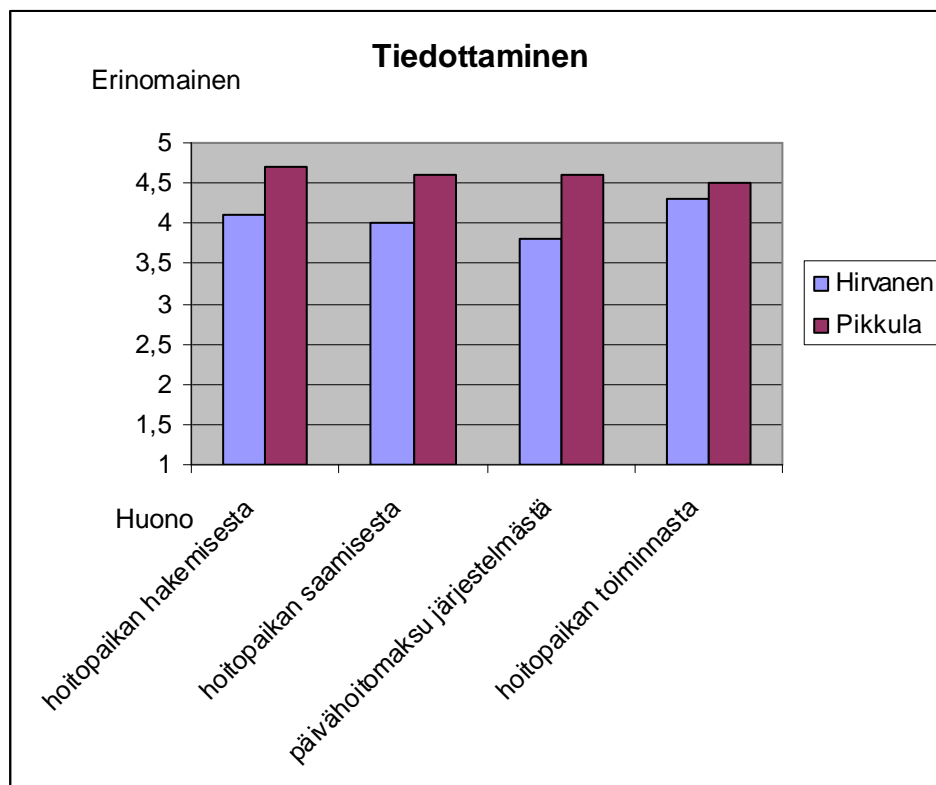
Eräs Pikkulan päiväkodin lapsen isä kommentoi henkilökunnan suhtautumista perheeseen ja henkilökunnan ammattitaitoa seuraavasti:

”Omat lapseni ovat olleet todella tyytyväisiä Pikkulan toimintaan ja isompi tyttäreni vielä 9-vuotiaankin muistelee miten mukava paikka se oli. Hoitajat lähettelevät hänelle vieläkin terveisiä, joka minusta tuntuu oikein mukavalle. Pikkulan henkilökunta on todella motivoitunutta ja osaavaa. He joustavat hyvin paljon työnantajalleen.” (V6)

Noin puolet (11/20) vanhemmista piti henkilökunnan ammattitaitoa erinomaisena ja noin kolmannes (7/21) piti sitä hyvänä. Kaksi (2/20) vanhempaa piti henkilökunnan ammattitaitoa tyydyttävänä. Vanhemmat arvioivat myös asiointia päiväkodin johtajan kanssa. Puolet vanhemmista (10/20) piti asiointia erinomaisena, noin kolmannes (7/20) hyvänä ja yksi (1/20) tyydyttävänä. Kaksi (2/20) vanhemmista ei ollut vastannut kyseiseen kysymykseen, koska eivät olleet tavanneet johtajaa ollenkaan, joten heidän vastauksiaan ei voitu huomioida. Hirvasen ja Pikkulan päiväkotien välisissä vastauksissa oli myös eroja koskien asiointia päiväkodin johtajan kanssa. Hirvasen päiväkotien lasten vanhempien vastauksien keskiarvo oli 4,0 ja Pikkulan 4,8 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen).

Vanhemmilta kysyttiin myös mielipidettä mahdollisuuksista ja halukkuudesta vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Kolme (3/20) vastaajista piti mahdollisuuksiaan vaikuttaa erinomaisena, hieman yli puolet (12/20) piti mahdollisuuksia hyvinä ja neljännes (5/20) tyydyttyvinä. Vain yksi (1/20) vanhempi kuvasi halukkuuttaan vaikuttaa päiväkodin toimintaan erinomaiseksi, noin puolet (10/20) hyväksi ja noin puolet (8/20) tyydyttäväksi. Yksi (1/20) vastasi halukkuuden vaikuttaa päiväkodin toimintaan olevan välttävä.

Vanhemmilta kysyttiin myös mielipiteitä tiedottamiseen liittyen. Vanhemmat pitivät tiedottamista hoitopaikan hakemisesta erinomaisena (9/20) tai hyvänä (11/20). Tiedottamista hoitopaikan saamisesta noin puolet (8/20) vanhemmista piti erinomaisena ja noin puolet (11/20) hyvänä. Vain yksi (1/20) vastaajista piti tiedottamista hoitopaikan saamisesta tyydyttävänä. Noin kolmannes (7/20) piti tiedottamista päivähoitomaksujärjestelmästä erinomaisena, noin puolet (11/20) vastaajista hyvänä ja kaksi (2/20) tyydyttävänä. Hoitopaikan toiminnasta, kuten retkistä tapahtumista ja vanhempainiloista tiedottamiseen oltiin molemmissa päiväkodeissa tyytyväisiä. Puolet (10/20) vanhemmista arvioi tiedottamisen olevan erinomaista päiväkodin toiminnasta, noin puolet (9/20) arvioi sen olevan hyvää ja yksi (1/20) arvioi sen tyydyttäväksi. Tiedottamiseen muun muassa päivähoitomaksu järjestelmästä oltiin Pikkulan päiväkodissa hieman tyytyväisempiä kuin Hirvasen, mutta tiedottamiseen koskien hoitopaikan toimintaa oltiin yhtä tyytyväisiä molemmissa päiväkodeissa. Seuraava kuvio kertoo päiväkotien välisistä eroista tiedottamisen suhteen.

KUVIO 4. Vanhempien mielipiteitä tiedottamisesta

Henkilöstölle suunnatussa kyselykaavakkeessa kysyttiin henkilöstön mielipiteitä vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Henkilöstö arvioi päivähoidon asioiden tiedottamista vanhemmille hyväksi (5/6). Vain yksi (1/6) vastaajista oli arvioinut tiedot-

tamisen vanhemmille olevan erinomaista. Lähes kaikki (5/6) henkilöstöstä koki arvostavansa vanhempien asiantuntijuutta koskien heidän lapsiaan erinomaisesti. Ainoastaan yksi (1/6) antoi vanhempien asiantuntijuuden arvostamiselle arvosanaksi hyvä. Henkilöstö (6/6) antoi itselleen arvosanaksi 4 (hyvä) asteikolla 1-5 koskien päivittäisiä keskusteluja vanhempien kanssa lasten kasvusta ja kehityksestä. Kolmasosa (2/6) henkilöstöstä koki selvittävänsä perheiden tarpeet ja toiveet erinomaisesti ja kaksi kolmasosaa (4/6) hyvin. Hirvasen päiväkodin henkilöstö koki selvittäneensä perheiden tarpeet ja toiveet keskiarvolla 4,7 ja Pikkulan päiväkodin henkilöstö 4,0 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen).

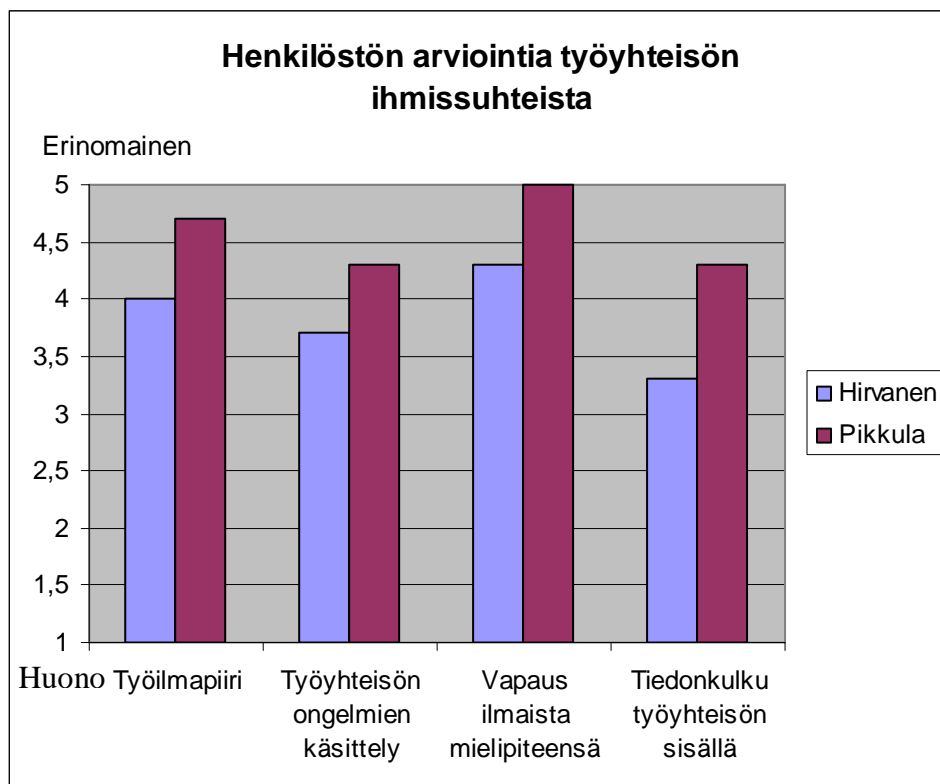
Henkilöstöltä ja vanhemmilta kysyttiin lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta lapsille yhteistyössä vanhempien ja henkilöstön kanssa. Niin vanhempien ja kuin henkilöstön vastauksien keskiarvoksi tuli 4,3 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen) henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiselle. Henkilöstöltä kysyttiin myös suunnitelman arvioinnin toteutumista kaksi kertaa vuodessa. Hirvasen ja Pikkulan päiväkotien henkilöstön välisissä vastauksissa oli hieman eroa. Hirvasen päiväkodin henkilöstö arvioi lasten henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arvioinnin vähintään kaksi kertaa vuodessa yhdessä vanhempien kanssa keskiarvolla 4, kun taas Pikkulan päiväkodin henkilöstön vastaukset saivat keskiarvoksi 3,3.

Henkilöstöltä kysyttiin sovitaanko kaikkien vanhempien kanssa erikseen yhteistyömuodot, joita kodin ja päiväkodin välillä käytetään. Yksi (1/6) henkilöstöstä koki tämän toteutuvan erinomaisesti, puolet (3/6) vastaajista koki toteutuvan sen hyvin ja yksi (1/6) koki sen toteutuvan tyydyttävästi. Yhden (1/6) vastaajan vastausta ei voitu ottaa huomioon, koska hän ei ollut vastannut ollenkaan kyseiseen kysymykseen. Kaksi kolmasosaa (2/6) henkilöstöstä arvioi vanhempien kanssa sovittujen kasvatuseriaatteiden näkymistä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa erinomaiseksi, puolet (3/6) arvioi sen hyväksi ja yksi (1/6) arvioi sen tyydyttäväksi. Lähes kaikki (5/6) henkilöstöstä piti vaitiolovelvollisuuden noudattamista erinomaisena, vain yksi (1/6) arvioi sen hyväksi.

Henkilöstö arvioi myös yhteistyötään neuvolan ja esiopetuksen kanssa. Kaksi kolmasosaa (4/6) piti päiväkodin ja neuvolan välistä yhteistyötä hyvänä, yksi (1/6) vastaajista piti sitä tyydyttävänä ja yksi (1/6) vastaaja arvioi sen heikoksi. Esiopetuksen kanssa

tehtävää yhteistyötä kaksi kolmasosaa (4/6) arvioi erinomaiseksi ja yksi kolmas osa (2/6) hyväksi.

Kaksi kolmasosaa (4/6) henkilöstöstä piti työyhteisön työmoraalia ja toisen työn arvostamista erinomaisena, kolmasosa (2/6) piti niitä hyvänä. Kolmasosa (2/6) henkilöstöstä piti työyhteisön työnjakoa erinomaisena, puolet (3/6) piti sitä hyvänä ja yksi (1/6) tyydyttävänä. Puolet (3/6) vastaajista piti henkilöstön yhteistyökykyä erinomaisena ja puolet (3/6) arvioivat sen hyväksi. Puolet vastaajista (3/6) piti myös uusiin ideoihin suhtautumista erinomaisena ja puolet (3/6) hyvänä. Hieman yli puolet (4/6) vastaajista piti työntekijöiden vapautta ilmaista mielipiteensä erinomaisena, kolmasosa (2/6) piti sitä hyvänä. Yksi (1/6) vastaajista piti tiedonkulkua työyhteisön sisällä erinomaisena, puolet (3/6) piti sitä hyvänä ja kolmasosa (2/6) tyydyttävänä. Kolmasosa (2/6) vastaajista piti työilmapiiriä erinomaisena ja kaksi kolmasosaa (4/6) hyvänä. Yksi (1/6) vastaajista piti työyhteisössä ongelmien käsittelyä erinomaisena, hieman yli puolet (4/6) hyvänä ja yksi (1/6) tyydyttävänä. Päiväkotien työyhteisön ihmissuhteita koskevien vastauksissa oli myös eroja Pikkulan ja Hirvasen välillä. Seuraava taulukko kuvaa vielä tarkemmin päiväkotien välisiä vastauksien eroja kosken päiväkodin ihmissuhteita.

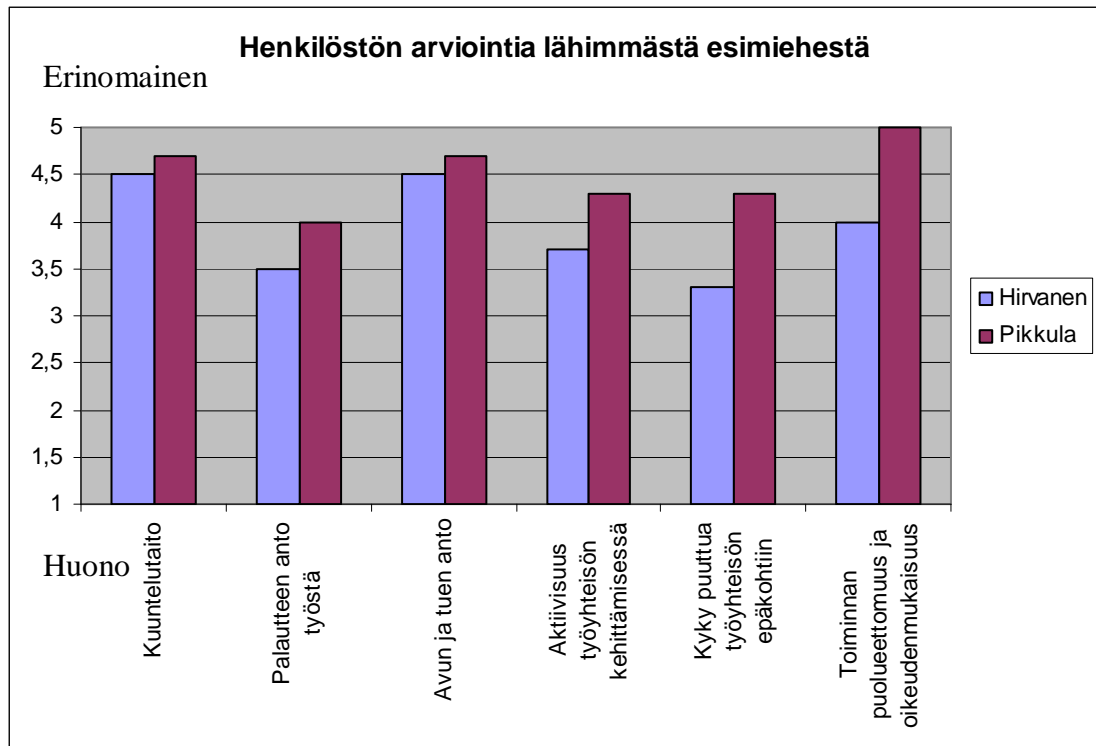
KUVIO 5. Henkilöstön arviointia työyhteisön ihmissuhteista

Työn kehitysmahdollisuuksia henkilöstö piti päiväkodeissa hyvinä. Työn tarjoamia mahdollisuuksia ammatilliseen kasvuun ja kehitykseen puolet henkilöstä (3/6) arvioi erinomaiseksi, puolet (3/6) taas hyväksi. Mahdollisuuksia käyttää kykyjä, tietoja ja taitoja kolmasosa (2/6) henkilöstöstä arvioi erinomaiseksi, kaksi kolmasosaa (4/6) hyväksi. Työn vaihtelevuutta, haasteellisuutta ja monipuolisuutta kolmasosa (2/6) arvioi erinomaiseksi, puolet (3/6) arvioi sen hyväksi ja vain yksi (1/6) tyydyttäväksi. Mahdollisuuksia osallistua täydennyskoulutuksiin puolet vastaajista (3/6) piti erinomaisena ja puolet (3/6) hyvänä. Halukkuutta osallistua työnkiertoon vain yksi (1/6) henkilöstöstä piti erinomaisena ja yksi (1/6) hyvänä. Puolet vastaajista (3/6) totesi halukkuuden työnkiertoon olevan tyydyttävä. Yhtä (1/6) vastauksista ei voitu ottaa huomioon, koska vastauksessa ei ollut merkitty yhtään vaihtoehtoa, kun tarkoitus oli merkitä yksi vaihtoehto. Puolet vastaajista (3/6) kuvasivat halukkuuttaan toimia nykyisessä työtehtävässä erinomaiseksi, puolet (3/6) hyväksi.

Henkilöstöltä kysyttiin mielipiteitä myös lähimmän esimiehen toiminnasta. Puolet vastaajista (3/6) piti lähimmän esimiehen kuuntelutaitoa erinomaisena ja kolmannes (2/6) hyvänä. Yhden (1/6) työntekijän vastausta ei voitu ottaa huomioon, koska hän ei ollut valinnut yhtään vastaus vaihtoehtoa. Kaksi kolmasosaa (4/6) piti lähimmän esimiehen palautteen antoa työstä hyvänä, yksi (1/6) piti sitä tyydyttävänä ja yhden (1/6) vastausta ei voitu ottaa huomioon, koska hän ei ollut valinnut yhtään vastaus vaihtoehtoa. Lähimmän esimiehen avun ja tuen antoa tarvittaessa työntekijöille puolet (3/6) piti erinomaisena, yksi kolmasosa (2/6) piti hyvänä ja yhden (1/6) vastausta ei voitu ottaa huomioon, koska hän ei ollut valinnut yhtään vastaus vaihtoehtoa. Henkilöstö arvioi lähimmän esimiehen aktiivisuutta työyhteisön kehittämisessä. Yksi (1/6) vastaajista arvioi aktiivisuuden olevan erinomainen, hieman yli puolet (4/6) arvioi aktiivisuuden olevan hyvä, yksi (1/6) arvioi sen olevan tyydyttävä. Lähimmän esimiehen kykyä puuttua työyhteisön epäkohtiin kolmannes (2/6) vastaajista piti erinomaisen, puolet (3/6) vastaajista arvioi sen olevan hyvä ja yksi (1/6) arvioi sen olevan tyydyttävä. Lähimmän esimiehen toiminnan puolueettomuutta ja oikeudenmukaisuutta hieman yli puolet (4/6) vastaajista piti erinomaisena, yksi (1/6) piti sitä hyvänä ja yksi (1/6) tyydyttävänä.

Pikkulan päiväkodin henkilöstö oli tyytyväisempi lähimmän esimiehen toimintaan, he arvioivat kaikkia kohtia hyvän ja erinomaisen väliltä. Hirvasen päiväkodin henkilöstö koki erityisesti lähimmän esimiehen kyvyn puuttua työyhteisön epäkohtiin ja toimin-

nan puolueettomuuden sekä oikeudenmukaisuuden heikoimmiksi. Seuraava kuvio kertoo paremmin päiväkotien välisistä vastausten eroista koskien lähimmän esimiehen toimintaa.

KUVIO 6. Henkilöstön arviointia lähimmästä esimiehestä.

Päiväkotien henkilöstö koki tulevansa hyvin (2/6) tai erinomaisesti (4/6) toimeen lähimmän esimiehen kanssa. Pikkulan päiväkodin henkilöstö arvioi tulevansa hieman paremmin lähimmän esimiehen kanssa toimeen antaen vastausten keskiarvoksi 5,0, kun taas Hirvasen päiväkodin henkilöstön vastausten keskiarvo oli 4,3 asteikolla 1 (huono)-5 (Erinomainen). Lähimmän esimiehen kanssa käytyjen kehityskeskustelujen tarpeellisuutta kolmannes (2/6) arvioi erinomaiseksi, kolmannes (2/6) arvioi ne hyväksi ja yksi (1/6) arvioi ne tyydyttäväksi. Yhden vastausta ei voitu ottaa mukaan tuloksiin, koska hän ei ollut ympäröinyt mitään vastausvaihtoehtoa. Päiväkotien henkilöstö arvioi työyhteisön asioiden käsittelyn yhteisissä kokouksissa erinomaiseksi (2/6) tai hyväksi (4/6).

Henkilöstöstä kaksi kolmasosaa (4/6) koki, että saa vastuuta erinomaisesti työssään, kaksi (2/6) koki saavansa vastuuta hyvin. Pikkulan päiväkodin henkilöstö arvioi saavansa vastuuta työssään keskiarvolla 5,0, kun taas Hirvasen päiväkodin henkilöstön vastaukset saivat keskiarvoksi 4,0 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen). Puolet (3/6) henkilöstöstä arvioi mahdollisuuksiaan vaikuttaa oman työn suoritustapaan erinomai-

seksi, kolmannes (2/6) arvioi mahdollisuudet hyväksi ja yksi (1/6) tyydyttäväksi. Pikkulan päiväkodin henkilöstö koki saavansa vaikuttaa hieman paremmin oman työn suoritustapaan antaen vastausten keskiarvoksi 4,7, kun Hirvasen päiväkodin henkilöstön vastausten keskiarvo oli 4,0. Kaksi kolmasosaa (4/6) arvioi yhteistyön päivähoiton johtajan kanssa erinomaiseksi ja kolmannes (2/6) arvioi sen hyväksi. Eräs henkilöstä toivoi enemmän aikaa yhteistyölle lähimmän esimiehen kanssa:

”Pitäisi saada järjestettyä enemmän aikaa yhteistyölle.” V2

Prosessitekijät

Lapsille suunnatussa kyselykaavakkeessa kysyttiin leikkien sujumista päiväkodissa. Hieman yli puolet (9/15) lapsista arvioi leikkien sujuvan päiväkodissa erinomaisesti, kolmannes (5/15) arvioi leikkien sujuvan hyvin ja yksi (1/15) lapsista arvioi leikkien sujuvan kohtalaisesti. Lapset arvioivat myös kavereiden kanssa toimeen tulemistä. Noin kaksi kolmasosaa (11/15) arvioi tulevansa erinomaisesti kavereiden kanssa toimeen, kaksi (2/15) vastaajista arvioi tulevansa hyvin ja kaksi (2/15) arvioi tulevansa kohtalaisesti kavereiden kanssa toimeen. Kaksi kolmasosaa (10/15) piti päiväkodin aikuisia erinomaisena, hieman alle kolmannes (3/15) arvioi päiväkodin aikuiset hyväksi ja kaksi (2/15) arvioi aikuiset kohtalaiseksi. Pikkulan päiväkodin lapset arvioivat päiväkodin aikuisia keskiarvolla 3,8, kun Hirvasen päiväkodin lapset antoivat päiväkodin aikuisille keskiarvoksi 3,0 asteikolla 1 (Huono)-4 (Erinomainen).

Lapset arvioivat ulkoilua yleisesti mielekkääksi. Hieman yli kaksi kolmasosaa lapsista (11/15) piti ulkoilua erinomaisena, kolme (3/15) piti ulkoilua hyvänä ja yksi (1/15) lapsista piti ulkoilua kohtalaisena. Nukkuminen päiväkodissa sai lasten mielipiteet jakautumaan erinomaisesta huonoon. Kolme (3/15) lapsista piti nukkumista erinomaisena, hieman alle kaksi kolmas osaa (8/15) piti nukkumista hyvänä, kolme (3/15) kohtalaisena ja yksi (1/15) lapsesta piti sitä huonona. Lasten iällä ei näyttänyt vastausten perusteella olevan mitään merkitystä miten he nukkumista arvioivat, mutta Pikkulan päiväkodin lapset olivat hieman tyytyväisempiä nukkumiseen antaen vastausten keskiarvoksi 3,1 asteikolla 1 (Huono)-4 (Erinomainen). Hirvasen päiväkodin lasten vastausten keskiarvoksi nukkumisesta tuli 2,4. Kaksi kolmasosaa (10/15) arvioi tekemisen riittävyuden erinomaiseksi, noin kolmannes (4/15) hyväksi ja yksi (1/15) kohtalaiseksi. Tekemisen riittävyteen lapset olivat hieman tyytyväisempiä Pikkulan päiväkodissa. Lasten vastausten keskiarvo oli Pikkulassa 3,9, kun Hirvasessa keskiarvoksi tuli 3,0.

Hirvasen päiväkodin lapset olivat kommentoineet prosessitekijöitä seuraavasti:

”Saa leikkiä kivoja pelejä ja tanssia. Retket ovat erityisen mukavia. Hoidossa on aina paljon tekemistä. Pitää olla hiljaa ja ei saa huutaa. Hoidossa ei saa myös juosta.” (Tyttö 4 vuotta, V5)

”Kaikki melkein on kivaa. Leluja pitäisi olla enemmän, esimerkiksi aitorata ja legoja enemmän. Retket ovat kivoja. Aarrearkku on kiva. Liikunnallisia leikkejä pitäisi olla enemmän.” (Poika 5 vuotta, V4)

Pikkulan päiväkodin lapset olivat kommentoineet prosessitekijöitä seuraavasti:

”Päiväkodilla ei ole mitään ikävää. Kaikki on ihan hyvää. Joskus pojat kiusaa ja hyppii minun päällä.” (Tyttö 5 vuotta, V9)

”Legot on kivoja leluja ja niitä on tarpeeksi hoidossa.” (Poika 5 vuotta, V4)

”Nukun hyvin. Syön hyvin.” (Poika 5 vuotta, V2)

Lasten vanhemmat ovat puolestaan varsin tyytyväisiä päiväkotien toimintaan ja kasvatukseen arvioiden sen keskiarvoisesti hyvän ja erinomaisen välille. Vanhemmat pitivät päiväkodin ruokailua erinomaisena (11/20) tai hyvänä (9/20). Myös ulkoilun riittävyttä vanhemmat arvioivat erinomaiseksi (9/11) tai hyväksi (11/20). Päivälevon sopivuutta noin puolet (9/20) vanhemmista piti erinomaisena, puolet (10/20) hyvänä ja vain yksi (1/20) vanhempi piti sitä tyydyttävänä. Toiminta ja leikkimahdollisuuksia päiväkodissa noin puolet (9/20) arvioivat erinomaisiksi, puolet (10/20) hyväksi ja yksi (1/20) arvioi ne tyydyttäväksi.

Vanhemmat arvioivat myös lasten pukeutumisesta huolehtimista. Noin puolet (9/20) vanhemmista arvioi, että lasten pukeutumisesta huolehditaan erinomaisesti. Puolet (10/20) vanhemmista piti pukeutumisesta huolehtimista hyvänä ja yksi (1/20) tyydyttävänä. Vanhemmat pitivät lasten omatoimisuuden tukemista erinomaisena (10/20) tai hyvänä (10/20). Myös lapsen tiedonhalun ja oppimisen tukemista vanhemmat arvioivat erinomaiseksi (7/20) tai hyväksi 13/20). Noin neljäsosa (6/20) vanhemmista piti henkilökunnan tukea lapsille heidän keskinäisissä vuorovaikutus- ja ystävyys-suhteiden kehittymisessä erinomaisena, hieman yli puolet (13/20) hyvänä ja yksi (1/20) vanhempi piti sitä tyydyttävänä. Hieman yli puolet (13/20) vanhemmista piti henkilökunnan suhtautumista lapseen erinomaisena, neljäsosa vanhemmista piti sitä hyvänä ja yksi (1/20) piti sitä tyydyttävänä. Puolet (10/20) vastaajista piti perheiden erityis-

vomusten huomioimista erinomaisena ja noin puolet (9/20) hyvänä. Vain yksi (1/20) vanhempi koki, että perheiden erityistoivomukset huomioidaan tyydyttävästi. Vanhemmat pitivät lapsen kehitystason, taipumusten ja erityistarpeiden huomioimista erinomaisena (7/20) tai hyvänä (13/20). Vanhemmat arvioivat myös lapsen tutustumisen järjestämiseen päiväkotiin hoidon alkaessa erinomaiseksi (12/20) tai hyväksi (7/20). Vain yksi (1/20) vanhemmista arvioi tutustumisen järjestämisen olevan tyydyttävää.

Eräs Hirvasen päiväkodin lapsen vanhempi kommentoi lasten pukeutumista ulos lähtiessä seuraavasti:

”Lasten vaatetukseen tulisi kiinnittää enemmän parempaa huomiota. Hyvä, että lapset pukevat itse, mutta hoitajien tulisi tarkistaa ennen ulos menoa.” V5

Henkilöstölle suunnatussa kyselykaavakkeessa kysyttiin työyhteisön käytössä olevien työmenetelmien tukea perustehtäville. Henkilöstö arvioi työmenetelmiään hyväksi (6/6).

Henkilöstöltä kysyttiin myös mielipiteitä kuinka he huomioivat lapsia arkipäivän tilanteissa. Yksi kolmasosa (2/6) vastaajista koki antavansa erinomaisesti ja kaksi kolmasosa (4/6) hyvin lapsille hellyyttä, läheisyyttä ja ymmärrystä. Puolet (3/6) vastaajista koki antavansa erinomaisesti ja puolet (3/6) hyvin lapsille rohkaisua arkipäivän tilanteissa lasten omatoimisuuteen liittyen. Henkilöstö koki myös kuuntelevansa lapsia erinomaisesti (2/6) tai hyvin (4/6) jokapäiväisissä tilanteissa. Kaksi (2/6) vastaajista koki antavansa erinomaisesti lapsille tukea lasten keskinäisiin vuorovaikutustilanteisiin, puolet vastaajista (3/6) koki antamansa tuen määrän hyväksi ja yksi (1/6) vastaajista koki sen tyydyttäväksi. Yksi (1/6) vastaajista koki lasten taustaa koskevan tiedon näkymisen arkipäivän toiminnoissa erinomaiseksi, yli puolet (4/6) koki sen hyväksi ja yksi (1/6) tyydyttäväksi. Lasten toivomusten ja mielipiteiden näkymistä toiminnan suunnittelussa yksi (1/6) vastaajista arvioi erinomaiseksi, puolet (3/6) vastaajista arvioi sen hyväksi ja kaksi (2/6) tyydyttäväksi. Henkilöstö arvioi myös jokaisen lapsen vastaanottamista ja hyvästelemistä henkilökohtaisesti päivittäin. Kolmasosa (2/6) vastaajista arvioi sen toteutuvan erinomaisesti, puolet (3/6) arvioivat sen toteutuvan hyvin ja yksi (1/6) arvioi sen toteutuvan tyydyttävästi. Pikkulan ja Hirvasen päiväkotien vastauksissa oli eroa lasten henkilökohtaisen vastaanottamisen ja hyvästele-

misen suhteen. Hirvasen päiväkodin henkilöstö arvioi vastaanottamisen ja hyvästelemisen toteutuvan keskiarvolla 4,7 ja Pikkulan henkilöstö arvioi sen toteutuvan keskiarvolla 3,7 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen).

Seuraavassa yhden henkilöstön jäsenen kommentti lasten huomioimiseen arkipäivän tilanteissa liittyen:

”Pitäisi ottaa enemmän huomioon lasten toivomuksia ja ottaa lapset mukaan suunnitteluun. Lapsiryhmä on ollut haasteellinen, enkä omasta mielestäni ole riittävästi kerinnyt tukemaan lasten vuorovaikutussuhteita.” V2

Vaikuttavuustekijät

Lapset arvioivat viihtyvänsä päiväkodissa hyvin (7/15) tai erinomaisesti (8/15). Samoin lähes kaikki vanhemmat arvioivat lasten viihtyvän päiväkodissa hyvin (10/20) tai erinomaisesti (8/20). Ainoastaan kaksi (2/9) vanhempaa arvioivat lapsensa viihtyvän päiväkodissa tyydyttävästi. Lapset arvioivat myös omaa mieltänsä päiväkotiin tullessa ja sieltä lähtiessä. Noin puolet (7/15) lapsista koki tulevansa erinomaisella mielellä päiväkotiin, kolmasosa (5/15) lapsista koki tulevansa päiväkotiin hyvällä mielellä, ja kaksi (2/15) lasta koki tulevansa kohtalaisella miellä päiväkotiin. Kaksi kolmasosaa (10/15) lapsista koki lähtevänsä erinomaisella mielellä päiväkodista, yksi (1/15) lapsista koki lähtevänsä hyvällä mielellä, kolme (3/15) kohtalaisella mielellä ja yksi (1/15) huonolla mielellä.

Yhteenveto lasten, vanhempien ja henkilöstön mielipiteistä laadukkaan päivähoidon toteutumisesta Hirvasen ja Pikkulan päiväkodeissa

Tutkimuksessa yleisesti ottaen niin vanhemmat, lapset kuin henkilöstö olivat varsin tyytyväisiä päivähoidon laatutekijöihin Uuraisten päiväkodeissa. Lähes kaikki vanhemmista (19/20) arvioi päivähoidon laadun olevan hyvä tai erinomainen. Vain yksi (1/20) arvioi laadun olevan tyydyttävä. Lasten vastauksien keskiarvoksi tuli 3,4 asteikolla 1 (Huono)-4 (Erinomainen). Niin henkilöstön kuin vanhempien kaikkien kyselyn kysymysten vastausten keskiarvoksi tuli 4,3 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen).

Niin lapset, vanhemmat kuin henkilöstö arvioivat joitakin laadun kohtia keskimäärästä huonommiksi, vastausten keskiarvo oli alle hyvän. Lasten vastauksissa alle hyvän keskiarvon sai nukkuminen. Vanhempien vastauksissa puolestaan alle hyvän keskiarvon sai pihan turvallisuus, henkilökunnan määrä, henkilökunnan pysyvyys sekä vanhempien mahdollisuus ja halukkuus vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Henkilöstön vastauksista alle hyvän keskiarvon jäivät lähimmän esimiehen kyky puuttua työyhteisön epäkohtiin, tiedonkulku työyhteisön sisällä, halukkuus osallistua työkiertoon, työntekijöiden määrä verrattuna työtehtäviin, työyhteisön työ- ja apuvälineet, lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arviointi vähintään kaksi kertaa vuodessa yhdessä vanhempien kanssa sekä lasten toivomusten ja mielipiteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa.

Lasten vastauksissa parhaimmat keskiarvot saivat ulkoilu, kaverit ja ruoka. Vanhempien vastauksissa parhaimmat keskiarvot saivat päiväkotien aukioloajat, henkilökunnan suhtautuminen lapsiin, ruokailut ja lapsen tutustumisen järjestäminen päiväkotihoidon alkaessa. Henkilöstö arvioi vahvuudeksi vaitiolovelvollisuuden noudattamisen ja vanhempien asiantuntijuuden arvostamisen.

Yksittäiset kunnat ovat Suomessa toteuttaneet laadunarviointia vanhemmille ja henkilöstölle lähinnä strukturoiduin lomakkein, joiden mukaan niin vanhemmat kuin henkilöstö ovat olleet suhteellisen tyytyväisiä päivähoiton toteutumiseen, mutta kuitenkin eri päivähoitoyksiköiden välillä on osoittautunut olevan suuriakin eroja laadun suhteen. (Hujala ym. 1999 66.) Myös tässä tutkimuksessa niin vanhemmat kuin henkilöstö olivat hyvin tyytyväisiä päivähoiton laatuun. Päiväkotien vastausten välillä oli joissakin laadun kohdissa havaittavissa selkeitä eroja tyytyväisyydestä. Tutkimuksen pohdinta osiossa, luvussa yhdeksän, tuodaan vielä tiivistetysti näitä eroavaisuuksia esille ja pohditaan näiden vastausten eroavaisuuksiin johtaneita syitä tarkemmin.

8.2 Vanhempien ja henkilöstön mielipiteitä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta yleensä ja sen toteutumisesta Uraisilla

Vanhempien ja henkilöstön mielipiteitä laadukkaasta päivähoidosta

Niin vanhemmille kuin henkilöstölle suunnatussa kyselykaavakkeessa oli avoin kysymys siitä, mitä heidän mielestään on laadukas päivähoito yleensä. Kyselyn palautta-

neista vanhemmista lähes kaikki (17/20) ja kyselyn palauttaneista henkilöstöstä kaikki (6/6) olivat kommentoineet avointa kysymystä siitä, mitä heidän mielestään on laadukas päivähoito. Jaoin vastaukset Hujalan mallin mukaan puitetekijöihin, välillisesti ohjaaviin tekijöihin, prosessitekijöihin ja vaikuttavuustekijöihin. Seuraavassa on niin vanhempien kuin henkilöstön mielipiteitä laadukkaasta päivähoitosta.

Puitetekijät:

Vanhemmista noin kolmasosa (7/20) piti tärkeänä yhtä tai useampaa puitetekijää laadun kannalta. Vanhempien vastaukset liittyivät turvalliseen paikkaan, henkilökunnan riittävyteen ja pysyvyyteen.

Turvallinen fyysinen ympäristö

Moni vanhempi piti tärkeänä päiväkodin fyysisen ympäristön turvallisuutta.

”Päiväkodin ympäristö ja pihan turvallisuus erittäin tärkeää.” V5

Riittävästi henkilökuntaa ja pysyvät hoitajat

Vanhemmat pitivät vastauksissaan tärkeänä riittävää henkilökunnan määrää joka hetkelle. Vanhemmat pitivät tärkeänä laaduntekijänä myös pysyvää henkilökuntaa. Pysyvät hoitajat ovat lapsen turvallisuuden kannalta tärkeitä.

”Riittävä määrä henkilökuntaa. Aina edes joku tuttu, oman ryhmän hoitaja olisi aamulla vastassa. Harjoittelija ei saa korvata ammattitaitoista työntekijää.” V9

”Henkilökunnan tulee olla pysyvä, jotta lapsen olo on turvallinen.” V2

Henkilöstöstä puolet (3/6) oli maininnut yhden tai useamman puitetekijän laadukkaana päivähoiton tekijäksi. Vastaukset koskivat turvallista hoitoympäristöä, lapsikeskeistä ympäristöä ja ryhmien kokoa. Seuraavassa esimerkkejä henkilöstön vastauksista:

”Ei ylisuuret ryhmät.” V3

”Lapsikeskeinen, turvallinen ympäristö.” V1

”Ilmapiiri päiväkodissa hyvä, turvallinen ja lämmin.” V5

Välillisesti ohjaavat tekijät:

Vanhemmista noin kolmannes (7/20) mainitsi yhden tai useamman välillisesti ohjaavan tekijän laatutekijäksi. Vastaukset koskivat yhteistyötä päiväkodin ja perheen välillä ja henkilökunnan ammattitaitoa.

Päiväkodin ja perheen välinen yhteistyö

Toimiva ja avoin yhteistyö perheen ja päiväkodin välillä on vanhempien mielestä yksi laadun edellytys. Vanhempien vastauksissa tuli esiin hyvä kasvatuskumppanuus. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että he voivat luottaa henkilökuntaan. Laatu on vanhempien mielestä se, että henkilökunta kertoo vanhemmille lasten päivän kulusta, niin hyvät kuin huonot asiat.

”Hoitajien pitää kertoa vanhemmille lasta hakiessa miten lapsen päivä on sujunut.” V6

”Turvallinen kasvatuskumppanuus ja luotettavuus henkilökuntaan.” V9

Henkilökunnan ammattitaito

Vanhempien vastauksissa kävi ilmi myös, että he pitävät tärkeänä henkilökunnan riittävää koulutusta ja henkilökunnan ammattitaitoa. Vanhempien mielestä työhön tarvitaan riittävää ammattitaitoa.

” Kasvatuksellisten asioiden riittävä tietämys henkilökunnalta ja riittävä koulutus.” V15

Kaksi kolmasosaa (4/6) henkilöstöstä oli maininnut yhden tai useamman välillisesti ohjaavan tekijän laadukkaan päivähoidon tekijäksi. Vastaukset liittyivät vanhempien kunnioittamiseen ja kasvatuskumppanuuteen. Seuraavassa esimerkkejä henkilöstön vastuksista:

”Luodaan kunnan luottamus lasten, vanhempien ja työntekijöiden välille.” V3

”Kasvatuskumppanuus keskeistä!” V2

Prosessitekijät:

Suurin osa vanhempien antamista vastauksista siitä mitä heidän mielestään on laadukas päivähoito koski prosessitekijöitä. Hieman yli puolet (12/20) vanhemmista oli maininnut yhden tai useamman prosessitekijän laatutekijäksi. Vanhempien vastaukset prosessitekijöiden laatutekijöihin jakautuivat seuraavasti.

Turvallisuus ja välittäminen

Vanhemmat pitivät tärkeänä turvallisuutta, johon liittyi, että lapsi menee mielellään hoitoon ja lapsi kokee olonsa siellä turvalliseksi ja hyväksi. Hoitopaikan tunnelmaa ja

ilmapiiriä vanhemmat pitivät tärkeänä. Ilmapiirin vanhemmat toivoivat olevan lämmin ja turvallinen, jossa lapselle annetaan syliä. Vanhemmat kertoivat vastauksissaan myös, että heille on tärkeää, että he voivat turvallisesti jättää lapsensa hoitoon. Vanhemmat toivoivat, että lapsista välitetään. Vanhemmat pitivät tärkeänä lapsen kuuntelua ja lapselle asioista kertomista.

”Lapsella on hyvä ja turvallinen olo päiväkodissa. Myös vanhemmillä on hyvä olo jättäessään lapsen hoitoon.” V6

Yksilöllinen huomioinen

Moni vanhempien piti tärkeänä lapsen yksilöllisyyden huomioimista. Lapsen henkilökohtaiset tavat, tottumukset ja tarpeet tulisi ottaa huomioon jokapäiväisessä toiminnassa. Vanhempien mielestä jokainen lapsi tulisi hyväksyä omana itsenään. Vanhemmat toivoivat henkilöstön vahvistavan lasten vahvoja puolia, mutta toivoivat henkilöstön huomioivan myös asiat, jotka kaipaavat kehittämistä.

”Jokainen lapsi tulee huomioida yksilönä. Lapsen erityistarpeita, tapoja ja lahjakkuuksia / heikkouksia tulee huomioida oikealla tavalla.” V5

Hoito ja kasvatust

Vanhemmat pitivät tärkeänä, että lapsia hoidetaan hyvin. Lapsen perustarpeista, kuten ruoasta, unesta ja liikunnasta huolehtiminen nähtiin tärkeänä. Vanhemmat toivoivat lastensa saavan päivähoitosta hyviä oppia ja ohjeita elämää varten. Vanhemmat toivoivat henkilöstön asettavan lapsille selkeitä rajoja sääntöjä.

”Lapsen perustarpeista huolehditaan...Lasta tuetaan, kannustetaan, opetetaan ja ohjataan.Asetetaan lapselle selkeät rajat ja säännöt. Kiusaamiseen ja häiriökäyttäytymiseen puututaan.” V1

Monipuolinen toiminta

Vanhemmat toivoivat toiminnan olevan monipuolista, jotta lapset saavat riittävästi virikkeitä. Vanhemmat toivoivat hoitopaikan järjestävän retkiä, juhlia, askartelu- ja musiikkituokioita sekä riittävästi ulkoilua. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että erilaiset juhlapyhät huomioitaisiin. Eräs vanhempi piti tärkeänä myös strukturoitua päivä- ja viikko-ohjelmaa.

”Toiminnan tulee olla monipuolista ja virikkeitä antavaa.” V11

Lasten keskinäiset vuorovaikutussuhteet

Vanhemmat pitivät tärkeänä myös sitä, että lapsi oppii työskentelemään ryhmässä ja ottamaan muita huomioon.

”Lapsi oppii työskentelemään ryhmässä ja ottamaan muita huomioon.”

V10

Lähes kaikki (5/6) henkilöstöstä oli maininnut yhden tai useamman prosessitekijän laadukkaan päivähoiton tekijäksi. Suurin osa vastauksista liittyi lasten huomioimiseen yksilönä. Henkilöstö piti tärkeänä, että lapset huomioidaan yksilönä ja lapsia kuunnellaan ja heitä kannustetaan. Henkilöstö korosti vastauksissaan myös lasten tasa-arvoisuutta. Henkilöstö oli maininnut myös laatutekijäksi säännöllisen päivärytmin. Myös leikin tärkeys nousi esiin vastauksista. Seuraavassa esimerkkejä henkilöstön vastuksista:

”Tasa-arvoista, lasta ja lapsuutta kunnioittavaa, yksilöllistä, mutta samalla yhteisöllistä. Leikki keskeistä.” V2

”...jossa jokainen lapsi voi avoimesti ja yksilöllisesti ilmaista itseään, saa kannustusta, virikkeitä, lohdutuksia tarpeen mukaan. Hän tulee kuulluksi ja nähdyksi.” V4

Vaikuttavuustekijät:

Noin kolmasosa (7/20) vanhemmasta mainitsi yhden tai useamman vaikuttavuustekijän kysyttäessä mitä on laadukas päivähoito. Vanhempien vastauksissa laadukkaan päivähoiton merkki on se, että lapsi viihtyy päivähoitossa ja lapsella on hyvä ja turvallinen olo hoidossa.

Lapsi viihtyy päivähoitossa

Vanhemmista on tärkeää, että lapsi viihtyy päivähoitossa. Vanhemmat pitivät tärkeänä sitä, että lapsi tykkää mennä päivähoitoon. Vanhemmat kertoivat vastauksissaan myös, että he pitävät tärkeänä sitä, että vanhemmilla on hyvä olo jättäessään lapsensa päivähoitoon. Seuraavassa esimerkkejä vanhempien vastauksista:

”Lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja mukavaksi päivähoitossa ja vanhemmat voivat hyvillä mielin jättää lapsen hoitoon.” V8

”Kun lapsella on hyvä mieli mennä joka päivä päivähoitoon, osoittaa se hoidon toimivuuden.” V3

Vain yksi (1/6) henkilöstöstä oli maininnut yhden tai useamman vaikuttavuustekijän laadukkaan päivähoidon tekijäksi. Hänen vastauksensa liittyi vanhempien ja lasten luottamukseen henkilöstöä kohtaan ja lasten viihtymiseen päiväkodissa.

”Vanhemmat voivat turvallisin mielin jättää lapsensa meille hoitoon.

Vanhemmat ja lapset luottavat meihin. Lasten on hyvä olla täällä.” V5

Yhteenveto henkilöstön ja vanhempien nimeämistä laatutekijöistä

Seuraavaan kuvioon olen koonnut henkilöstön ja vanhempien mielipiteet laadukkaan päivähoidon laatutekijöistä. Kuviosta tulee esille se mitä erilaisia laatutekijöitä vanhemmat ja henkilöstö arvostavat sekä mitkä ovat heidän yhteisiä nimeämiään laatutekijöitä.

KUVIO 7. Henkilökunnan ja vanhempien mielipiteitä laadukkaasta päivähoitosta

Vanhempien ja henkilöstön mielipiteitä laadukkaan päivähoiton toteutumisesta Uraisilla

Vanhemmista hieman yli puolet (13/20) oli sitä mieltä, että laadukas päivähoito toteutuu kyseisessä hoitopaikassa ja he ovat siihen tyytyväisiä. Neljäsosa (5/20) vanhemmasta oli sitä mieltä, että laadukas päivähoito toteutuu melko hyvin. Vain yksi (1/9) vanhempi oli sitä mieltä, että laadukas päivähoito toteutuu tyydyttävästi / osittain.

Henkilöstöltä kysyttiin myös mielipiteitä laadukkaan päivähoiton toteutumisesta omassa työpaikassaan. Puolet (3/6) henkilöstöstä oli sitä mieltä, että laadukas päivähoito toteutuu kyseisessä päiväkodissa. Myös puolet (3/6) henkilöstä oli sitä mieltä, että laadukas päivähoito toteutuu melko hyvin kyseisessä hoitopaikassa.

8.3 Vanhempien ja henkilöstön näkemyksiä päivähoiton kehittämisestä Uraisilla

Vanhempien vastaukset on jaettu päiväkodettain, koska molemmissa päiväkodeissa oli omanlaisia kehityshaasteita. Näin ollen vastauksista pystyy suoraan kohdistamaan kehityshaasteet kyseiseen päiväkotiin ja haasteiden eteenpäin vieminen on näin helppoa.

Hirvasen päiväkodissa kaksi kolmasosaa (6/9) vanhemmasta oli vastannut avoimeen kysymykseen siitä, mitä kehitettävää kyseisessä päiväkodissa on. Hirvasen päiväkodin vanhempien kommentteista viisi liittyi puitetekijöihin: kolme vastauksista koski henkilökunnan suurta vaihtuvuutta ja kaksi päiväkodin pihan turvallisuutta ja huonoja leikkimahdollisuuksia. Hirvasen päiväkodin vanhempien vastauksista kolme koski välillisesti ohjaavia tekijöitä. Nämä kaikki kolme vastausta liittyivät hoitajien huonoon tiedonantoon vanhemmille päivän kulusta. Yksi vastaus Hirvasen päiväkodin vanhemmilla liittyi prosessitekijöihin. Kyseisessä vastauksessa haluttiin hoitajien kiinnittävän enemmän huomiota lasten pukeutumiseen ulos lähtiessä.

Pikkulan päiväkodissa noin puolet (5/11) vanhemmista oli vastannut avoimeen kysymykseen siitä, mitä kehitettävää kyseisessä päiväkodissa on. Kaksi Pikkulan päiväkodin vanhempien vastauksista liittyi palvelutason saatavuuteen. Vastauksen koskivat

aukiolo aikoja, joiden toivottiin olevan hieman pidemmät. Kolme vastauksista liittyi puitetekijöihin. Näistä yhdessä vastauksessa toivottiin lisää henkilökuntaa ja kahdessa toivottiin, että henkilökunnan vaihtuvuus ei olisi niin suuri.

Hirvasen päiväkodin henkilöstöstä yksi (1/3) oli vastannut avoimeen kysymykseen siitä, mitä kehitettävää kyseisessä päiväkodissa on. Kyseisen henkilön vastaus liittyi välillisesti ohjaaviin tekijöihin, henkilöstön väliseen yhteistyöhön.

”Kahden eri osaston välinen raja-aita kaaduttava. Henkilökunnan puhuttava ja puhuttava kaikista asioista, → Yhteinen visio → Yhteinen päiväkotiki → Suuri kokonaisuus.” V1

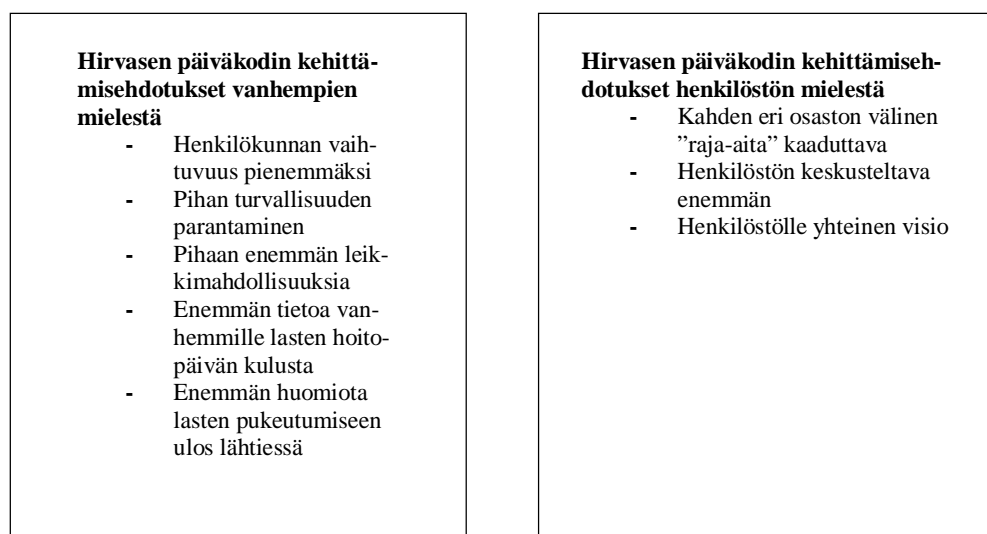
Pikkulan päiväkodissa kaikki (3/3) henkilöstöstä oli vastannut avoimeen kysymykseen siitä, mitä kehitettävää kyseisessä päiväkodissa on. Kolme vastausta liittyi puitetekijöihin koskien päiväkodin tiloja. Kaksi Pikkulan päiväkodin vastauksista liittyi prosessitekijöihin koskien pienryhmätyöskentelyn parantamista.

”Tilat ongelmalliset. Päiväkotiki on ”pitkulainen”, vaikea seurata ryhmiä. V2

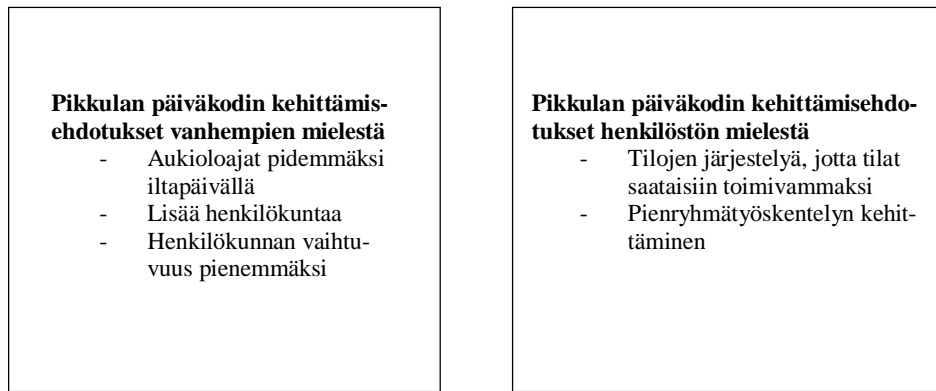
”Meillä on tila ongelmia, uudelleen järjestelyllä toimivammaksi tilat. V1

”Pienryhmä työskentelyä on korostettava enemmän kuin nyt, jotta kiireettömyys säilyy.” V3

Seuraavat kuviot tiivistävät vanhempien ja henkilöstön kehittämissuhteet päiväkodeille.

KUVIO 8. Vanhempien ja henkilöstön kehittämissuhteet Hirvasen päiväkodeille

KUVIO 9. Vanhempien ja henkilöstön kehittämisehdotukset Pikkulan päiväkodille

8.4 Vanhempien mielipiteitä eri yhteistyömuodoista

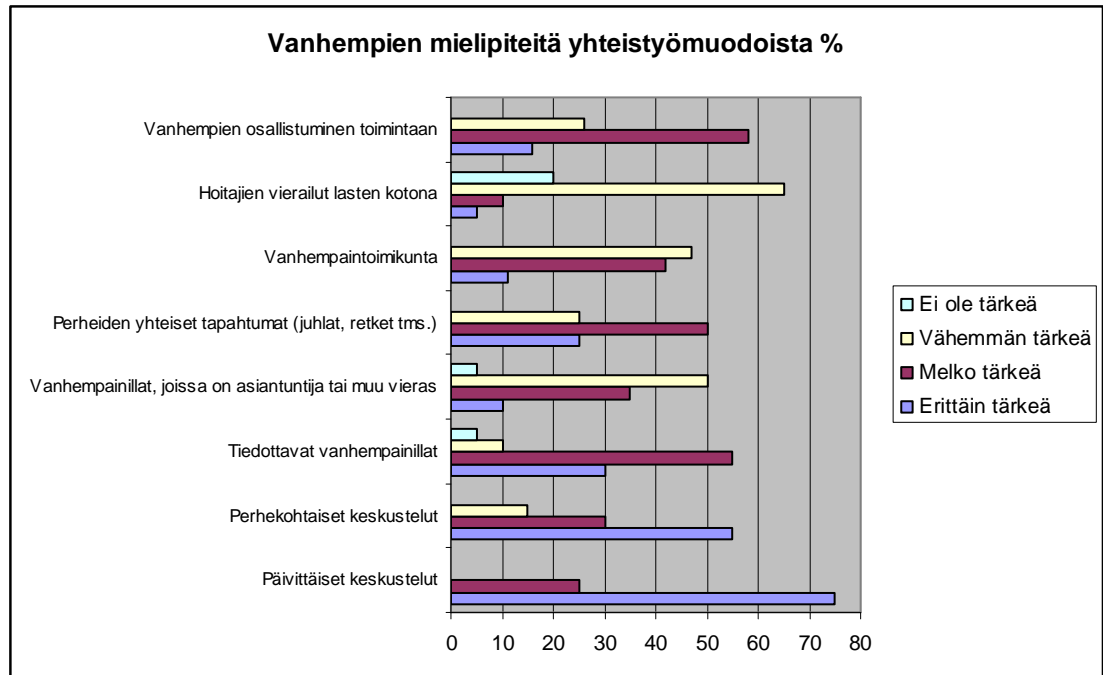
Vanhemmille suunnatussa kyselykaavakkeessa kysyttiin vanhempien mielipiteitä erilaisista yhteistyömuodoista. Vanhemmat pitivät tärkeimpänä yhteistyömuotona päivittäisiä keskusteluja. Kolme neljäsosaa (15/20) vanhemmasta ajatteli päivittäisten keskustelujen olevan erittäin tärkeitä. Loput vanhemmat (5/20) ajattelivat päivittäisten keskustelujen olevan Melko tärkeitä.

Toiseksi suosituimmaksi yhteistyömuodoksi nousivat perhekohtaiset keskustelut. Hieman yli puolet (11/20) vanhemmista piti perhekohtaisia keskusteluja erittäin tärkeinä. Noin neljäsosa (6/20) piti perhekeskusteluja melko tärkeinä. Kolme (3/20) vastaajista piti puolestaan perhekohtaisia keskusteluja vähemmän tärkeinä.

Kolmanneksi tärkeimmäksi yhteistyömuodoksi vanhemmat valitsivat tiedottavat vanhempainillat. Noin neljäsosa (6/20) piti tiedottavia vanhempainiltoja erittäin tärkeinä ja noin puolet (11/20) vastaajista melko tärkeinä. Vain kaksi (2/20) vastaajaa piti niitä vähemmän tärkeinä ja yksi (1/20) ei pitänyt niitä ollenkaan tärkeinä.

Hoitajien vierailuja kodeissa vanhemmat arvostivat vähiten. Vain yksi (1/20) vastaajista piti hoitajien vierailuja kotona erittäin tärkeinä ja kaksi (2/20) melko tärkeinä. Yli puolet (13/20) piti hoitajien vierailuja kotona vähemmän tärkeinä ja noin neljännes (4/20) ei pitänyt niitä ollenkaan tärkeinä. Myös vanhempainiltoja, joissa on asiantuntija tai muu vieras sekä vanhempainiltoja vanhemmat pitivät vähemmän tärkeinä.

yhteistyömuotoina. Seuraava kuvio kertoo paremmin vanhempien mielipiteiden jakautumisesta eri yhteistyömuodoista.

KUVIO 10. Vanhempien mielipiteitä yhteistyömuodoista

9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

9.1 Tutkimuksen toteutuksen arviointia

Halusin ottaa tutkimukseeni mukaan niin henkilöstön, vanhempien kuin lasten näkemyksiä päivähoitonlaadusta, sillä mielestäni ne täydentävät toisiaan. Yhteinen laadun määrittely ja arviointi tarjoaa kaikille osapuolille myös henkilökohtaisia kehityshaasteita. Vanhemmilta ja lapsilta henkilöstö saa arvokkaita näkökulmia oman työn tarkasteluun ja kehittämiseen. Lasten ja vanhempien esittämät näkökulmat haastavat henkilöstöä etsimään uutta tietoa ja perustelemaan arjen toimintojaan teorialla. Vanhemmat puolestaan saavat uutta näkökulmaa lasten kokemuksista päivähoitossa kyselemällä lapsilta heidän kokemuksistaan. Vanhempien oma laatutietoisuus myös lisääntyy, kun he vastaavat omaan laadunarviointikyselyyn ja auttavat lapsia lasten laadunarviointikyselyn vastauksissa. Vanhempien laatutietoisuuden lisääntyä he voivat olla myös paremmin vaatimassa parempaa laatua. Lapset puolestaan kokevat olevansa tasaver-

taisia ja arvokkaita kertoessaan omia mielipiteitä päivähoidon laatutekijöistä. Lapset saavat myös hyvää harjoitusta omien mielipiteiden esiintuomisesta.

Parrilan (2002, 221) artikkelissa esitetyssä Muntonon, Mooneyn & Rowlandin (1997) tutkimuksessa 84 % päiväkotien henkilöstöstä koki itsearvioinnilla olleen positiivisia vaikutuksia, koska se oli lisännyt heidän tietoisuuttaan päivähoidon laadusta ja oman työn perusteista. Tämän vuoksi koin, että tutkimustulosten lisäksi tutkimukseni sai henkilöstössä aikaan oman työn pohdiskelua. Henkilöstö voi kehittyä ammatillisesti tarkastellessaan arjen työskentelyään suhteessa siihen, mitä he teoriassa tietävät hyvästä varhaiskasvatuksesta.

Toteutin oman tutkimukseni kyselylomakkein. Kyselylomakkein tehdyssä tutkimuksessa on aina omat hyötynsä ja haittansa. Hyviä puolia kaavakkeiden käytössä on, että se on tehokas, sen avulla voidaan kysyä monia asioita ja saada aikaan laaja tutkimusaineisto. Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Vastaajista ei voi tietää kuinka vakavasti he suhtautuvat tutkimukseen, ovat ke rehellisiä ja huolellisia. Myös väärinymmärryksiä on vaikea kontrolloida. Vastausten kato saattaa myös nousta joissakin tapauksissa melko suureksi vastausten osalta. (Hirsjärvi ym. 2007, 191.)

Käytin kyselykaavakkeissa paljon monivalintakysymyksiä, joita pidän hyvänä aineiston helpon käsittelyn vuoksi. Monivalintakysymysten vastauksia on myös helppo vertailla. Vanhemmille ja henkilöstölle suunnatuissa kyselyissä käytin myös muutamia avoimia kysymyksiä, joiden avulla sain tietoa siitä mitä he pitivät tärkeinä asioina. Avoimet kysymykset auttavat monivalintatehtävien vastauksien tulkinnoissa.

Kyselyn vastausprosentit olivat Pikkulan päiväkodin osalta kohtalaisen hyvät, mutta Hirvasen päiväkodin vastausprosentit jäivät uusintakysely kerrasta huolimatta varsin mataliksi. Jäin pohtimaan mikä aiheutti Hirvasen päiväkodin alhaiset vastausprosentit niin henkilöstön, vanhempien kuin lasten vastausten taholta. Kokiko osa vastaajista kyselyn liian pitkäksi ja vaikeaksi? Vaikuttiko katoon suuri henkilöstön sairaslomien määrä juuri kyselyn täyttämisen aikoihin? Saivatko sijaiset tarpeeksi ohjeistusta pyytää vanhemmilta takaisin vanhempien ja lasten kaavakkeita? Olisivatko tutkimustulokset olleet erilaisia, jos vastausprosentti olisi saatu korkeammaksi? Olisivatko nämä olleet vanhempia, lapsia ja henkilöstöä, joilla olisi ollut kriittisempää palautetta päivähoidosta? Pelkäsivätkö he leimautuvansa tai pelkäsivätkö he erilaista suhtautumista

heihin, jos olisivat kyselyyn vastanneet? Saatekirje, palautusohjeet ja palautustapa ovat asioita, joita kannattaa pohtia vielä tarkemmin, jotta ne eivät vaikuttaisi vastaamiseen tai vastaamatta jättämiseen.

Jos lähtisin tämän tietämyksen valossa toteuttamaan laadunarviointia päivähoitoon, tekisin sen varmasti teemahaastatteluin. Haastattelun etuja muihin metodeihin nähden on se, että haastattelun avulla voidaan selventää ja syventää saatavia tietoja (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34). Tutkimustuloksia purkaessa jäinkin kaipaamaan joihinkin kysymyksiin syvällisempää vastausta.

Tutkimustuloksia tarkastellessa havaitsin myös, että muutamat vastaajista eivät olleet vastanneet ihan jokaiseen kysymykseen. Kysymykset olivat jääneet siis kokonaan auki. Mietin olisiko tähän voinut vaikuttaa se, että kyselyyn osallistunut vastaaja ei osannut sanoa mielipidettä kyseessä olevasta asiasta. Vai olisiko jokin aihe ollut vastaajalle niin uusi, että hän ei ollut valmis vastaamaan omaa mielipidettä asiasta. Vai olisiko vastaaja huomaamatta jättänyt vastaamatta joihinkin kysymyskohtiin. Onneksi näitä kysymyskohtia oli sen verran harvassa, että se ei vaikuttanut tutkimustulosten luotettavuuteen.

9.2 Tulosten tarkastelu

Laatu Uuraisten päiväkodeissa

Tutkimuksen tarkoitus oli antaa Uuraisten kunnalle tietoa päiväkotien laadusta, sen vahvuuksista ja kehittämistarpeita. Tutkimustuloksia tarkastellessa voidaan todeta, että tutkimus onnistui vastaamaan näihin haasteisiin. Uuraisten kunta voi olla päiväkotien laatuun tällä hetkellä varsin tyytyväinen. Vanhemmilta ja henkilöstöltä tuli selkeitä kehittämisehdotuksia, joita kunnassa voidaan lähteä jalkauttamaan käytäntöön. Varhaiskasvatuksen kehittäminen onkin jatkuva prosessi, joka ei ikinä ole valmis.

Vaikka tutkimus käsittää laajuudeltaan vain kaksi päiväkotia ja vastausprosentit Hirvasen päiväkodista jäivät melko alhaisiksi, on tämän tutkimuksen tutkimustulokset samansuuntaisia muiden aiempien tehtyjen tutkimusten, kuten Jääskeläisen (2000) ja Mikkosen (2002) kanssa. Tämän vuoksi tutkimustuloksia voi soveltaa yleisesti eri osapuolten näkemyksiin varhaiskasvatuksen laadusta. Seuraavassa vertaillaan tämän

tutkimuksen tuloksia vielä muihin aiemmin tehtyjen tutkimusten tuloksiin ja pohditaan tämän tutkimuksen tuloksiin vaikuttaneita tekijöitä.

Verrattuna Jääskeläisen (2000) lasten vanhemmille tehtyyn tutkimukseen Jyväskylän maalaiskunnan päivähoiton laadusta, Uuraisten päiväkotien vanhemmat arvioivat laatua samassa suhteessa. Maalaiskunnassa 95,4 % vanhemmista arvioi laatua hyväksi tai erinomaiseksi päivähoitossa, kun Uuraisten päiväkodeissa vanhemmista 95 % vastaajista arvioi laadun hyväksi tai erinomaiseksi. Tosin Uuraisten kunnan vanhemmat arvioivat yksittäisiä laatutekijöitä hieman paremmiksi, kun Jääskeläisen tekemän tutkimuksen mukaan. Jääskeläisen tutkimuksessa useampi laatutekijä oli jäänyt vanhempien vastauksissa keskiarvoisesti alle hyvän. (Jääskeläinen 2000, 64, 66.)

Ainoa asia, jota lapset arvioivat alle hyvän keskiarvon, oli nukkuminen. Yleensä tutkimustulokset esittävätkin päiväunet lasten mielestä varsin epämiellyttäväksi (Lahtinen 2007, 62). Miksi lapset kokevat nukkumisen epämiellyttävänä? Miten hiljaisesta hetkestä ja päivälevosta saisi lapsille mukavan kokemuksen?

Vanhemmat pitivät päiväkotien pihan turvallisuutta vastauksissaan keskiarvoisesti alle hyvän. Erityisesti Hirvasen päiväkodin lasten vanhemmat kommentoivat päiväkodin pihassa olevan turvallisuus riskejä. He toivoivat parannusehdotuksiin myös pihan turvallisuuden parantamista. Viimeaikoina on mediassa ollut paljon uutisia, kuinka lapsia on karannut päiväkotien pihoista. Ehkäpä tämä saa vanhemmat arvioimaan päiväkotien pihoja tarkemmalla silmällä. Vaikuttaako myös Hirvasen päiväkodin sijainti vanhempien tunteeseen siitä, että piha ei ole turvallinen?

Henkilökunnan pysyvyys oli molemmissa päiväkodeissa aihe, jota vanhemmat arvioivat alle hyvän keskiarvon ja kommentoivat sitä paljon vastauslomakkeissaan. Mistä hoitajien suuri vaihtuvuus johtuu? Mitkä syyt johtavat henkilökunnan poissaoloihin? Voitaisiinko näitä poissaoloja pienentää joillakin keinoin? Olisiko mahdollista saada pysyvämpiä sijaisia? Voisiko kuntaan saada niin sanottuja ”vakisijaisia”, jotka olisivat vakituksessa työsuhteessa koko Uuraisten sosiaalitoimen alaisia ja työskentelisivät siellä, missä kulloinkin on vajetta? Sijaisilla voisi olla niin sanottu ”kotipaikka”, jossa työskentelisivät, jos missään sosiaalitoimessa ei olisi äkillistä sijaistarvetta. Takaisivatko ”vakisijaiset” pysyvämpiä sijaissjärjestelyitä sosiaalitoimelle?

Päiväkotien välillä vastauksissa oli myös eroa koskien henkilökunnan pysyvyyttä. Pikkulan päiväkodin vanhemmat olivat arvioineet henkilökunnan pysyvyyden keskiarvoisesti hieman alle hyvän, kun taas Hirvasen päiväkodissa se oli arvioitu hieman alle tyydyttävän. Hujalan (1999, 94) mukaan alle 3-vuotiaille lapsille hoitajan vaihtumisella on selvästi negatiivisempi vaikutus kuin sitä vanhemmilla lapsilla. Kyselyyn vastanneiden vanhempien hoidossa olevien lasten keski-ikä oli Pikkulan päiväkodissa 4,6 vuotta ja Hirvasen päiväkodissa 3 vuotta. Voisiko tähän päiväkotien väliseen vastausten eroon vaikuttaa hoidossa olevien lasten ikä ja sen vaikutukset hoitajien vaihtumiseen? Vai olisiko Hirvasen päiväkodissa ollut suurempi hoitajien vaihtuvuus kuin Pikkulassa?

Henkilökunnan määrää verrattuna lapsilukuun pitivät niin lasten vanhemmat kuin henkilöstö itse liian matalana. Päivähoitolaki asettaa henkilökunnan määrän minimivaatimukset verrattuna lasten määrään, joita päiväkodeissa pystytään noudattamaan hyvin. Sairas- ja muihin poissaoloihin on kuitenkin saatu järjestettyä sijaisia. Ovatko nämä päivähoitolain asettamat vaatimukset riittäviä? Lasten hoitopäivät pitenevät ja ryhmien täyttöasteet pidetään maksimissa. Lapsiryhmissä saattaa olla myös haastavia erityislapsia, joilla ei ole edes diagnoosia. Näillä lapsilla ei ole henkilökohtaisia avustajia, eikä heitä ole laskettu kahden lapsen paikalle ryhmän kokonaisuudessa. Vaikuttavatko nämä myös osaltaan vastausten matalaan keskiarvoon?

Henkilöstö arvioi myös omia työyhteisön työ- ja apuvälineitä keskiarvolla alle hyvän. Hirvasen päiväkodin henkilöstö arvioi työ- ja apuvälineitä tyydyttäväksi. Hirvasen päiväkotia on uusi toimintayksikkö, joten työ- ja apuvälineiden puuttuminen on vielä inhimillistä. Olisi kuitenkin suotavaa, että päiväkodeissa olisi hyvät työ- ja apuvälineet, koska niiden avulla henkilöstö pystyy toteuttamaan monipuolista varhaiskasvatusta.

Henkilöstö arvioi alle hyvän keskiarvon myös lähimmän esimiehen kykyä puuttua työyhteisön epäkohtiin ja tiedonkulkua työyhteisön sisällä. Näissä vastauksissa oli kuitenkin päiväkotien välillä suuri ero. Pikkulan päiväkotia koki kyseiset asiat keskiarvoltaan hieman hyvää paremmiksi, mutta Hirvasen päiväkodissa ne jäivät keskiarvoltaan reilusti alle hyvän. Tämä päiväkotien välinen vastausten ero vei yhteistulokset keskiarvoltaan alle hyvän. Henkilöstö arvioi Hirvasen päiväkodissa hieman Pikkulan päiväkotia huonommaksi myös työyhteisön ihmissuhteisiin liittyviä asioita, kuten työ-

ilmapiiriä, työyhteisön ongelmien käsittelyä, vapautta ilmaista mielipiteitä ja tiedonkulkua työyhteisössä. Myös henkilöstön arviot lähimmästä esimiehestä olivat hieman positiivisempia Pikkulan päiväkodissa. Näihin vastausten eroihin voi vaikuttaa myös päiväkodin johtajan fyysisen työpisteen sijainti. Johtajahan työskentelee Pikkulan päiväkodissa. Esimerkiksi tiedonkulku päiväkodin johtajalta tulee varmasti luonnollisemmin ja nopeammin Pikkulan päiväkodin henkilöstölle, kun taas Hirvasen päiväkodin henkilöstölle. Myös päiväkodin johtajan kyky puuttua työyhteisön epäkohtiin voidaan kokea Hirvasen päiväkodissa johtajan fyysisen työpisteen vuoksi huonommaksi, koska johtaja ei ole päivittäin tekemisissä työyhteisön epäkohtien kanssa.

Henkilöstö oli melko halutonta lähtemään työnkiertoon. Johtuuko tämä siitä, että he ovat tyytyväisiä nykyiseen työpaikkansa vai että he eivät jaksaa tai uskalla lähteä katsomaan muita työpaikkoja? Vastaukseen saattaa myös vaikuttaa se, että Hirvasen päiväkotia on vasta perustettu ja henkilöstö on siellä uutta, eikä edellisestä työpaikan vaihdoksesta ole vielä kauaa. Hirvasen päiväkodissa henkilöstö oli työskennellyt keskimäärin vain noin vuoden kyseisessä työpaikassa ja Pikkulan päiväkodissa kaksi vastaajista oli työskennellyt hieman yli vuoden ja yksi noin kuusitoista vuotta, joista osan ajasta oli ollut muun muassa hoitovapaalla.

Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arviointi vähintään kaksi kertaa vuodessa yhdessä vanhempien kanssa sai henkilöstön vastauksissa alle hyvän keskiarvon. Päiväkodeissa tehdään jokaiselle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, mutta vain erityislapsilla niitä arvioidaan keväisin. Muiden lasten varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumista ei arvioida ollenkaan. Arviointi olisi kuitenkin hyvin tärkeää kaikkien lasten osalta, sillä arvioinnin tavoitteena on arvioida kuinka määritellyt tavoitteet on saavutettu.

Henkilöstö arvioi lasten huomioimista arkipäivän tilanteissa. Yleisesti ottaen henkilöstö koki huomioivansa lapsia keskiarvoisesti hyvin, mutta lasten toivomusten ja mielipiteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa jäi vastauksien keskiarvolta alle hyvän. Kokeeko henkilöstö, että lapsien ottaminen mukaan suunnitteluun vie enemmän aikaa ja heillä ei ole siihen mahdollisuutta? Onko aikuislähtöinen toiminnan suunnittelu helpompaa? Henkilöstön vastausten välillä päiväkodeissa oli myös eroa koskien jokaisen lapsen vastaanottamista ja hyvästelemistä päivittäin. Pikkulan päiväkodin henkilöstö koki vastaanottavansa ja hyvästelevänsä lapset henkilökohtaisesti päivittäin kes-

kiarvolla hieman alle hyvän, kun taas Hirvasen päiväkodin henkilöstön vastausten keskiarvo oli hieman alle erinomaisen. Onko Hirvasessa työstetty asiaa henkilöstön kesken enemmän ja täten panostettu asiaan enemmän? Hirvasen päiväkodin arvoissa onkin, että jokaista lasta huomioitaisiin yksilöllisesti päivittäin.

Pikkulan päiväkodin lasten vanhemmat arvioivat asiointia päiväkodin johtajan kanssa keskiarvolla 4,8, kun taas Hirvasen päiväkodin vanhemmat 4,0 asteikolla 1 (Huono)-5 (Erinomainen). Vastausten ero saattaa johtua päiväkodin johtajan fyysisestä työpaikasta, mikä sijaitsee Pikkulan päiväkodissa. Päiväkodin johtaja työskentelee täällä yhtenä ryhmän työntekijänä, joten vanhempien on varmasti helpompi häntä lähestyä Pikkulassa, koska näkevät johtajaa lähes päivittäin.

Tutkimuksessa oli joitakin kohtia, joita vanhemmat olivat arvioineet numeraalisesti hyväksi, mutta sanallisesti olivat kommentoineet asioita kuitenkin paljon. Tällainen kohta oli Pikkulan päiväkodin osalta aukiolo ajat. Vanhemmat olivat arvioineet aukioloajat numeraalisesti lähes erinomaiseksi, mutta sanallisesti olivat kommentoineet aktiivisesti, että toivoisivat päiväkodin olevan iltapäisin kello 17.30 asti auki. Hirvasen päiväkodissa vastaavanlainen ilmiö oli vanhempien arvio koskien tunnelmaa päiväkodissa lasta hakiessa. Vaikka Hirvasen päiväkodin vanhemmat antoivat keskiarvoksi hyvän tunnelmalle päivähoidossa lasta hakiessa, he olivat sanallisesti kommentoineet hyvinkin aktiivisesti sitä. Useat vanhemmat halusivat lisää tietoa lapsen päivästä hakiessa lastaan hoidosta.

Yhteistyömuodot

Molemmat päiväkodit painottavat arvoissaan yhteistyötä vanhempien kanssa. Tässä tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää millaisia yhteistyömuotoja vanhemmat pitivät tärkeinä. Tutkimustulosten mukaan vanhemmat pitivät tärkeimpänä yhteistyömuotona päivittäisiä keskusteluja. Toiseksi suosituimmaksi yhteistyömuodoksi nousivat perhekohtaiset keskustelut ja kolmanneksi tärkeimmäksi tiedottavat vanhempainillat. Hoitajien vierailuja kodeissa vanhemmat arvostivat vähiten. Myös vanhempainiltoja, joissa on asiantuntija tai muu vieras sekä vanhempainoimikuntaa vanhemmat pitivät vähemmän tärkeinä yhteistyömuotoina.

Tutkimustulokset vanhempien mielipiteistä eri yhteistyömuotoja kohtaan ovat hyvin samansuuntaisia Jääskeläisen (2000, 59-60) tekemän tutkimuksen kanssa. Kyseisen

tutkimuksen mukaan vanhemmat pitivät tärkeimpänä yhteistyömuotona päivittäisiä keskusteluja ja toiseksi tärkeimpänä perhekohtaisia keskusteluja. Tutkimuksen mukaan vanhemmat pitivät kolmanneksi tärkeimpänä perheiden yhteisiä tapahtumia, kuten retkiä ja juhlia. Vähiten tärkeimpinä yhteistyömuotoina vanhemmat pitivät hoitajien vierailuja lasten koteihin, vanhempaintoimikuntia sekä vanhempien osallistumista toimintaan.

On hyvin tärkeää, että jokaiselle perheelle löydetään sopivat yhteistyömuodot. Se mikä sopii jollekin henkilölle, ei välttämättä istukkaan jollekin toiselle. Myös eri elämäntilanteissa sama perhe voi hyötyä erilaisista yhteistyömuodoista. Olennaista onkin perheiden yksilöllisyyden kunnioitus ja asiakaslähtöinen lähestymistapa. Tärkeää olisi löytää jokaiselle perheelle toimiva yhteistyömuoto perheen omista lähtökohdista käsin, joka yhdistäisi perheiden tarpeet sekä yhteiset linjaukset toimivaksi kokonaisuudeksi.

Laatu vanhempien ja henkilökunnan kuvaamana

Tämä tutkimus kartoitti myös niin vanhempien kuin henkilöstön mielipiteitä siitä, mitä heidän mielestään on yleensä laadukas päivähoito. Jokainen eri ryhmä, niin lapset, vanhemmat, henkilöstö kuin hallinto näkevät yleensä laadun omalla tavallaan. Jokaisen ryhmän sisällä on myös jokaisella yksilöllä oma näkemys siitä, mitä laadukkuus on. Tauriainen (2000) puhuu tutkimuksessaan yhteisen laadun tärkeydestä. Hänen mukaansa esimerkiksi vanhempien ja henkilöstön välisessä yhteistyössä jaetaan tietoa ja arvioidaan molempien kokemuksia ja näin ollen molemmille osapuolelle syntyy uutta ymmärrystä. Tästä ymmärryksestä henkilöiden laatuksitykset muotoutuvat uudelleen. Kun eri ryhmillä, lapsilla, vanhemmilla, henkilöstöllä ja hallituksella on samanlaisia ajatuksia siitä, mitä laadukkuus varhaiskasvatuksessa on, puhutaan Tauriainen mukaan heidän yhteisen laadun ytimeistä. Kun nämä eri osapuolet arvostavat kutakuinkin samoja asioita, on niiden laatuksityöiden kehittäminen myös helpompaa. (Tauriainen 2000, 192.)

Tässä tutkimuksessa vanhemmat ja henkilöstö nostivat erilaisia laatuksityöitä esille, vaikka heillä oli myös yhteisiä laadun tekijöitä nimettyinä. Henkilöstö ei niinkään nähnyt tärkeänä laadun elementtinä henkilökunnan pysyvyyttä, mutta vanhempien vastauksissa se nousi usein esille. Henkilökunta taas nosti esille ryhmien koon, mitä vanhemmat eivät ehkä tule ajatelleeksi, koska eivät näe niin läheltä päiväkodin arkea

ja suurien ryhmä kokojen tuomia haittoja. Molemmat taas arvostivat muun muassa kasvatuskumppanuutta ja turvallista fyysistä ympäristöä. Toivottavasti tämä tutkimus aukaisisi eri osapuolet näkemään toistensa näkemyksiä ja rakentamaan näin yhteistä ja parempaa laatua.

Verratessa tämän tutkimuksen vanhempien ja henkilöstön vastauksia siitä mitä heidän mielestään on laadukas päivähoito yleensä aiempiin tehtyihin tutkimuksiin, kuten Mikkosen (2002) ja Väisäsen (2000) tutkimuksiin, tulokset olivat hyvin samansuuntaisia. Niin vanhemmat kuin henkilöstö olivat nostaneet samoja laatutekijöitä esille.

Tutkimus oppimisprosessina

Tämän tutkimuksen tekeminen oli minulle pitkä ja kasvattava oppimisprosessi. Tämä tutkimus selkiinnytti itselleni päivähoidon laadun taustalla olleita teoreettisia näkemyksiä ja perehdytti laadun määrittelyn ja laadun arvioinnin eri näkökulmiin palvelen näin omia tarpeitani. Sain myös paljon tietoa siitä, mitä eri ryhmät, niin lapset, vanhemmat kuin henkilöstö ajattelevat laadusta ja mitä laatutekijöitä he arvostavat. Uskon, että tämän tutkimuksen myötä minulla on paljon eväitä työskennellä varhaiskasvatuksessa. Osaan arvostaa ja ottaa huomioon eri toimijoiden ajatuksia laadukkaan varhaiskasvatuksen suunnitteluun.

9.3 Jatkotutkimusaiheita

Olisi mielenkiintoista saada tietää vaikuttavatko eri tutkimusmenetelmät tutkimuksen tuloksiin ja jos vaikuttavat, niin miten ja kuinka paljon. Olisi mielenkiintoista tehdä laadunarviointi niin Pikkulan kuin Hirvasen päiväkotiin teemahaastatteluin lapsille, vanhemmille ja henkilöstölle ja katsoa millaisia tutkimustuloksia siitä tulisi. Tämä tutkimus toi selkeästi esille vanhempien ja henkilöstön kehittämisehdotuksia päiväkodeille. Yksi jatkotutkimusaihe olisikin seurata onko tässä tutkimuksessa esiinnousseita kehittämisehdotuksia pystytty jalkauttamaan käytäntöön.

Eräs mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi tutkia henkilökunnan välisiä laatukäsityksiä. Päiväkodeissa työskentelee hyvin monenlaisia koulutuksen saaneita henkilöitä, joilla on myös omanlainen työkokemuksensa. Näiden henkilöiden laatukäsitykset voivat poiketa suurestikin toisistaan. Tässä tutkimuksessa ei pyritty tavoittamaan näitä eroja,

mutta se olisi mielenkiintoinen oma tutkimusaiheensa. Tutkimusta voisi myös laajentaa ryhmäperhepäiväkoteihin ja perhepäivähoitajiin. Tutkimuksessa voisi tutkia myös, että onko näiden ryhmien välillä laatu käsityksissä eroja.

LÄHTEET

- Aatsinki, T. 2008. Vs: Opinnäytetyö. Sähköpostiviesti 25.1.2008. Vastaanottaja A. Hietikko.
- Ainasoja, T. 2006. Varhaiskasvatuksen laadunarvioinnissa kirjavia käytäntöjä. Lastentarha 1, 18.
- Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239. Viitattu 31.3.2008. Valtionsäädöstietopankki. Wwww.finlex.fi, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 1973, 16.3.1973/239.
- Asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.7.2005/608. Viitattu 31.3.2008. Valtion säädöstietopankki. Wwww.finlex.fi, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 2005, 29.7.2005.
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000. Opetushallitus. Helsinki: Yliopistopaino.
- Estola, E. 1999. Varhaiskasvatus lastentarhanopettajan silmin – Narratiiviselämäkerrallinen tutkimus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 131-148.
- Fontaine, N. S., Torre, L. D., Grafwallner R. & Underhill, B. 2006. Increasing quality in early care and learning environments. *Early Child Development and Care*. 2, 157-169.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5. uud. p. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu p. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Honkanen, J. & Syrjälä, J. 2000. Lapsen oikeudet. Helsinki: Suomen YK-liitto ry.
- Hujala, E. 2004. Arviointia perhelähtöisyyden toteutumisesta päivähoidossa. Teoksessa Arvioidaan yhdessä – Näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Toim. Kupila, P. Tampere: Tammer-Paino Oy, 87-90.
- Hujala, E. & Heikko, J. 2008. Jaettu johtajuus päivähoidossa. Lastentarha 1, 32-35.
- Hujala, E., Parrila, S., Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. 2. p. Oulun yliopisto. Varhaiskasvatuskeskus.
- Hujala-Huttunen, E. & Nivala V. 1996. Yhteistyö päivähoidossa - Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulun yliopisto: Varhaiskasvatus 90 Oy.
- Hujala-Huttunen, E. & Tauriainen, L. 1995. Laadunarviointi varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto: Kasvatustieteiden tiedekunta. Varhaiskasvatuskeskus.

Hujala, E., Puroila A.-M., Parrila-Haapakoski S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Häkki, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. 2006. Lapsen parhaaksi – Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki: Edita Prima.

Juuti, P. & Vuorela, A. 2002. Johtaminen ja työyhteisön hyvinvointi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jääskeläinen, M. 2000. Turvallista yhdessä elämistä iloiseen ja suruineen - Päivähoidon laatu vanhempien näkökulmasta. Jyväskylän maalaiskunnan päivähoitolaisten vanhempien arvioita lastensa hoitopaikasta ja näkemyksiä päivähoiton laadusta. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto, varhaiskasvatuksen laitos. Viitattu 24.4.2008. <http://thesis.jyu.fi/f/mjaaskelainen.pdf>

Karila, K. 2001. Moniammatillisuus ja päiväkotitoiminnan suunnittelun perusteita. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoitossa – Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY, 271-289.

Karila, K. & Nummenmaa, A. 2001. Matkalla moniammatillisuuteen - kasvatuskohteena päiväkotiki. Helsinki: WSOY.

Kataja-aho, S. Vs: Vastaus kysymykseesi. Sähköpostiviesti 18.11.2008. Vastaanottaja A. Hietikko.

Keskinen, S. & Virjonen H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Kettunen, T., Ihalainen, J. & Heikkinen H. 2001. Monimuotoinen sosiaaliturva. 3. p. Helsinki: WSOY.

Kiesiläinen, L. 2001. Vuorovaikutus ammattina. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoitossa – Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY, 254-268.

Krongvist, E-L. 2001. Ystävykset yhdessä – vuorovaikutussuhteet lapsen kehityksessä. Teoksessa Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Toim. Hujala, E. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 58-77.

Kuntalaki 17.3.1995/365. Viitattu 31.3.2008. Valtion säädöstietopankki. www.finlex.fi, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 17.3.1995/365.

Kupila, P. 2007. Asiantuntijuus rakentuu monin eri tavoin. Lastentarha 3, 40-41.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2007. Arki lapsen kokemana. Artikkelijulk. 21.8.2007. Viitattu 29.3.2008. www.jyu.fi, kasvatustieteiden tiedekunta, laitokset ja yksiköt, lapset, nuoret ja kasvamisen ympäristöt, valtakunnallinen lapsuudentutkimisen verkosto, julkaisuja, arki lapsen kokemana.

Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa 2004. Alila, K. & Parrila, S. (toim.) Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:17. Helsinki.

Lahtinen, S. 2007. Päiväkotihoidon laatu lasten subjektiivisen hyvinvoinnin näkökulmasta – Jyväskyläläiset lapset palautteen antajina. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto, varhaiskasvatuksen laitos. Viitattu 2.4.2008. http://thesis.jyu.fi/07/URN_NBN_fi_jyu-2007272.pdf

Laki lasten päivähoidosta. 19.1.1973/36. Viitattu 29.3.2008. Valtion säädöstietopankki. www.finlex.fi, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 1973, 19.1.1973/36.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272. Viitattu 31.3.2008. Valtion säädöstietopankki. www.finlex.fi, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 2005, 29.4.2005/272.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta 22.9.2000/812. Viitattu 31.3.2008. Valtion säädöstietopankki. www.finlex.fi, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 2000, 22.9.2000/812.

Lammi-Taskula, J. & Varsa, H. 2001. Vanhemmuuden aika: Vanhemmuuden tukemisen käytännöt ja haasteet osana neuvoloiden ja päiväkotien työtä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus.

Lapsen oikeuksien sopimus 2008. Viitattu 28.9.2008. Sosiaaliportti. www.sosiaaliportti.fi, lastensuojelun käsikirja, ehkäisevä lastensuojelutyö, ehkäisevän lastensuojelun tavoitteet, lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteita

Lasten päivähoiton ja esiopetuksen laatutavoitteet 1996. Euroopan yhteisöjen komission lastenhoitoa ja muita toimenpiteitä käsittelevä Verkosto naisten ja miesten työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu 30.3.2008. Valtion säädöstietopankki. www.finlex.fi, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 2007, 13.4.2007/417.

Leino, A. 2006. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa – Vanhempien ja lastentarhan opettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelma-keskusteluista. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto, käyttäytymistieteellinen tiedekunta, soveltavan kasvatustieteen laitos, kasvatustieteen (varhaiskasvatus) koulutus. Viitattu 27.3.2008. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/sovel/pg/leino/kasvatus.pdf>

Mikkonen, K. 2002. ”Se on koko perheen elämää” – Vanhempien käsityksiä päivähoiton laadusta. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto, varhaiskasvatuksen laitos. Viitattu 11.4.2008. <http://thesis.jyu.fi/h/kmikko.pdf>

Munter, H. 2001. Pienten lasten vertaissuhteet ja ystävyys. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoitossa – Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY, 93-113.

Määttä, P. 1999. Perhe asiantuntijana – Erityiskasvatuksen ja kuntoutuksen käytännöt. Jyväskylä: Gummerus.

Oleander, S. 2006. Kohti varhaiskasvatuksen ja opetustoimen yhteistä hallintoa - Selvitys päivähoiton hallinnonalan muutoksesta. Viitattu 20.3.2008. [Www.lastentarha.fi](http://www.lastentarha.fi), julkaisut, tutkimusraportit, kohti varhaiskasvatuksen ja opetustoimen yhteistä hallintoa, 2006.

Parrila, S. 2002. Laadunhallinta perhepäivähoidon kehittämisen lähtökohtana. Teoksesta: Alho-Kivi, Keskinen. Kodissa vaan ei kotona – Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Vammala: Kirjapaino Oy, 198-225.

Parrila, S. 2004. Laatu päivähoitoa koskevassa varhaiskasvatustutkimuksessa. Teoksessa: Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Toim. R. Ruokolainen & K. Alila. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6, 69-79.

Salmela, T. 1997. Asiakaspalautteen haaste. Menetelmiä ja esimerkkejä. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Julkaisu 9/2002. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/31. Viitattu 31.3.2008. Valtion säädöstietopankki. [Www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, 1999, 11.6.1999/31.

Tauriainen, L. 2000. Kohti yleistä laatua: Henkilökunnan, vanhempien ja lasten laatu-käsitykset päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 165.

Turja, L. 2004. Lapset laadun määrittäjinä ja arvioijina. Teoksesta: Kupila, P. Arvioidaan yhdessä – Näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Tampere: Tammer-Paino Oy, 9-29.

Uurainen. 2007. Viitattu 10.4.2007. [Www.uurainen.fi](http://www.uurainen.fi), palvelut, sosiaalipalvelut, päivähoito.

Uuraisten kunta / päivähoito 2005. Esite.

Uuraisten varhaiskasvatussuunnitelma 2005.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:29. Viitattu 29.3.2008. [Www.stm.fi](http://www.stm.fi), julkaisuja, julkaisuja 1993-2003, vuodelta 2002, varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, koko dokumentti.

Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2005. 2. tark. p. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Veijonen, H. 2008. Päiväkodin johtaja, Uuraisten kunta. Puhelinkeskustelu 14.11.2008.

Väisänen, M-L. 2000. Ovi avoinna päiväkotiin – Päivähoidon laadullista tarkastelua vanhempien, työntekijöiden ja kaupungin luottamushenkilöiden kuvaamana. Pro gra-

du tutkielma. Jyväskylän yliopisto, varhaiskasvatuksen laitos. Viitattu 23.4.2008.
<http://thesis.jyu.fi/g/mlvaisanen.pdf>

Yhteistyö päivähoidon ja varhaiskasvatuksen kanssa 2004. Lastenneuvola opas
1.6.2004, Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 27.3.2008. [Www.terveysportti.fi](http://www.terveysportti.fi),
lastenneuvolaopas, moniammatillista yhteistyötä lapsiperheiden hyväksi, yhteistyö
kunnan sisällä, yhteistyö päivähoidon ja varhaiskasvatuksen kanssa.

LIITTEET

Liite 1.

Hyvät 3-5-vuotiaiden lasten vanhemmat!

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa Sosionomiksi kolmatta vuotta. Suuntaudun opinnoissani varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiseen työhön. Olen tekemässä opinnäytetyönäni Uuraisten päiväkoteihin laadunarviointia vanhempien, 3-5-vuotiaiden lasten sekä päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää päiväkotien laatua, sen vahvuuksia ja kehittämistarpeita.

Pyydän Teitä ystävällisesti täyttämään oheisen lomakkeen yhdessä lapsenne kanssa ja palauttamaan sen lapsenne päivähoitopaikkaan sille varattuun paikkaan viimeistään 20.3.2008. Voitte vastata kyselylomakkeeseen nimettömänä suljetussa kirjekuoressa. Antamanne vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselylomake muodostuu kahdestatoista kysymyksestä, joissa lapsi saa kertoa oman mielipiteensä päivähoitoon liittyvistä asioista. Lapsi voi vanhemman opastuksella ruksittaa tai värittää ilmeen, mikä kuvaa lapsen tyytyväisyyttä kyseiseen kysymykseen. Olisin hyvin tyytyväinen, jos kirjoittaisitte lapsenne kommentteja paperin kääntöpuolelle.

Olen saanut luvan laadunarvioinnin suorittamiseen Uuraisten kunnan päivähoiton johtaja Tiina Aatsingilta. Opinnäytetyötäni ohjaa Jyväskylän ammattikorkeakoulussa sosiaalialan yliopettaja Timo Hintikka. Mikäli Teillä on jotakin kysyttävää aiheeseen liittyen, voitte ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Kiitos jo etukäteen yhteistyöstänne!

Vastauksia odotellen,

Sosionomi opiskelija

Anne Hietikko

xxx-xxxxxxx

Liite 2.**Kysely 3-5-vuotiaille päiväkodissa oleville lapsille**

Päiväkoti

- a) Pikkulan päiväkoti
- b) Hirvasen päiväkoti

Lapsen ikä _____

Lapsen sukupuoli: Tyttö / Poika

Rastita valitsemasi vaihtoehto**4 = erinomainen, 3 = hyvä, 2 = kohtalainen, 1 = huono****4****3****2****1**

1. Kuinka viihdyt yleensä päiväkodissa?				
2. Millä mielellä tulet yleensä päiväkotiin?				
3. Millä mielellä lähdet yleensä kotiin päiväkotipäivän jälkeen?				
4. Miten leikkisi sujuvat päiväkodissa?				
5. Mitä mieltä olet päiväkodissa tarjottavasta ruuasta?				
6. Mitä mieltä olet päiväkodin aikuisista?				
7. Mitä mieltä olet ulkoilusta?				
8. Mitä mieltä olet nukkumisesta?				
9. Mitä mieltä olet päiväkodin pihasta?				
10. Mitä mieltä olet päiväkodin säännöistä?				
11. Miten tulet toimeen kavereiden kanssa päiväkodissa?				
12. Onko sinulla riittävästi tekemistä päiväkodissa?				

Haluatko vielä kertoa jotain päiväkodistasi? (Ajatuksia kääntöpuolelle.)

KIITOS VASTAUKSESTASI!

Liite 3.

Hyvät vanhemmat!

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa Sosionomiksi kolmatta vuotta. Suuntaudun opinnoissani varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiseen työhön. Olen tekemässä opinnäytetyönäni Uuraisten päiväkoteihin laadunarviointia vanhempien, 3-5-vuotiaiden lasten sekä päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää päiväkotien laatua, sen vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Pyydän Teitä ystävällisesti täyttämään oheisen lomakkeen ja palauttamaan sen lapsenne päivähoitopaikkaan sille varattuun paikkaan viimeistään 20.3.2008. Voitte vastata kyselylomakkeeseen nimettömänä. Antamanne vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselylomakkeen 1-34 kysymykset ovat strukturoituja kysymyksiä, joissa voitte arvioida päivähoiton laatua asteikolla 1-5. Kysymykset 35-42 ovat myös strukturoituja asteikolla 1-4 koskien päiväkodin ja kodin yhteistyömuotoja. Kysymykset 43 ja 45 ovat avoimia kysymyksiä, joissa selvitetään vanhempien käsityksiä laadusta ja sen kehittämisestä. Toivon, että perustelette vastauksiinne papereiden kääntöpuolelle, erityisesti silloin, jos ette ole tyytyväisiä johonkin kohtaan.

Olen saanut luvan laadunarvioinnin suorittamiseen Uuraisten kunnan päivähoiton johtaja Tiina Aatsingilta. Opinnäytetyötäni ohjaa Jyväskylän ammattikorkeakoulussa sosiaalialan yliopettaja Timo Hintikka. Mikäli Teillä on jotakin kysyttävää aiheeseen liittyen, voitte ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Kiitos jo etukäteen yhteistyöstänne!

Vastauksia odotellen,

Sosionomi opiskelija

Anne Hietikko

xxx-xxxxxxx

Liite 4.**PÄIVÄHOIDON TOIMINNAN ARVIOINTIA****TAUSTATIETOJA:**

1. Vastaaja
 - a. Äiti
 - b. Isä
 - c. Molemmat
 - d. Muu huoltaja

2. Päiväkodissa olevan lapsemme / olevien lastemme ikä / iät _____ vuotta, sukupuoli / sukupuolet _____.

3. Päivähoitopaikka
 - a. Pikkulan päiväkoti
 - b. Hirvasen päiväkoti

4. Lapsemme on
 - a. Kokopäivä hoidossa
 - b. Osapäivä hoidossa

5. Lapsemme on ollut kyseisessä päiväkodissa
 - a. Vähemmän kuin 6 kk.
 - b. 6 kk-1 v.
 - c. 1 v.-2 v.
 - d. Enemmän kuin kaksi vuotta.

MITEN ARVIOITTE SEURAAVAT ASIAT?

	Erinomainen	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Huono
Päivähoidon saatavuus, ulkoiset puitteet					
1. Päivähoitopaikan aukiolot vastaavat perheenne tarpeita	5	4	3	2	1
2. Loma-aikojen hoitojärjestelyjen sujuvuus	5	4	3	2	1
3. Päiväkodin sijainti	5	4	3	2	1
4. Päiväkodin pihan toimivuus	5	4	3	2	1
5. Päiväkodin pihan turvallisuus	5	4	3	2	1
6. Päiväkodin sisätilojen toimivuus	5	4	3	2	1
7. Päiväkodin sisätilojen turvallisuus	5	4	3	2	1
8. Lapsiryhmän koko	5	4	3	2	1
9. Henkilökunnan määrä	5	4	3	2	1
10. Henkilökunnan pysyvyys	5	4	3	2	1
Päiväkodin toiminta, kasvatusprosessi					
11. Päiväkodin ruokailut	5	4	3	2	1
12. Ulkoilun riittävyys	5	4	3	2	1
13. Päivälevon sopivuus	5	4	3	2	1
14. Toiminta- ja leikki mahdollisuuksien monipuolisuus	5	4	3	2	1
15. Huolehtiminen lasten pukeutumisesta	5	4	3	2	1
16. Lasten omatoimisuuden tukeminen	5	4	3	2	1
17. Perheen erityistoivomusten huomiointi	5	4	3	2	1
18. Lapsen kehitystason, taipumusten ja erityistarpeiden huomioiminen	5	4	3	2	1
19. Henkilökunnan suhtautuminen lapsiin	5	4	3	2	1
20. Lapsen tiedonhalun / oppimisen tukeminen	5	4	3	2	1
21. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja arviointi yhdessä henkilökunnan kanssa	5	4	3	2	1

	Erinomainen	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Huono
22. Henkilökunnan tuki lapsille heidän keskinäisissä vuorovaikutus- ja ystävyyssuhteiden kehittämisessä	5	4	3	2	1
Henkilöstöön liittyvät asiat, yhteistyö päiväkodin ja kodin välillä					
23. Tunnelma päiväkodissa ensitapaamisella	5	4	3	2	1
24. Lapsen tutustumisen järjestäminen päiväkotiin hoidon alkaessa	5	4	3	2	1
25. Kohtaaminen päiväkodissa					
a) lasta tuodessa	5	4	3	2	1
b) lasta hakiessa	5	4	3	2	1
26. Henkilökunnan suhtautuminen vanhempiin	5	4	3	2	1
27. Henkilökunnan ammattitaito	5	4	3	2	1
28. Perheen ja päiväkodin välinen yhteistyö	5	4	3	2	1
29. Asiointi päiväkodin johtajan kanssa	5	4	3	2	1
31. Tiedottaminen					
a) Hoitopaikan hakemisesta	5	4	3	2	1
b) Hoitopaikan saamisesta	5	4	3	2	1
c) Päivähoitomaksujärjestelmästä	5	4	3	2	1
d) Hoitopaikan toiminnasta (retket, tapahtumat, vanhempainillat)	5	4	3	2	1
32. Mahdollisuutenne vaikuttaa päiväkodin toimintaan	5	4	3	2	1
33. Halukkuutenne vaikuttaa päiväkodin toimintaan	5	4	3	2	1
Toiminnan toteutuminen					
34. Lapsen viihtyminen päiväkodissa	5	4	3	2	1

MITÄ SEURAAVISTA YHTEISTYÖMUODOISTA PIDÄTTE TÄRKEINÄ?

	Erittäin tärkeänä	Melko tärkeänä	Vähemmän tärkeänä	Ei ole tärkeä
35. Päivittäiset keskustelut	4	3	2	1
36. Perhekohtaiset keskustelut	4	3	2	1
37. Tiedottavat vanhempainillat	4	3	2	1
38. Vanhempainillat, joissa on asiantuntija tai muu vieras	4	3	2	1
39. Perheiden yhteiset tapahtumat (juhlat, retket tms.)	4	3	2	1
40. Vanhempaintoimikunta	4	3	2	1
41. Hoitajien vierailut lasten kotona	4	3	2	1
42. Vanhempien osallistuminen toimintaan	4	3	2	1

43. Mitä on mielestänne laadukas päivähoito?

44. Toteutuuko se lapsen hoitopaikassa?

- a) Ei toteudu b) Toteutuu välttävästi
c) Toteutuu tyydyttävästi / osittain d) Toteutuu melko hyvin
e) Toteutuu, olemme tyytyväisiä

45. Mitä kehitettävää / parannettavaa on päiväkodissa?

46. Minkä arvosanan annatte päiväkodille?

- Erinomainen (5) Hyvä (4) Tyydyttävä (3) Välttävä (2) Huono (1)

Lämmin kiitos vastauksistanne!

Liite 5.

Hyvät työntekijät!

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa Sosionomiksi kolmatta vuotta. Suuntaudun opinnoissani varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiseen työhön. Olen tekemässä opinnäytetyönäni Uuraisten päiväkoteihin laadunarviointia vanhempien, 3-5-vuotiaiden lasten sekä päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää päiväkotien laatua, sen vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Pyydän Teitä ystävällisesti täyttämään oheisen lomakkeen ja palauttamaan sen sille varattuun paikkaan viimeistään 20.3.2008. Voitte vastata kyselylomakkeeseen nimettömänä suljetussa kirjekuoressa. Antamanne vastukset käsitellään luottamuksellisesti.

Olen saanut luvan laadunarvioinnin suorittamiseen Uuraisten kunnan päivähoidon johtaja Tiina Aatsingilta. Opinnäytetyötäni ohjaa Jyväskylän ammattikorkeakoulussa sosiaalialan yliopettaja Timo Hintikka.

Kysyn mielipiteitäsi päivähoidon eri asiakokonaisuuksista. Vastaa strukturoituihin kysymyksiin merkitsemällä ympyrällä sopivimmaksi katsomasi vaihtoehto. Toivon, että perustelet vastauksiasi papereiden kääntöpuolelle sekä niille varatuille paikoille aina kunkin kyselyosion jälkeen, etenkin jos jokin kohta on mielestäsi välttävä tai heikko. Kyselylomakkeissa lähimmällä esimiehellä tarkoitetaan päiväkotisi johtajaa.

Kysymykset 44 ja 46 ovat avoimia kysymyksiä koskien omia näkemyksiäsi päivähoidon laadusta sekä mielipiteitäsi siitä, kuinka päiväkotisi toimintaa tulisi kehittää. Kyseisiin kysymyksiin voit miettiä hoitopaikan hakuun ja saantiin liittyviä seikkoja, päiväkodin aukiolo aikoja, päiväkoti tiloja, lasten saamaa perushoitoa, lasten kasvatusta ja yksilöllistä huomioimista, päiväkotitoiminnan puitteita, perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä, perheiden mahdollisuuksia vaikuttaa päivähoitoon jne.

Kiitos jo etukäteen yhteistyöstäsi! Mikäli Sinulla nousee kysymyksiä kyseiseen tutkimukseen liittyen, voit ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Vastauksia odotellen,

Sosionomi opiskelija

Anne Hietikko

xxx-xxxxxxx

Liite 6.**PÄIVÄKODIN HENKILÖSTÖN TYYTYVÄISYYS &
PÄIVÄKOTITOIMINNAN ARVIOINTI HENKILÖSTÖN NÄKÖ-
KULMASTA****TAUSTATIETOJA:**

1. Koulutukseni
 - a. Peruskoulu / keskikoulu
 - b. Ylioppilas
 - c. Lastenhoitajakoulutus (sis. lähihoitaja, päivähoitaja)
 - d. Lastentarhanopettajan koulutus (sis. vk:n kandi, maisteri)
 - e. Sosionomi / sosiaalikasvattaja koulutus
 - f. Joku muu _____

2. Olen työskennellyt päivähoitoalalla _____ vuotta, josta kyseisessä päiväkodissa _____ vuotta.

3. Työskentelen
 - a. Pikkulan päiväkodissa, _____-vuotiaiden lasten ryhmässä.
 - b. Hirvasen päiväkodissa, _____-vuotiaiden lasten ryhmässä.

YMPÄRÖI VALITSEMASI VAIHTOEHTO

Erinomainen Hyvä Tyydyttävä Välttävä Heikko

Johtaminen ja esimiestoiminnot

1. Millainen on lähimmän esimiehesi					
a) Kuuntelutaito (Kuuntelee sinua)	5	4	3	2	1
b) Palautteen anto työstäsi	5	4	3	2	1
c) Avun ja tuen anto tarvittaessa Sinulle	5	4	3	2	1
d) Aktiivisuus työyhteisön kehittämisessä	5	4	3	2	1
e) Kyky puuttua työyhteisön epäkohtiin	5	4	3	2	1
f) Toiminnan puolueettomuus ja oikeudenmukaisuus	5	4	3	2	1
2. Toimeentulemisestäsi lähimmän esimiehesi kanssa	5	4	3	2	1
3. Lähimmän esimiehesi kanssa käytyjen kehityskeskustelujen tarpeellisuus	5	4	3	2	1
4. Mahdollisuutesi saada vastuuta työssäsi	5	4	3	2	1
5. Mahdollisuutesi vaikuttaa oman työsi suoritustapaan	5	4	3	2	1
6. Työyhteisösi asioiden käsittely yhteisissä kokouksissa	5	4	3	2	1
7. Yhteistyösi päivähoiton johtajan kanssa	5	4	3	2	1

Jos kehitettävää, niin miten:

Erinomainen Hyvä Tyydyttävä Välttävä Heikko

Työyhteisön ihmissuhteet ja kehitysmahdollisuudet

8. Työyhteisösi jäsenten yhteistyökyky	5	4	3	2	1
9. Työyhteisösi ilmapiiri	5	4	3	2	1
10. Työyhteisösi työmoraali	5	4	3	2	1
11. Työyhteisössäsi ongelmien käsittely	5	4	3	2	1
12. Työntekijöiden vapaus ilmaista mielipiteensä vapaasti	5	4	3	2	1
13. Työyhteisössäsi toisen työn arvostaminen	5	4	3	2	1
14. Työsi tarjoamat mahdollisuudet ammatilliseen kasvuusi ja kehitykseen	5	4	3	2	1
15. Mahdollisuutesi osallistua täydennyskoulutuksiin	5	4	3	2	1
16. Työyhteisössäsi uusiin ideoihin suhtautuminen	5	4	3	2	1
17. Tiedonkulku työyhteisösi sisällä	5	4	3	2	1
18. Halukkuutesi osallistua työnkiertoon	5	4	3	2	1

Jos kehitettävää, niin miten:

Työn organisointi ja sisältö

19. Mahdollisuutesi käyttää kykyjäsi, tietojasi, taitojasi	5	4	3	2	1
20. Työsi vaihtelevuus, haastavuus ja monipuolisuus	5	4	3	2	1
21. Työyhteisösi henkilöstömäärä verrattuna tehtäviin	5	4	3	2	1
22. Työyhteisösi työ- ja apuvälineet	5	4	3	2	1
23. Työyhteisössäsi käytettävät työmenetelmät tukevat perustehtäviä	5	4	3	2	1
24. Työyhteisösi työnjako	5	4	3	2	1
25. Halusi toimia nimenomaan nykyisessä työssäsi	5	4	3	2	1

Jos kehitettävää, niin miten:

Henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö

26. Arvostuksesi vanhempia kohtaan heidän asiantuntijuudesta koskien heidän omaa lastaan	5	4	3	2	1
27. Päivittäiset keskustelusi vanhempien kanssa lapsen kasvusta ja kehityksestä	5	4	3	2	1
28. Tiedotus vanhemmille päivähoidon asioista (päivittäiset keskustelut, kirjalliset tiedotteet ym.)	5	4	3	2	1
29. Perheen tarpeiden ja toiveiden selvittäminen	5	4	3	2	1
30. Lapsen henk. koht. varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen jokaiselle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa	5	4	3	2	1
31. Lapsen henk. koht. varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arviointi vähintään kaksi kertaa vuodessa yhdessä vanhempien kanssa	5	4	3	2	1
32. Vanhempien kanssa sovittujen kasvatukseen periaatteiden ja -tavoitteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa	5	4	3	2	1
33. Päiväkodin ja vanhempien välisestä yhteistyöstä muodoista keskusteleminen ja sopiminen jokaisen perheen kanssa erikseen	5	4	3	2	1
34. Vaitiolovelvollisuutesi noudattaminen lasten, muiden perheiden tai ulkopuolisten läsnäollessa	5	4	3	2	1

Jos kehitettävää, niin miten:

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

35. Neuvolan ja päiväkodin välinen yhteistyö	5	4	3	2	1
36. Päiväkodin ja esiopetuksen välinen yhteistyö	5	4	3	2	1

Jos kehitettävää, niin miten:

Lasten huomioiminen arkipäivän toiminnoissa

37. Lapsille antamasi hellyyden, läheisyyden ja ymmärryksen määrä	5	4	3	2	1
38. Antamasi rohkaisu lapsille omatoimisuuteen liittyen arkipäivän tilanteissa	5	4	3	2	1
39. Kuuntelutaitosi lapsia kohtaan arkipäivän tilanteissa	5	4	3	2	1
40. Antamasi tukeksi lasten keskinäisiin vuorovaikutus tilanteisiin arkipäivän tilanteissa	5	4	3	2	1
41. Lasten taustaa koskevan tiedon näkyminen arkipäivän toiminnoissasi	5	4	3	2	1
42. Jokaisen lapsen vastaanottaminen ja hyvästeleminen henkilökohtaisesti päivittäin	5	4	3	2	1
43. Lasten toivomusten ja mielipiteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa	5	4	3	2	1

Jos kehitettävää, niin miten:

44. Mitä on mielestäsi laadukas päivähöito?

45. Toteutuuko se päiväkodissa, jossa työskentelet?

- a) Ei toteudu b) Toteutuu välttävasti
 c) Toteutuu tyydyttävasti / osittain d) Toteutuu melko hyvin
 e) Toteutuu

46. Mitä kehitettävää / parannettavaa on päiväkodissa, jossa työskentelet?

Lämmin kiitos vaivannäöstäsi!

Liite 7.

Hyvät vanhemmat!

Olen saanut jo muutamilta takaisin laadunarviointiin liittyviä kyselyitä ja kiitän vastauksista erittäin lämpimästi! Niin vanhempien kuin lastenkin mielipiteet ovat erittäin tärkeitä luotettavan laadunarvioinnin ja täten päivähoidon kehittämisen kannalta.

Jotta arvioinnista tulisi mahdollisemman kattava, toivoisin vastauksia vielä niiltä, jotka eivät ole kaavaketta palauttaneet! Vastauksenne voitte palauttaa sille varattuun muovitaskuun suljetussa kirjekuoressa viimeistään 7.4.2008 mennessä. Korostan vielä, että tulen käsittelemään vastauksenne luottamuksellisesti.

Ystävällisin yhteistyö terveisin,
Sosionomi opiskelija Anne Hietikko

Liite 8.**Hirvasen päiväkoti lasten arviointi hoitopaikan toiminnasta**

	Erinomainen	Hyvä	Kohtalainen	Heikko	Keskiarvo
	%	%	%	%	
Päiväkodissa viihtyminen	20	80			3,2
Päiväkotiin tuleminen	20	60	20		3
Päiväkodista lähteminen	60	20	20		3,4
Leikkien sujuminen	60	20	20		3,4
Ruoka	40	60			3,4
Päiväkodin aikuiset	20	60	20		3
Ulkoilu	60	40			3,6
Nukkuminen	20	20	40	20	2,4
Päiväkodin piha	20	60	20		3
Päiväkodin säännöt	20	40	20	20	2,6
Kaverit	60	20	20		3,4
Tekemisen riittävyys	20	60	20		3

Pikkulan päiväkoti lasten arviot hoitopaikan toiminnasta

	Erinomainen	Hyvä	Kohtalainen	Heikko	Keskiarvo
	%	%	%	%	
Päiväkodissa viihtyminen	70	30	0	0	3,7
Päiväkotiin tuleminen	60	30	10	0	3,5
Päiväkodista lähteminen	70	0	20	10	3,3
Leikkien sujuminen	60	40	0	0	3,6
Ruoka	80	20	0	0	3,8
Päiväkodin aikuiset	90	0	10	0	3,8
Ulkoilu	80	10	10	0	3,7
Nukkuminen	20	70	10	0	3,1
Päiväkodin piha	90	10	0	0	3,9
Päiväkodin säännöt	60	40	0	0	3,6
Kaverit	80	10	10	0	3,7
Tekemisen riittävyys	90	10	0	0	3,9

Liite 9.**Hirvasen päiväkotiki lasten vanhempien arviot hoitopaikan toiminnasta**

	Erinom. %	Hyvä %	Tyydyt. %	Välttävä %	Huono %	Ei vast. Kpl	Ka.
Päivähoidon saatavuus,							
ulkoiset puitteet							
Aukioloajat	89	11	0	0	0		4,8
Loma-aikojen hoitojärjestelyt	56	44	0	0	0		4,6
Sijainti	33	56	11	0	0		4,2
Pihan toimivuus	11	44	44	0	0		3,7
Pihan turvallisuus	11	67	22	0	0		3,9
Sisätilojen toimivuus	22	67	11	0	0		4,1
Sisätilojen turvallisuus	33	56	11	0	0		4,2
Lapsiryhmän koko	11	67	11	11	0		3,8
Henkilökunnan määrä	22	56	22	0	0		4
Henkilökunnan pysyvyys	0	33	45	22	0		2,9
Päiväkodin toiminta,							
kasvatusprosessi							
Ruokailut	56	44	0	0	0		4,6
Ulkoilu	33	67	0	0	0		4,3
Päivälepo	33	67	0	0	0		4,3
Toiminta- ja leikki mahdollisuudet	33	56	11	0	0		4,2
Huolehtiminen lasten pukeutumisesta	33	56	11	0	0		4,2
Lasten omatoimisuuden tukeminen	44	56	0	0	0		4,4
Perheen erityistoivomusten huomioiminen	33	56	11	0	0		4,2
Lapsen kehitystason, taipumusten ja erityistarpeiden huomioiminen	22	78	0	0	0		4,2
Henkilökunnan suhtautuminen lapsiin	67	22	11	0	0		4,6
Lapsen tiedonhalun / oppimisen tukeminen	22	78	0	0	0		4,2
Lapsen henk.koht. varh.kasv.suun. laatiminen ja arviointi henkilökunnan kanssa	22	67	11	0	0		4,1
Henk.kunnan tuki lapsille lasten keskinäisissä vuorovaikutus- ja ystävyyssuhteissa	22	67	11	0	0		4,1
Henkilöstöön liittyvät asiat, yhteistyö päiväkodin sisällä							
Tunnelma päiväkodissa ensitapaamisella	22	78	0	0	0		4,2
Lapsen tutustumisen järjestäminen päiväkotiin hoidon alkaessa	56	44	0	0	0		4,6
Kohtaaminen päiväkodissa							
a) lasta tuodessa	33	67	0	0	0		4,3
b) lasta hakiessa	22	67	0	11	0		4
Henkilökunnan suhtautuminen vanhempiin	33	56	11	0	0		4,2
Henkilökunnan ammattitaito	44	44	12	0	0		4,3
Perheen ja päiväkodin välinen yhteistyö	22	78	0	0	0		4,2
Asiointi päiväkodin johtajan kanssa	11	56	11	0	0	22	4
Tiedottaminen							
a) Hoitopaikan hakemisesta	11	89	0	0	0		4,1
b) Hoitopaikan saamisesta	11	78	11	0	0		4
c) Päivähoitomaksu järjestelmästä	0	78	22	0	0		3,8
d) Hoitopaikan toiminnasta (retket ym.)	33	67	0	0	0		4,3
Mahdollisuus vaikuttaa toimintaan	0	78	22	0	0		3,8
Halukkuus vaikuttaa toimintaan	0	67	22	11	0		3,6
Toiminnan toteutuminen							
Lapsen viihtyminen päiväkodissa	22	56	22	0	0		4

Liite 10.**Pikkulan päiväkotien lasten vanhempien arviot lasten toiminnasta**

	Erinom. %	Hyvä %	Tyydyt. %	Välttävä %	Huono %	Ei vast. Kpl	Ka.
Päivähoidon saatavuus,							
ulkoiset puitteet							
Aukioloajat	64	27	9	0	0		4,5
Loma-aikojen hoitojärjestelyt	36	64	0	0	0		4,4
Sijainti	73	27	0	0	0		4,7
Pihan toimivuus	18	82	0	0	0		4,2
Pihan turvallisuus	9	82	9	0	0		4
Sisätilojen toimivuus	36	64	0	0	0		4,4
Sisätilojen turvallisuus	36	64	0	0	0		4,4
Lapsiryhmän koko	27	73	0	0	0		4,3
Henkilökunnan määrä	27	46	27	0	0		3,5
Henkilökunnan pysyvyys	27	36,5	36,5	0	0		3,9
Päiväkodin toiminta,							
kasvatusprosessi							
Ruokailut	54	46	0	0	0		4,5
Ulkoilu	54	46	0	0	0		4,5
Päivälepo	54	37	9	0	0		4,5
Toiminta- ja leikki mahdollisuudet	54	46	0	0	0		4,5
Huolehtiminen lasten pukeutumisesta	54	46	0	0	0		4,5
Lasten omatoimisuuden tukeminen	54	46	0	0	0		4,5
Perheen erityistoivomusten huomioiminen	64	36	0	0	0		4,6
Lapsen kehitystason, taipumusten ja erityistarpeiden huomioiminen	46	54	0	0	0		4,5
Henkilökunnan suhtautuminen lapsiin	64	36	0	0	0		4,6
Lapsen tiedonhalun / oppimisen tukeminen	46	54	0	0	0		4,5
Lapsen henk.koht. varh.kasv.suun. laatiminen ja arviointi henkilökunnan kanssa	54	46	0	0	0		4,5
Henk.kunnan tuki lapsille lasten keskinäisissä vuorovaikutus- ja ystävyyssuhteissa	36	64	0	0	0		4,4
Henkilöstöön liittyvät asiat, yhteistyö päiväkodin sisällä							
Tunnelma päiväkodissa ensitapaamisella	73	27	0	0	0		4,7
Lapsen tutustumisen järjestäminen päiväkotiin hoidon alkaessa	64	27	9	0	0		4,5
Kohtaaminen päiväkodissa							
a) lasta tuodessa	46	54	0	0	0		4,5
b) lasta hakiessa	50	50	0	0	0	1	4,5
Henkilökunnan suhtautuminen vanhempiin	73	27	0	0	0		4,7
Henkilökunnan ammattitaito	64	27	9	0	0		4,5
Perheen ja päiväkodin välinen yhteistyö	64	36	0	0	0		4,6
Asiointi päiväkodin johtajan kanssa	82	18	0	0	0		4,8
Tiedottaminen							
a) Hoitopaikan hakemisesta	73	27	0	0	0		4,7
b) Hoitopaikan saamisesta	64	36	0	0	0		4,6
c) Päivähoitomaksu järjestelmästä	64	36	0	0	0		4,6
d) Hoitopaikan toiminnasta (retket ym.)	64	27	9	0	0		4,5
Mahdollisuus vaikuttaa toimintaan	27	46	27	0	0		3,5
Halukkuus vaikuttaa toimintaan	9	36	55	0	0		3,5
Toiminnan toteutuminen							
Lapsen viihtyminen päiväkodissa	54	46	0	0	0		4,5

Liite 11.**Hirvasen päiväkodin henkilöstön arviointia päiväkodin toiminnasta**

	Erinom. %	Hyvä %	Tyydyt. %	Välttävä %	Huono %	Ei vast. Kpl	Ka.
Johtaminen ja esimistaidot							
Lähimmän esimiehen							
a) Kuuntelutaito	50	50				1	4,5
b) Palautteen anto työstä		50	50			1	3,5
c) Avun ja tuen anto	50	50				1	4,5
d) Aktiivisuus työyhteisön kehittämisessä		66,7	33,3				3,7
e) Kyky puuttua työyhteisön epäkohtiin		33,3	66,7				3,3
f) Toiminnan puolueettomuus ja oikeudenmukaisuus	33,3	33,3	33,3				4
Toimeentuleminen lähimmän esimiehen kanssa	33,3	66,7					4,3
Lähimmän esimiehen kanssa käytyjen kehityskeskustelujen tarpeellisuus	50		50			1	4
Mahdollisuus saada vastuuta työssä	33,3	33,3	33,3				4
Mahdollisuus vaikuttaa oman työn suoritustapaan	33,3	33,3	33,3				4
Työyhteisön asioiden käsittely yhteisissä kokouksissa	33,3	66,7					4,3
Yhteistyö päivähoiton johtajan kanssa	66,7	33,3					4,7
Työyhteisön ihmissuhteet ja kehitysmahdollisuudet							
Työyhteisön jäsenten yhteistyökyky	33,3	66,7					4,3
Työyhteisön ilmapiiri		100					4
Työyhteisön työmoraali	66,7	33,3					4,7
Työyhteisön ongelmien käsittely		66,6	33,3				3,7
Työntekijöiden vapaus ilmaista mielipit.	33,3	66,7					4,3
Työyhteisössä toisen työn arvostaminen	66,7	33,3					4,7
Työn tarjoamat mahdollisuudet ammatilliseen kasvuun ja kehitykseen	66,7	33,3					4,7
Mahdollisuus osallistua täydennyskoulutuksiin	66,7	33,3					4,7
Työyhteisössä uusiin ideoihin suhtautuminen	66,7	33,3					4,7
Tiedonkulku työyhteisön sisällä		33,3	66,7				3,3
Halukkuus osallistua työnkiertoon		50	50			1	3,5
Työn organisointi ja sisältö							
Mahdollisuus käyttää kykyjä, tietoja, taitoja	33,3	66,7					4,3
Työn vaihtelevuus, haastavuus, monipuolisuus		100					4
Työyhteisön henkilöstämäärä verrattuna työtehtäviin		100					4
Työyhteisön työ- ja apuvälineet			100				3
Työyhteisössä käytettävien työmenetelmien tuki perustehtäville		100					4
Työyhteisön työnjako	33,3	33,3	33,3				4
Halu toimia nykyisissä työtehtävissä	33,3	66,7					4,3

	Erinom. %	Hyvä %	Tyydyt. %	Välttävä %	Huono %	Ei vast. Kpl	Ka.
Henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö							
Vanhempien arvostaminen heidän asiantuntijuudesta koskien heidän omia lapsiaan	66,7	33,3					4,7
Päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa lapsen kasvusta ja kehityksestä		100					4,0
Tiedotus vanhemmille päivähoidon asioista	33,3	66,7					4,3
Perheen tarpeiden ja toiveiden selvittäminen	66,7	33,3					4,7
Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen jokaiselle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa	50	50				1	4,5
Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arviointi väh. kaksi kertaa vuodessa yhdessä vanhempien kanssa	50		50			1	4,0
Vanhempien kanssa sovittujen kasvatusperiaatteiden ja -tavoitteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa	66,7		33,3				4,3
Päiväkodin ja vanhempien välisestä yhteistyömuodoista keskusteleminen ja sopiminen jokaisen perheen kanssa erikseen	50		50			1	4,0
Vaitiolovelvollisuuden noudattaminen	66,7	33,3					4,7
Yhteistyö muiden tahojen kanssa							
Neuvolan ja päiväkodin välinen yhteistyö	50		50			1	4,0
Päiväkodin ja esiopetuksen välinen yhteistyö	66,7	33,3					4,7
Lasten huomioiminen arkipäivän toiminnoissa							
Lapsille annettu hellyyden, läheisyyden ja ymmärryksen määrä	33,3	66,7					4,3
Arkipäivätilanteissa annettu rohkaisu omatoimisuuteen liittyen	66,7	33,3					4,7
Kuuntelutaito lapsia kohtaan arkipäivän tilanteissa	33,3	66,7					4,3
Lapsille annettu tuki keskinäisiin vuorovaikutustilanteisiin arkipäivän tilanteissa	33,3	66,7					4,3
Lasten taustaa koskevan tiedon näkyminen arkipäivän toiminnoissa	33,3	33,3	33,3				4,0
Jokaisen lapsen vastaanottaminen ja hyvästeleminen henkilökohtaisesti päivittäin	66,7	33,3					4,7
Lasten toivomusten ja mielipiteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa	33,3	33,3	33,3				4,0

Liite 12.

Pikkulan päiväkodin henkilöstön arviointia päiväkodin toiminnasta

	Erinom. %	Hyvä %	Tyydyt. %	Välttävä %	Huono %	Ei vast. Kpl	Ka.
Johtaminen ja esimistaidot							
Lähimmän esimiehen							
a) Kuuntelutaito	66,7	33,3					4,7
b) Palautteen anto työstä		100					5,0
c) Avun ja tuen anto	66,7	33,3					4,7
d) Aktiivisuus työyhteisön kehittämisessä	33,3	66,7					4,3
e) Kyky puuttua työyhteisön epäkohtiin	33,3	66,7					4,3
f) Toiminnan puolueettomuus ja oikeudenmukaisuus	100						5,0
Toimeentuleminen lähimmän esimiehen kanssa	100						5,0
Lähimmän esimiehen kanssa käytyjen kehityskeskustelujen tarpeellisuus	33,3	66,7					4,3
Mahdollisuus saada vastuuta työssä	100						5,0
Mahdollisuus vaikuttaa oman työn suoritustapaan	66,7	33,3					4,7
Työyhteisön asioiden käsittely yhteisissä kokouksissa	33,3	66,7					4,3
Yhteistyö päivähoiton johtajan kanssa	66,7	33,3					4,7
Työyhteisön ihmissuhteet ja kehittymismahdollisuudet							
Työyhteisön jäsenten yhteistyökyky	66,7	33,3					4,7
Työyhteisön ilmapiiri	66,7	33,3					4,7
Työyhteisön työmoraali	66,7	33,3					4,7
Työyhteisön ongelmien käsittely	33,3	66,7					4,3
Työntekijöiden vapaus ilmaista mielipit.	100						5,0
Työyhteisössä toisen työn arvostaminen	66,7	33,3					4,7
Työn tarjoamat mahdollisuudet ammatilliseen kasvuun ja kehitykseen	33,3	66,7					4,3
Mahdollisuus osallistua täydennyskoulutuksiin	33,3	66,7					4,3
Työyhteisössä uusiin ideoihin suhtautuminen	33,3	66,7					4,3
Tiedonkulku työyhteisön sisällä	33,3	66,7					4,3
Halukkuus osallistua työnkiertoon	33,3		66,7				3,7
Työn organisointi ja sisältö							
Mahdollisuus käyttää kykyjä, tietoja, taitoja	33,3	66,7					4,3
Työn vaihtelevuus, haastavuus, monipuolisuus	66,7		33,3				4,3
Työyhteisön henkilöstämäärä verrattuna työtehtäviin		66,7	33,3				3,7
Työyhteisön työ- ja apuvälineet		100					4,0
Työyhteisössä käytettävien työmenetelmien tuki perustehtäville		100					4,0
Työyhteisön työnjako	33,3	66,7					4,3
Halu toimia nykyisissä työtehtävissä	66,7	33,3					4,7

	Erinom. %	Hyvä %	Tyydyt. %	Välttävä %	Huono %	Ei vast. Kpl	Ka.
Henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö							
Vanhempien arvostaminen heidän asiantuntijuudesta koskien heidän omia lapsiaan	100						5,0
Päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa lapsen kasvusta ja kehityksestä		100					4,0
Tiedotus vanhemmille päivähoidon asioista		100					4,0
Perheen tarpeiden ja toiveiden selvittäminen		100					4,0
Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen jokaiselle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa		100					4,0
Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arviointi väh. kaksi kertaa vuodessa yhdessä vanhempien kanssa		33,3	6,7				3,3
Vanhempien kanssa sovittujen kasvatusperiaatteiden ja -tavoitteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa		100					4,0
Päiväkodin ja vanhempien välisistä yhteistyömuodoista keskusteleminen ja sopiminen jokaisen perheen kanssa erikseen		100					4,0
Vaitiolovelvollisuuden noudattaminen	100						5,0
Yhteistyö muiden tahojen kanssa							
Neuvolan ja päiväkodin väinen yhteistyö		100					4,0
Päiväkodin ja esiopetuksen välinen yhteistyö	66,7	33,3					4,7
Lasten huomioiminen arkipäivän toiminnoissa							
Lapsille annettu hellyyden, läheisyyden ja ymmärryksen määrä	33,3	66,7					4,3
Arkipäivätilanteissa annettu rohkaisu omaoimisuuteen liittyen	33,3	66,7					4,3
Kuuntelutaito lapsia kohtaan arkipäivän tilanteissa	33,3	66,7					4,3
Lapsille annettu tuki keskinäisiin vuorovai- kutustilanteisiin arkipäivän tilanteissa	33,3	33,3	33,3				4,0
Lasten taustaa koskevan tiedon näkyminen arkipäivän toiminnoissa		100					4,0
Jokaisen lapsen vastaanottaminen ja hyvästeleminen henkilökohtaisesti päivittäin		66,7	33,3				3,7
Lasten toivomusten ja mielipiteiden näkyminen toiminnan suunnittelussa		66,7	33,3				3,7

Liite 13.**Vanhempien mielipiteitä yhteistyömuodoista: Molemmat päiväkodit**

	Erittäin tärkeä %	Melko tärkeä %	Vähemmän tärkeä %	Ei ole tärkeä %	Vast. kpl	Ka.
Päivittäiset keskustelut	75	25			20	3,8
Perhekohtaiset keskustelut	55	30	15		20	3,4
Tiedottavat vanhempainillat	30	55	10	5	20	3,1
Asiantuntija - vanhempainillat	10	35	50	5	20	2,5
Perheiden yhteiset tapahtumat	25	50	25		20	3
Vanhempainitoimikunta	11	42	47		19	2,6
Hoitajien vierailut lasten kotiin	5	10	65	20	20	2
Vanhempien osallistuminen toimintaan	16	58	26		19	2,9

Vanhempien mielipiteitä eri yhteistyömuodoista: Hirvasen päiväkotit

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Vähemmän tärkeä	Ei ole tärkeä	Vast kpl	Keski- arvo
Päivittäiset keskustelut	67	33	0	0	9	3,7
Perhekohtaiset keskustelut	44	44	12	0	9	3,3
Tiedottavat vanhempainillat	34	44	11	11	9	3,2
Asiantuntija - vanhempainillat	23	33	33	11	9	2,7
Perheiden yhteiset tapahtumat	33	56	11	0	9	3,2
Vanhempainitoimikunta	0	44	56	0	9	2,4
Hoitajien vierailut lasten kotiin	0	11	56	33	9	1,8
Vanhempien osallistuminen toimintaan	11	56	33	0	9	2,8

Vanhempien mielipiteitä eri yhteistyömuodoista: Pikkulan päiväkotit

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Vähemmän tärkeä	Ei ole tärkeä	Vast. kpl.	Keski- arvo
Päivittäiset keskustelut	82	18	0	0	11	3,8
Perhekohtaiset keskustelut	64	18	18	0	11	3,5
Tiedottavat vanhempainillat	27	64	9	0	11	3,2
Asiantuntija - vanhempainillat	0	36	64	0	11	2,4
Perheiden yhteiset tapahtumat	18	46	36	0	11	2,8
Vanhempainitoimikunta	20	40	40	0	10	2,8
Hoitajien vierailut lasten kotiin	9	9	73	9	11	2,2
Vanhempien osallistuminen toimintaan	20	60	20	0	10	3